

CQ.DX (CRIDA A TOTHOM)

Josep Maria Illa (EA3-AYV)

1

En Daniel tenia deu anys quan va perdre el seu pare, mort d'una malaltia llavors considerada irreversible. La situació econòmica, a casa seva, era desoladora. Com a únic mitjà per a viure disposaven d'una botigueta de fils i vetes gairebé sense mercaderia, sobre la qual pesava una hipoteca d'escanyapobres.

Durant uns mesos les vendes emprengueren un bon camí. La gent se solidaritzà amb la desgràcia. Veïnat, amics, coneguts i antics clients posaven els peus a la botiga i els ulls en determinats gèneres, que pagaven qualsevol que en fos el preu mentre els deixessin participar en la pena d'aquella família. També a la fàbrica s'inicià un moviment de cooperació i durant força setmanes cada dissabte els feien a mans un sobre amb pessetones recollides entre els antics companys de treball. En Daniel va perdre el compte de les cases que li oferien hostatge de dia, conseqüents els benefactors que on en mengen tres també en poden menjar quatre. Però

dues vegades el dia inevitablement s'invocava la bondat del seu pare, la rialla oberta que tenia per a tothom, el seu amor al treball... I la mare digué: ja n'hi ha prou! Llavors se'n féu càrrec un oncle seu, carnisser tres dies la setmana i tractant ramader els quatre restants. Però no portava res a casa, fora d'alguna dotzena d'ous i excepcionalment un gall o gallina de mal vendre que havien sortit malparats del viatge. Però cap dineret. Només la panxa plena i un seguici rera seu d'olors a cort i a carn calenta d'escorxador.

Per ajudar a afrontar la situació, la seva mare posà en Daniel a treballar en una farmàcia. Rentava morters, espàtules greixoses de maurar unguents i pots esmaltats per a fer les infusions d'herbes, de llavors i d'arrels remeieres. També portava encàrrecs a les cases dels malalts; medicines que calia preparar amb diverses drogues, que el metge dosificava magistralment segons el cop d'ull que en treia del malalt, del coneixement que tenia dels pares d'aquest, o segons visquessin a ciutat o al camp.

-Perquè... -deia el metge- el mal neix a l'arrel. I què fa que un arbre creixi sa i, vigorós, o esquifit i sense pèl d'ombra ni per a ell mateix? Que ho fa? L'arrel. Primer l'arrel; després el terra d'on

s'alimenta; i, encara més tard que el deixin créixer en llibertat...

En Daniel havia sentit comentar al farmacèutic, fervorós admirador d'aquell metge de capçalera:

-Mira... Al Pepitu del Cap Negre gairebé no li posa ferro; en canvi, a en Jaumet el sabater li'n farceix el xarop que Déu n'hi do...

L'auxiliar de la farmàcia, murri com no n'hi havia un altre, potser per a compensar la coixesa de la cama dreta, raonava sentenciós:

-És lògic. En Pepitu és pagès i li agraden molt els cargols i les lletilles. Una dèria seva és la de cultivar-ne... I, digui'm: hi ha res comestible que porti més ferro, eh?

-Però... -continuava el farmacèutic, garneu-en Jaumet, quan treballa, tots ho hem vist, es passa el dia xuclant els claus de les sabates...

-Això no vol dir res! Només els xucla, no se'ls menja... Què dic? Ni tan sols això fa: els sosté! Però vostè ja ho sap! Com li agrada fer-me parlar...

Mentre en Daniel treballava a la farmàcia, els seus companys romanien al col·legi. El col·legi de les lliçons i de les hores de lleure. La decisió la prengué la seva mare. Els guàrdies municipals més

d'una vegada l'havien portat a comissaria si l'enxampaven pel carrer en hores de classe. Però tot s'acabava en un ensurt. Havia sortit una ordre governativa que prohibia treballar al jovent de menys de catorze anys. Entrava i sortia, després d'advertir-lo, sense gaire convicció:

-Si et tornem a pescar, et passaràs tota la nit aquí...

-Si em falta poc... -protestava en Daniel amb una veueta prima i el cor encongit, mentre una suor tèbia li xopava tot el cos i li omplia els narius d'olors de bestiar menut i d'escorxador, només de pensar que si s'acabava la farmàcia hauria de passar-se un any més a casa del seu oncle. ·

Encara que no s'ho passà malament amb ell. Durant un any i mig oblidà que és tenir gana. I el seu cos ho agraió estirant-se uns centímetres en vertical. Amb ell, amb el seu oncle, es passejà per les boniques terres de l'Aragó i féu coneixença de nova gent dins el seu propi paisatge, "que és on la gent viu i creix, madura i mor de vella, perquè res no li és estrany". L'oncle d'en Daniel era un home sentenciós i parlava d'aquesta manera, malgrat que s'adonés que hom no l'entenia. Més endavant, qualsevol dia, quan l'atzar oferia una ocasió propícia, com en aquella tarda en què el sol feia tentines per l'altre vessant de la muntanya, de sobta

detingué la camioneta i d'un salt va caçar una perdiueta d'entre un esbart que corria espantadís. En obsequiar-la a en Daniel, va dir:

-Per a tu. To la pots quedar, si vols... però si te l'emportes d'aquí viurà ben poc...Com la gent del poble!

Anant amb ell, dormint cada setmana en un llit diferent, omplint els ulls d'altres cels, d'altres núvols, en Daniel retrobà els antics somnis sense que cap mort el desvetllés amb les llàgrimes als ulls. La memòria el portà de nou a la selva de Tarzán, al món meravellós del Mag Merlín, i una nit acompanyà Flash Gordon en una exploració de l'espai...

Però oncle i escorxador estaven units. Oncle i bens i cabres era un conjunt destriable però inseparable. Retornar a casa de l'oncle era submergir-se en una atmosfera artificial d'olors diferents que impregnaven el cos, malgrat que es passés una bona estona dins el safareig amb l'aigua fins al nas. Sempre, sempre quan sortia al carrer a jugar amb els amics, se'n mofaven i a voltes el rebutjaven i tot per la mala olor que feia.

-Si em rento tots els dies... -protestava en Daniel, inútilment.

-No hi fa res: puts, puts! Ves-te'n!

I així un dia i un altre dia, fent-li'n retret a tort i a dret, fins que va perdre els estreps i oblidant-se del món que l'envoltava se'ls mirà amb ràbia i digué:

-És la roba! Mireu...

D'una revolada es llevà els vestits i els increpà:

-I ara què? En faig, així, de pudor?. En faig, en faig?

Els companys se'l miraren astorats. No tant sols ells, sinó la gent que s'havia detingut a observar l'estrany comportament d'aquell noi. Algú el reconegué i comentà:

-El fill d'en Miquel...

Aquella nit la mare li deixà les dues natges vermelles, de tantes plantofades com hi amollà.

-Ets un pocavergonya! Si el teu pare ho veiés s'emportaria un disgust de mort...

A en Daniel això que el pare tornés de l'altre món per reptar-lo no li va fer cap gràcia, i molt menys l'enigmàtica possibilitat que es morís novament. Perquè en Daniel havia viscut una vegada la mort del seu pare do molt a prop. I no se la podia treure del cap.

La casa d'en Daniel, com totes les cases antigues, tenia una gran sala, de forma més aviat rectangular. En un dels costats estrets hi havia una finestra, i a una distància de tres metres un balcó. A la part oposada unes portes corredisses separaven la sala de la cambra. L'amplada del balcó era, si no fa, la del corredor que anava paral·lel, lateralment, a la paret de la cambra. A ambdues bandes del corredor s'obrien portes que donaven a recambrons. I precisament en el que hi havia darrera la cambra dormia ell.

Quan se'n va. anar el seu pare, en Daniel només comptava deu anys. Aquella tarda, perquè no fes nosa, l'entaforaren al llit més aviat que de costum. Però no podia dormir. Quelcom passa, pensava ell; el cap aixecat del coixí per a sorprendre qualsevol soroll sospitós. Els més estranys eren els plors que adesiara esclataven sordament. També es feia el silenci, però durava poc, esbocinat per mots, sanglots 'i sospirs amargs. Si parlaven ho feien baix baixet, però a mesura que la nit creixia i els sorolls del carrer minvaven, les paraules arribaven a en Daniel amb claredat colpidora. Ho agraiïa quan algun carro tardaner rodant feixuc sobre les llambordes i amb uns espetecs de trencadissa de fusta seca de mal presagi, ofegaven els sons humans que li arribaven de la cambra del seu pare.

Emparat amb l'obscuritat s'apropà a la porteta petitíssima que donava a la cambra des del seu recambró. Era una porteta que en ser empaperada amb el mateix paper de la paret passava desapercebuda. Aquella nit no l'havien tancada amb clau i les frontisses no van grinyolar en obrir-la dos gruixos de dit. Com que la seva cambra estava a les fosques i a l'alcova gairebé no hi havia llum, ningú no notà la seva presència. Pel gruix badat entre porta i muntant s'escapolia un tel d'aire que li feria les orelles. Li calgué esperar una eternitat. Ell s'ho imaginà així. Descalç i les orelles fredes, el temps semblava que s'arrelés dins el cap i que creixés.

De fora, arribava el so d'una respiració rogallosa, com si l'aire sortís del pit a través d'un bunyoc de paper d'estany tret d'una rajola de xocolata. Com quan, les nits d'estiu, després de sopar jugaven a fantasmes, desfigurant la veu. També li arribaven explosives tossetes, que hom deuria ofegar amb el mocador o el puny clos fent paperina. De sobte, aquella respiració es parà i es va sentir una veu espaordidora; un plany de bèstia ferida, com d'un gos petaner a qui s'ha etzibat una puntada de peu.

-Es mor! -la seva mare cridà.

Hi deuria haver més gent, perquè es generà un murmurí indesxifrabre. Molt atent reconegué la veu de dues dones que resaven...

La porta, de cop, picà contra el seu nas. Era la seva mare, que li digué, amb la boca plena d'angoixa que no la feia gens entenedora.

-Et refredaràs, fill. Per què no dorms?

En Daniel, recuperat de l'ensurt i de la petita commoció, demanà:

-No he fet el petó al pare...

-Al pare vols fer un petó, fill?

-Com cada nit...

L'agafà en braços i l'abocà damunt del llit. En posar els seus llavis sobre el front del seu pare, tingué la mateixa sensació que sentia fins ara en els peus. La d'un fred d'hivern. Però no va fer cap comentari. Demà preguntaria què significava realment morir.

En adreçar-lo la mare, va reconèixer en les dues dones que resaven dues monges del convent on, de petit, havia anat a col·legi. Una d'elles el va prendre dels braços de la seva mare i el portà al llit.

-Si et portes bé i dorms, et faré un regal...

Instants després li donà una estampa de la mida d'un plat, però quadrada. Era una estampa que representava un Crist clavat a la creu d'un sol braç i dels peus. Encara que el més sorprenent fou que en tancar-li la llum, l'efígie lluia amb color blau-verdós, com el peix dins d'una plàtera que una vegada, en entrar a la cuina a les fosques, li féu por. Mirant-se l'estampa, li entrà son, i malgrat voler captenir-se despert es quedà clavat damunt del coixí. Solament es deixondí breument una vegada, aquella nit: quan un garbuix de veus i de corredisses, de plors fressant la penombra, li féu entreobrir els ulls. Es mirà l'estampa i l'efígie semblava com si volgués desprendre's i apropar-se cap a ell. Però li cridà més l'atenció el buit negre que quedava dins l'estampa. Com si fos una porta que hom no sabia on conduïa.

Un bon dia va dir-se que allò de fer pudor s'havia acabat. Mort el gos, morta la ràbia. Decidí no treballar més a casa el seu oncle. Allunyar-se de l'escorxador, la cort amb els animalons de pèl i ploma i del camió amb què els transportaven des d'Aragó. Mal que li costés viure de nou turmentat amb aquella manassa que li engrapava el païdor quan tenia gana. I oblidar-se d'aquella carretera coneguda que conduïa a noves terres i deixava enrera records i gana...

Decidida la campana, durant tres dies vagarejà pels voltants de la cooperativa de pagesos. No és que en Daniel sentís una incipient inclinació per les feines complementàries del camp. Sinó que la cooperativa era situada als afores de la ciutat i allunyava el perill que el reconeguessin. Era època de verema i un seguit de carros carregats de portadores plenes a vessar de raïm anaven i venien de les vinyes. El moviment de vehicles, l'espetec de les rodes metàl·liques arrencant gemecs a les llambordes, el bronzir de les abelles planant damunt el raïm i l'enrenou cridaner dels pagesos vigilant el torn deixaven un lloc a en Daniel perquè

passés desapercebut i d'una manera inconscient tingués els ulls i les orelles tan plens d'esdeveniments sorollosos que li allunyessin del pensament l'acció inexcusable que portava a terme: no comparèixer a casa el seu oncle...

El que feia el dia quatre, l'oncle anà a casa d'en Daniel. Es pensava que estava malalt. En Daniel, en veure la cara de la seva mare recordà les seves mans i s'escapà cap a la saleta i tancà amb clau per la part de dins. Com que s'havia espantat, sentia com se li mullaven les cuixes. Llavors sortí al balcó i s'alliberà del pes de la bufeta. En sentir crits al carrer no va voler guaitar. Era clar que havia mullat un vianant. I com que no tenia escapatòria, es presentà davant la seva mare i li digué:

-Pega'm... Encara l'he feta més grossa...

Però aquesta vegada la mare deixà el braç mort i es lamentà:

-Mai més. Ets ja prou gran! Ves-te'n al safareig i renta't amb sabó. Ara fas pudor de cort i de pixum... i ets quasi un home!

Quan venia de la plaça, la mare d'en Daniel entrà a la farmàcia. Feia dies que, en passar pel davant, veia l'auxiliar o també el farmacèutic, que escombraven la botiga. Entrà i preguntà:

-Que els fa falta un aprenent?

A la tarda, en veure en Daniel, i en assabentar-se dels anys que tenia, l'enviaren a casa. Li regalaren dues bossetes de sidral, d'aquelles que estiraves un fil i en sortia el granulat. La mare agafà en Daniel de la mà i el portà de nou a la farmàcia. En Daniel arribà a la conclusió que les medecines costen diners i, encara que en segons quines ocasions no serveixen per a res, cal pagar-les. La mare ho exposà amb claredat.

-No puc pagar el deute, i el temps passa...el prenen o paciència; sempre he pagat...

El farmacèutic no pensava cobrar el deute. Però era una raó per tal de no sentir la mare, ni veure en Daniel aclaparat pel fet d'haver perdut l'ocasió de treballar en una feina menys pudent.

-Està bé. Però que vingui solament el migdia i el vespre. En hores de col·legi no en vull saber res...

Aquell horari només el complí quinze dies. Sortosament per a ell, l'auxiliar es posà malalt i el farmacèutic no donava l'abast a fer xarops, pomades i bàlsams, i a més a més rentar els morters, les provetes i les rajoles de València que usaven per a pastar la vaselina o la lanolina dels unguents. Quan arribava en Daniel, de bon matí, comentava capficat:

-Carai! Com s'ha fet tard, avui...

En Daniel se sentia important. El farmacèutic dissimulava amb una mentida la realitat, el fet que li feia molta falta. El segon dia, però, li digué:

-Mira, Daniel. Quan entris o surtis de la farmàcia m'agradaria que ho fessis per la porta de l'escala... A la gent no els agrada gaire, per no dir gens, que un, vailet jugui en una farmàcia, o sigui, amb la seva salut... Perquè ells diran que véns a jugar, no en dubtis...

En Daniel va comprendre que hi ha mentides de dues menes, com d'ametlles pel que fa al gust: de dolces i d'amargants. Unes s'empassaven fàcilment, agradosament, i les altres havies d'escopir-les i durant força temps et deixaven un regust de mil dimonis...

A en Daniel, els amics deixaren de dir-li que podia:

-Ara fas olor, almenys, a caramels de menta...

L'endemà els va portar pastilles de goma mentolada i també unes altres amb gust d'eucaliptus.

A mesura que el farmacèutic li donava confiança ell se'n prenia un tros més. Que era un màniga, el braç i tot. Quan afluixava la feina, abans de rentar les rajoles de fer pomades, com que habitualment en quedava d'escampada per tota la superfície, agafava l'espàtula, en recollia les restes al mig de la rajola i jugava o aprenia amassar-les. A vegades hi afegia una miqueta de pols d'unes ampolles de boca ampla que hi havia arrengrerades en un prestatge, on ben just arribava. Adesiara li sortia tan espessa que hi afegia una miqueta de vaselina, sempre més que lanolina, massa enganxosa i difícil d'aconduir, a l'hivern. A l'estiu era una altra cosa. S'adonà que escalfant l'espàtula en el fogó de gas, la seva pomada li sortia millor, perquè amb la calor reblania suaument la vaselina o la lanolina. A vegades trencava una espàtula i no sabia com sortir-se'n. La primera vegada la deixà a terra -com si hagués caigut-, en el llindar de pas a la rebotiga, i tancà el llum. Els peus del farmacèutic van fer la resta. Però aquest, com no ho era de ximple, la va recollir, se la va mirar i en trobar-li tots els colors de l'arc de Sant Martí en l'ampla fulla d'acer, reconegué que algú l'havia posada al foc que s'havia trempat la fulla i que aquest algú,

innocentment, l'havia trencada. El farmacèutic, des d'aquest fet, deixava que en Daniel l'ajudés a fer pomades. Però li escollia i li donava pesades totes les substàncies que calia barrejar.

-No tinguis l'ocurrència d'escalfar la rajola o l'espàtula: es trencarien... -advertí, a en Daniel, com aquell qui no diu res.

En Daniel coincidí, en els seus raonaments, que hi ha moltes maneres de dir les coses, com d'amoixar els gats. Segons com ho fas t'esgarrapen. També va aprendre que es podien trencar espàtules sense escalfar-les. Quan això passava, però, ho deia al farmacèutic i aquest movia el cap. I l'aconsellava:

-No la forçis tant, una altra vegada.

L'auxiliar s'havia trencat com una espàtula de les dues engonals. El van haver d'intervenir quirúrgicament. Va tardar gairebé prop de sis mesos a incorporar-se a la farmàcia. Com portava un aparell ortopèdic i sempre li relliscava cap avall en el moment més inoportú, a la bata blanca hom hi podia veure dues taques llefiscoses a l'altura de les butxaques, ben bé al mig del cos, sota el ventre. L'home n'era sabedor que s'embrutava la bata i, quan el farmacèutic era absent, deixava en Daniel jugar a pomades. Fruïa molt fent de farmacèutic. I es deia que, de gran, en seria. A la rebotiga hi havia

molts llibres gruixuts amb els quals el farmacèutic es trobava feliç, com a ell li passava amb els tebeos; a vegades els agafava i es quedava com veient visions: dels llibres aquells només entenia la numeració de les pàgines.

Si bé sabia llegir i comptar, ho trobava massa complicat per a estudiar-ho tot sol. A vegades se n'emportava d'amagat a casa i es quedava moltes estones capficat en la mateixa plana. La mare, que l'esguardava sense dir mot, un dia l'esperà a la sortida de la farmàcia i el portà a casa d'un mestre que feia classes fora d'hores habituals. Era un home molt pràctic. I quan la lliçó no entrava de grat la feia entrar per força, ni que fos emprant unguent de bastó, que no guareix res, però activa el cervell.

En Daniel, a vegades, pensava que si tenia el cul pla com un pa de pagès, hauria de culpar la seva mare i el mestre. Hi tenien una veritable afecció. En Daniel també pensà que si s'hi posava un cartró gruixut no li farien tant de mal. Però com era d'esperar, a la primera plantofada de què es féu mereixedor, com el soroll de tambor ressonà sota els pantalons, li valgué un sermó de mai acabar; que millor que no s'hagués acabat, perquè les últimes paraules foren:

-I d'ara endavant, com que has demostrat tenir enginy i que penses pel teu compte, en lloc

d'una lliçó cada dia, me'n portaràs dues d'estudiades... Et fas gran, Daniel! No te n'oblidis!

La hi repetien sovint, aquesta paraula: et fas gran, et fas gran! N'era de gran; i ningú no se n'adonava i el tractaven com un nen petit...

Un dia va preguntar al farmacèutic, tot ensalivant-se el borrissol que li sortia sota el nas.

-Què és la galena?

El farmacèutic se'l mirà amb ulls de veure l'endins. Després digué, plenerament:

-Un mineral. Com el carbó, la plata, el plom...

En. Daniel no sabia com fer-ho per treure'n més informació; que li contestés el que ell volia sense forçar-lo. Com que no li havia donat resultat l'estratagema, agafà l'ampolla de magnèsia anglesa d'un prestatge, la de bicarbonat sòdic i d'un bocoi no gaire gros un grapat d'àcid tartàric. Mostrà les tres substàncies al farmacèutic i continuà preguntant per la via indirecta:

-D'això i això i això, junts, i amb una mica d'essència de llimona, en fem la magnèsia efervescent, oi?

El farmacèutic, que anteriorment havia defugit la resposta que entenia però que molt clar que li demanava en Daniel, es trobà en un atzucac.

-Tu el que 'vols saber no és què és la galena, sinó si es pot fer, vaig bé?

El farmacèutic s'havia engegat i sabia que no pararia. En Daniel capcinà afirmativament i se'l quedà mirant amb la boca tancada.

-T'explicaré totes dues coses. La galena és un mineral sense gaire valor industrial. Es pot assegurar que pràcticament no serveix per a res...a menys que per a enriquir la teva curiositat. Se'n troba... bé, no me'n recordo. Però sí, com tu has pensat, és fàcil de fabricar...

-Es pot fabricar, doncs? -repetí en Daniel obrint els ulls en una grandària que recordaven els brocs d'aquells flascons que sempre tenia al davant.

-Es pot fabricar, efectivament... -va repetir el farmacèutic. A continuació es tombà d'esquena, com si donés l'explicació per acabada. Però deuria repensar-se. S'encarà amb en Daniel i l'agafà afectuosament per les espatlles. I prosseguí, sever, afuant la mirada com si fossin dos ganivets.

-T'ho diré. Però et guardaràs prou de provar-ho... aquí a la farmàcia! Amb dues paraules: la galena és un compost de sofre i plom.

-Sofre i plom... barrejats! Com la magnèsia!

El farmacèutic pendolejà el cap d'un cantó cap a l'altre i rondinà:

-No sé per què t'ho dic...

-És un secret? Si no val res, com diu...

-Calla i escolta! No n'hi ha prou barrejant-los. Cal escalfar-los a una temperatura convenient... En la magnèsia passa al revés: l'aigua barreja els components i llavors bull i es refreda l'aigua...

-Només això?

-Només. Així de senzill. Però ara, galifardeu, em toca a mi preguntar: quin poll t'ha picat?

En Daniel es quedà mut. Hauria de confessar que havia baixat al soterrani que havia descobert sota la botiga i que hi havia trobat un pilot de revistes. Però n'hi havia algunes que li portarien problemes. S'hi veien gravats amb dones lleugeres de roba. D'altres eres misterioses. S'hi veia gent encaputxada. Estranys capellans de cares agres i mirada metàl·lica, assenyalant inquisidors un reu que tenien davant, lligat de mans i de peus; mentre al fons del gravat s'endevinava una pila de llenya i un home, també tapat de cap i cara, amb una torxa encesa a la mà en actitud de prendre foc a la pira.

Però les revistes que li feren més patxoca foren unes altres de caire científic...

-Que no contestes? Quin poll t'ha picat!
Digue'm!

El salvà un grup de gent que entrà a la vegada i omplí la farmàcia. Sempre passava així, quan estaven a punt de tancar. En Daniel sospirà alleujat. Però el farmacèutic se'l mirà una mica rancorós i afegí:

-No estiguis tan content. Demà continuarem parlant-ne...

Mentre el farmacèutic s'afanyava a treure la gent, despatxant amb celeritat, en Daniel agafà una culleradeta de sofre. En feien servir en algunes pomades i també en locions. De plom no en trobà en cap botella. Potser no n'hi havia a la farmàcia. Però era corrent que a les coses més senzilles hi posessin noms llatins; a l'aigua corrent per exemple, li deien "aqua fontis". O el carbonat de calç, que prenia el nom del seu origen: "creta"; o la infusió de farigola, que en deien aigua timolada... La dificultat, amb tot, estava que a casa sempre l'havia vist, el plom, compacte i en forma de tub. Com podria trobar-lo dins d'una botella?

Se n'anà cap a casa amb la intenció de demanar-ne ai lampista. Cada dia hi passava pel davant.

Al soterrani hi baixà encuriós perquè en sentí parlar misteriosament. Va sorprendre la seva mare que donava un feix d'explicacions al metge de capçalera. Aquest, des de la mort del seu pare, com si quelcom el burxés, molts dies, però amb seguretat un cop la setmana, després d'haver visitat tots els malalts en el domicili de cadascú, entrava a la botiga de ca seva i s'asseia una estona.

El metge no era cap celebritat. Potser tampoc no li ho havien deixat demostrar. Tenia edat per a jubilar-se i fins i tot ho havia intentat, però trobà a faltar el passeig obligat de la visita domiciliària. I és que ell sempre deia que es caminava poc. Convençut del que deia, un dia, en la seva porta, hi torna a penjar el rètol de metge. Era necessari per a la seva pròpia salut...

Era un tipus molt curiós. Tenia el cabell blanc i també la barba, tallada en punxa com la d'una cabra. Però el bigoti el tenia ros vermellós, tirant a cua de panotxa de blat de moro. El color groc, segons explicava, malgrat que fumava amb broquet, es devia al seu gran vici de fumar ininterrompudament.

Portava, pel carrer, un bonic bastó amb puny de plata i es feia mirar pel seu caminar graciós i elegant.

Quan en Daniel s'apropà silenciós darrera la cortina que partia la botiga pel mig eventualment, mentre no poguessin omplir-la, el metge deia:

-Diuen que és maçó; però això no vol dir res. Si féssim cas del que es diu, tots ho seríem tot... El conec personalment de fa molts anys i puc assegurar que és una bona persona...

La seva mare, però, semblava que l'escoltava aferrada a la seva idea.

-Si és això que diu vostè, doctor, ¿no tractarà de fer-se'l seu, en Daniel?

-Ni pensar-ho, dona. On s'ha vist! Això seria corrupció de menors. No hi vull pensar en aquesta bestiesa que em dius; ni tu tampoc has de pensar-hi... Deixa'ls que parlin, la gent! La gent parla perquè es cansa de pentinar el gat. I perquè a la farmàcia hi ha un soterrani on -parlo d'anys enrera-se celebraven reunions... jo crec que reunions polítiques. En aquell temps que l'invasor francès ens volia posar el peu al coll... Però això era en temps del pare o de l'avi del farmacèutic!

La mare d'en Daniel, tot i les declaracions del metge, no ho veia clar i insistia:

-Mentre a en Daniel no li passi res...
comprengui, doctor: sense mà de pare qui
l'adreçarà si el vincla el vent?

-.Res dona, res -continuava convençut el
metge, mentre una rera l'altra es cargolava les
puntes del bigoti-. Estigues tranquil·la...

El metge no es demorava més temps que el
que tardava a cremar una cigarreta. En Daniel
observà com treia la burilla del broquet de plata i
s'apressà a amagar-se:

Ja ho havia observat, en Daniel, que dessota
la botiga forçosament s'hi tancava un misteri. Arran
de la porta del carrer, per la part de dins, tot just
traspassaves el llindar hi havia una trapa allargada
engalzada a nivell del mosaic de terra. Era una
trapa feta de tires llargues de ferro col·locades de
cantell i molt juntes. Quan escombrava la botiga
amb serradures mullades, més de quatre vegades
les hi havia tirades, per estalviar-se de recollir-les.
Pensava que l'únic indret on podien anar a parar
era a les clavegueres i que havien posat la reixa on
era, expressament per netejar-se les sabates de fang
els dies de pluja.

Després d'haver escoltat el metge, en Daniel va dir-se que calia escorcollar les dependències interiors de la farmàcia i descobrir la porta o el forat que conduïa al soterrani. Però no demà, ni demà passat. Era necessari escollir el moment, l'hora i el dia oportú. L'hora ja la sabia: una tarda. L'auxiliar no parlava gaire i més aviat -si no hi havia pomades per fer- procurava allunyar-lo del seu costat. Amb tot, era molt parlador amb la gent. Semblaven dues persones distintes. El perquè el descobrí una tarda.

Les tardes eren propícies per moltes coses. Fonamentalment perquè el farmacèutic arribava més tard. I en una d'aquestes en Daniel es va adonar que l'auxiliar estava afeccionat a comprovar sovint la qualitat del vi de Màlaga, que a la farmàcia empraven per a fer medicines reconstituents per a la gent anèmica i desganada. Per això a l'auxiliar li agradava la solitud. O potser la solitud el tenia entrampat i li exigia beure vi.

Aquesta tarda era bona. Pocs malalts que necessitessin les seves medicines i una garrafa plena de vi de Màlaga tot just encetada. Una petita inspecció ocular feta a corre-cuita per la rebotiga, plena d'armaris de portes encristallades amb una col·lecció de mai acabar de potingues, cada una d'un color més llampant que l'altra, el va treure de dubtes ben aviat: no quedava cap pany de paret

lliure. Pensant el pitjor, en altre cas la porta deuria ser darrera d'un armari. Per comprovar-ho es posà de genolls a terra i mirà tots els sotes. Respirà alleujat. Si la porta no era a la rebotiga, només podia ser al magatzem interior, on guardaven les caixes de cartró usades, la garrafa d'oli de ricí, les caixes d'aigua de taula i un bon nombre de paquets de cotó fluix, arrengrats en prestatges.

Va remoure-ho tot i prengué seient aclapat. Tampoc allí no es trobava la porta. La història misteriosa prenia consistència. Trist, el davallament li féu entrar ganes d'anar al lavabo. Un lavabo molt petit, amb una particularitat: la porta s'obria cap endins. Com que eren pocs els qui se'n servien, mai no la tancaven. Però se li acudí fer-ho... I allí, allí es trobava la porta! Una porta tapava l'altra!

Feia temps que no s'havia obert i les frontisses amb la humitat del lavabo eren rovellades. Sortosament només una balda fermava la porta al muntant. L'obrí i la porta gemegà. Semblava que l'hagués despertada d'un malson. Una escala fosca i amb teranyines esfilagarsades per les parets i sostre, excitava en Daniel a lluitar contra la por. Però en tenia massa i reculà fins a la rebotiga, on, assegut en una cadira, dormia la sesta l'auxiliar. Llavors es digué que avui era el dia.

Agafà una capsa de llumins i el primer que intentà encendre se li apagà. S'havia establert un corrent d'aire entre la porta i la reixa de la botiga. Era en un camí cert.

Agafà dos llumins junts i els encengué, fent barraqueta amb la mà. I llavors, a la dreta, prop del seu cap descobrí la clau del llum. Li donà mitja volta i, molt lluny, es va encendre una llumeta que no feia més claror que una espelma. Arrossegant els peus pels esglaons llefiscosos de la humitat i de les teranyines caigudes fent de catifa, amb el cor encongit com una pansa baixà fins al soterrani, tot ell immersit en una penombra misteriosa

El primer que li cridà l'atenció fou la bombeta. No lluïa amb una llum blanca, sinó que era vermellova, com si fos una brasa encesa. No n'havia vistes mai d'aquelles bombetes. Amb tot, la seva poca lluminositat era suficient per a enlluernar-lo i per breus instants quedà encegat. Tancà els ulls una estona i els obrí de nou. Sobre una taula, ben apilades, hi havia quatre pilots de revistes indistingibles unes de les altres per la gran quantitat de pols que s'hi havia acumulat damunt. S'hi apropà quasi a un pam, per si podia descobrir de què tractaven sense -de moment- tocar-les, i somrigué. Al seu damunt hi havia serradures! Es féu un ferm propòsit de no tirar-ne més per la reixa.

Li convenia. A dalt podia recollir-les amb més facilitat.

Aquí, queien volant, s'escampaven pertot arreu i ho confonien encara més. En Daniel pensà que les coses mal fetes sempre ho eren, de mal fetes; tant se'n donava que ho fes una persona gran com un noi com ell. Com un llampec recordà el que li havia dit el seu pare:

-Hi ha coses que ara no comprens i que semblen expressament fetes per anar en contra teu. I no és veritat. De tota la vida el bo és bo i el dolent és dolent.

El professor també li deia sovint el mateix, bé que amb diferents paraules.

La veu del farmacèutic es filtrà per la reixa i d'una revolada separà la revista primera d'una pila i s'emportà la que hi havia dessota.

Arribà a dalt a temps. El farmacèutic el trobà vermell i suat, fent veure que endreçava el magatzem.

-Així m'agrada, home. Ja convenia. Gairebé no es podia entrar... però no t'ho prenguis així: estàs molt suat. Deixa-ho una estona i reposa...

Quan el farmacèutic girava cua li va caure la revista amagada sota la camisa i el soroll li féu girar el cap.

-Què ha passat?

En Daniel se sentí les orelles plenes de foc i un nus a la gola que no feia camí. A la fi va poder respondre:

-Una revista...

-Una revista?

-Sí, una revista.

-Bé, doncs. Seu i llegeix...

Es tractava d'una revista impresa a l'Argentina i a la portada hi deia: "Experimentaciones radioeléctricas". "Cómo construir una radio sin dinero". En Daniel passà ràpidament a les pàgines interiors i per un moment pensà que s'havien oblidat de posar-hi l'article que parlava de la ràdio. Però el trobà en un angle. Aquí quedava tot més entenedor. Es referien a una ràdio galena. Com qui diu el carro que féu possible els cotxes. Per la forma d'explicar-se semblava que no era gran cosa. Un passatemps. Però estava encuriosit. Hi havia un esquema. Quelcom com un laberint dels que inclouen els tebeos. Però aviat reconegué què significaven aquelles línies i els

dibuixos d'on sortien els camins per a anar a parar a altres peces. En realitat només hi havia tres coses en el dibuix. Un tros de telèfon: la part per on s'escolta. Una molla que en deien bobina o solenoide i tenia semblança a una molla d'un matalàs antic. També s'hi veia una agulla imperdible clavada sobre una base -una fusta- oberta i que es mantenia tesa pel cap, i la part punxeguda apuntant a una cosa negra de la mida d'un cigró: “Piedra galena”, en deien.

En Daniel continuà traduïnt: “molts afeccionats escolten la ràdio sense gastar cap cèntim”. Se sentí desencisat. La ràdio que havia vist a casa del farmacèutic era molt més voluminosa. ¿Com podia ser que aquelles tres o quatre peces hi permetessin sentir? Continuà traduïnt: “Proveu-ho i ja ens direu els resultats.”

Aconseguir un tros de telèfon no era gaire difícil. L'home que anava per les poques cases que en tenien havia estat molt amic del seu pare. Esperava que el recordés. Ho donava per fet. La galena no sabia què era. Però ho preguntaria al farmacèutic.

I un dia li va demanar:

-Què és la galena?

No tardaria gaire a saber-ho. Tenia plom i tenia sofre. El problema, ara, estava en com faria la barreja. A barrisc? com feia la seva mare quan preparava els ingredients per a fer una bona sopa de gallina? L'aigua, a l'olla, la posava a ull: fins a un senyal que havia quedat marcat... com un anell dins l'olla d'alumini. De la gallina, o del pollastre, indistintament, en posava un quarter de dalt o un quarter de baix: pit o cuixa. La sal, un pessic... Amb la mà al cor, en Daniel es deia que no podia fabricar la pedra galena a bell ull. Res no es podia realitzar sense prendre mesures. Si no, els resultats: una vegada la sopa sortia salada i una altra fada; o podia de tant gust a gallina, o feia falta voluntat per a engolir aquella sopa mancada de sabor; o també tan tost l'olla bullia i bullia, o sense ocasió de posar-la al foc més aviat es limitava escaldar-la.

En Daniel pensà en l'existència d'una fórmula exacta, d'un temps determinat d'escalfar el sofre i el plom. Exactament com feien a la farmàcia amb les receptes. Si es tractava de fer una infusió, ja ho sabia: només s'escaldava l'eucaliptus, els cascalls, l'anís estrellat... Si el metge disposava una cocció, deixaven que durant cinc, o deu minuts, l'herba,

l'arrel, la flor... fos el que fos, bullís submergida d'aigua dins el pot.

En principi també el preocupava el recipient que empraria. Aquella pedreta dibuixada era petita com un cigró. Endemés, era clar que la seva forma era rodona, si no d'una forma tan perfecta com una bola, aparentment esfèrica o esferoide. No podia servir-se, per tant, d'un pot, ni que fos el més petit. Un de fireta, encara. Però ¿on el trobava?

De sobte concebé una idea. Se li havia encès una bombeta al cap com en els tebeos. De la tauleta de nit de la seva mare en prengué el tub d'aspirines... Només contenia dues pastilles i era tota una invitació. Amb tot, les embolicà curosament. La seva mare n'acostumava a prendre una cada nit. També, en el quartet rebost, hi havia un fogó que funcionava amb esperit de vi. La seva mare l'usava per a fer ventoses; fins que el metge li va dir que no servien per a res. L'anà a buscar i tingué una grata sorpresa: era gairebé ple d'esperit. Ja només faltava trossejar el plom. No en necessitava pas gaire. I ho va decidir: posaria tant de sofre com de plom. Pensà, per un moment, que potser no era el tast més correcte. Que si calia mantenir una igualtat de components, havia d'obtenir-la amb paritat de pes.. Era lògic. A la farmàcia ho havia observat. Un gram d'àcid bòric -

amb aparença d'escames de peix- feia una pileta respectable, comparat amb un gram d'òxid de zinc. Però ¿d'on trauria unes balances capaces de pesar tan mínimes porcions? D'haver-hi pensat a la farmàcia... premé els llavis i es digué que filava massa prim. Que tancava massa portes, i amb tants de dubtes no aniria enlloc. Amb el ratllador de pa escatà el tub de plom. Era un tros que obtingué del lampista.

Aquest l'advertí:

-Treu-lo del mig. Fixa't bé que en un extrem brilla... és estany, i no et serviria, si únicament vols plom... Ull!

S'adonà que no era tan dur com es pensava. Treta la primera capa, el plom esdevenia brillant. Llançà les primeres ferralles i escatà amb creixent il·lusió el tub. Trobà que era bonic el plom esmicolat. Era con un tros de mar plana vista a la llum de lluna plena.

Després de contemplar-ho una bona estona, abocà amb circumspecció les llimadures de plom dins el tub. A continuació, amb delicadesa, tement una inesperada explosió, hi tirà el sofre. Mirà el tub de vidre a contrallum i es tranquil·litzà. Es decidí a tirar endavant. Tapà el tub i el sacsejà amb prevenció. A poc a poc el sofre i el plom s'anaren

agermanant. Deixà el tub sobre la taula i encengué el fogó. Llavors reculà un pas enrera i l'observà detingudament. No oblidava res. De sobte recordà que el farmacèutic, mentre feia quelcom semblant i segurament per no cremar-se els dits, subjectava els tubs, arran de boca, amb una agulla d'estendre roba. D'un cop d'ull al balcó n'observà en totes posicions agafades a un filferro. D'on es trobava semblaven petits ocells amb les ales plegades. N'agafà una, d'agulla, i pinçà el tub. "O ara o mai", es digué... i apropà el tub a la flama...

Encara que ho feia amb el braç estirat i amb el cos d'esquitllentes, per sobre les espatlles observava l'operació. De moment semblava que no ho havia encertat. No passava res... A poc a poc, però el sofre es tornà rorenc, es fonia... i de sobte el tub explotà. El vidre del tub s'havia esmicolat sobre la taula i... sí, en un angle hi havia una pedreta negra com si fos un tros de carbó. La collí amb els dits i la deixà tot bufant-se'ls. La pedreta cremava! Esperà breus instants i finalment hi apropà el capciró salivat del dit índex... Era calenta, però no cremava. Féu una inspiració profunda i llavors la posà sobre el palmell de la mà, i com si portés un tresor s'apropà al balcó. La pedreta, granulosa i més aviat cantelluda, lluia per diferents punts. Però amb una lluïssor distinta a la del plom. Un color negre i blau,

amb restes grogues del sofre no cremat: havia fabricat galena!

Estava tan content que es moria de ganes d'explicar-ho als companys. I sortí al carrer a buscar-ne un, tan sols un, i si tenia sort, que fos en Jaume, l'amic més seriós dels qui anaven de colla. Però donà voltes i més voltes, per la plaça del Portal Nou i pel convent derruït, i no en trobà cap.

Quan la mare li digué, en sortir: “on vas tan tard?”, ja s'havia fet a la idea que no hi serien, al carrer, en aquella hora del capvespre, sinó a casa seva, possiblement sopant. Però li hauria agradat tant trobar-ne un, ni que no fos en Jaume, i dir-li, triomfant: he fabricat galena! Encara que -i es notava que els braços li penjaven i les cames perdien força-, quina resposta n'hagués obtingut, si no sabien per a què s'utilitzava la galena!

Retornà a casa trist i decebut, i exclamà:

-No els he trobats.

-No m'has deixat dir-ho... -li respongué la seva mare. -Era tan important? -prosseguí; i sense esperar resposta s'endinsà a la cuina.

-Molt important és! -crià en Daniel, mentre s'escapava al lavabo.

Aquella nit dormí amb la pedra galena dessota el coixí. Desprenia olor a sofre i li produïa esternuts. Però aviat s'hi acostumà i una son dolça quedà presa dins els seus ulls en tancar les parpelles. I seguidament -o potser al cap de mitja hora, o a mitjanit, o just al moment de despertar-se- fins a l'endemà es passà tota la nit enfilant somnis, fent projectes; observant com tots els amics li anaven al darrera perquè els deixés escoltar la ràdio, la seva ràdio...

Quan obrí els ulls s'adonà que era diumenge: el diumenge la mare li portava l'esmorzar al llit. Sempre una grossa ensaïmada tota nevada del damunt i grogosa per dins; acompanyada d'un bol ple de llet fins dalt.

-És diumenge, mare?

-I doncs? -li digué la seva mare, tot mirant-se l'esmorzar que portava en una safata. En Daniel s'estirà de braços i obrí les mans. La pedra galena s'escolà a terra...

-Dorms amb pedretes? No ets massa gran? -li féu broma la mare.

-Dóna-me-la! No és una pedra qualsevol. És pedra galena...

-Pedra què?

-Galena!

-Tens unes coses... i per què la vols?

-En faré una ràdio...

-Ai Daniel. Encara somnies!

-Que no, mare. Es veritat!

-Desvaries... no deus tenir febre? Una ràdio!
Mai no ho havia sentit a dir que les ràdios es fessin amb pedres...

-Ja ho veuràs.

La mare d'en Daniel es posà seriosa i aixecà l'índex amenaçador.

-A la saleta no! He escombrat un esparpall de vidres... del tub d'aspirines!, no m'ho amaguis... Sí, del tub d'aspirines que guardava a la tauleta de nit...

-Sí, però vaig guardar les pastilles ben embolicades.

-Tant se val! Què portes entre mans, fill?

-Ja ho he dit. Però no em creus. És per a fer una ràdio...

-Mira, no en parlem més: no t'entenc: Fes el que vulguis, més ben dit; però a la saleta, no!

-Al menjador, potser?

-Tampoc! . . .

En Daniel pensà en el quartet del dipòsit. Una habitació molt petita que hi havia davant de la seva cambra. Insinuà:

-I al dipòsit...

-Ai, Déu meu. Ara l'habitació del dipòsit... No sé, de veritat, què en faré de tu... Ja en parlarem. I menja't d'una vegada ensaïmada, que se't refreda la llet...

7

Diumenge! Un dia feliç. No treballava, no tenia classe, tot el temps era seu. "Benvingut diumenge!", cridà en Daniel amb tota la força dels seus pulmons. ¿Per què eren tan curts els diumenges, comparats amb els altres dies? Un trencaclosques! ... Però es deixà de cabòries i es submergí dins el safareig. Ho feia tots els diumenges. De petit, inevitable, Ara, necessari; i d'ençà que li havien dit que podia, s'ensabonava dues vegades. El problema sorgia a continuació. Al safareig no disposava de mitjans per a esbandir-se, per manca d'aigua directa, i en sortia xop d'escuma,

però amb sentor a net. El safareig s'omplia lentament de l'aigua que li arribava del desguàs del dipòsit de la casa. L'altre cara, però, era que l'aigua sempre era tèbia, per les cendres que el flequer abocava al pis de sota. mateix del safareig. Algun dia, quan fos gran, parlaria amb el propietari de la casa molt seriosament. O bé tiraria pel dret i ell mateix es col·locaria una dutxa.

La mare li tenia preparada roba neta i es vestí d'una revolada. Mentre les màns cordaven botons d'una manera mecànica, en Daniel reia. Pensava en la cara que posaria en Jaume quan li expliqués fil per randa que volia construir una ràdio:

-Estàs com una cabra... -segurament li diria. Però, com sempre, tot seguit es disculparia i rectificaria: -Vull dir que estàs com un follet! Tens cada cosa...

Tot d'una va pensar també en l'impacte que causaria la notícia en el grup de noies que molt sovint coincidien en el passeig o en la mateixa rotllana de sardanes, i especialment en la cara que posaria la Carme, la noia amb la qual se sentia com més amic.

Però tornant amb en Jaume li diria:

-Ahir vaig fer una pedra galena...

Exactament com la seva mare, en Jaume obriria els ulls estupefacte i preguntaria:

-Una pedra què?

-Una pedra galena; i no t'ho imagines: va fer una explosió!

Llavors, en Jaume, a qui agradava recordar temps passats, potser afegiria:

-Ja ho crec! En això ets mestre! Te'n recordes, de les bombes de carbur?

En Daniel se'n recordava. Eren de fabricació senzilla.

S'escollia un pot buit de llet condensada o qualsevol altre de llauna, i prop del cul, en un costat, s'hi practicava un foradet amb un clau. Llavors prenien un trosset de carbur -que demanaven al ferrer o el compraven-, el dipositaven en un clot una mica més gran que el diàmetre del pot i hi tiraven una escopinada. Quan el carbur començava a bullir i a desprendre gas, el tapaven ràpidament amb el pot, l'atapeïen de terra per tot el voltant i tot seguit acostaven un llumí encès al forat. En encendre's el gas, el pot saltava pels aires rabent. Però s'havia de tenir cura de no posar-hi la cara o la mà damunt. Era perillós, i més d'un company se n'havia penedit.

-La que recordo més és l'altra... -li diria amb un somriure maliciós en Daniel.

-En aquella et vas cremar la cara...

-I les mans, i el cabell, i el jersei!

-Algún dia en parlarà algú! -profetitzaria sentenciós.

-Qui vols que en parli?

-Els llibres, els diaris, no ho sé. Sempre quedarà el dubte de si fou coincidència o veritablement esperaven un senyal d'un faciós...

En Daniel ho recordava pe per pa. Hi ha fets que colpeixen la memòria amb enfervorit zel i que mai no s'obliden. Les celles tardaren dos anys a tornar-li a créixer. Sofrí una depilació total. Però tingué sort. Salvà els ulls...

-Per això ho espero tot de tu. I dius que has fet una pedra galena?

En Daniel no respondria, n'estava segur. Continuaría pensant. Llavors només feia un any que havia mort el seu pare. I el seu pare havia estat militar. En morir no ho era: treballava en una empresa tèxtil. (La mateixa contra la qual havia d'efectuar una càrrega als treballadors en vaga i s'hi negà.) Endemés del seu record d'home bo - enyorava les passejades per la via del tren-, els

deixà el sabre, les polaines, l'uniforme i un pot de pólvora. Si no hagués mort, hauria hagut d'incorporar-se a l'exercit... Feia dies que pel poble es deia que les muntanyes veïnes eren a vessar de soldats. La gent decidí identificar-los amb els pins mediterranis que creixien a la carena, especialment quan bufava el vent o a la posta del sol. S'esperava que l'ocupació començaria d'un moment a l'altre. En Daniel, com en Jaume i tots els amics, gaudia jugant a guerra. I en Daniel d'amagat de la seva mare agafà el pot de pólvora i es reuní amb els amics, a la seva plaça, la del Portal Nou. En portava una de cap. També s'havia emportat de casa un diari, vell, és clar, car feia dies que no en sortien. I sobre una gran pedra que quedava del convent derruït hi estengué un tros de diari i just al mig hi abocà pólvora. Cargolà les quatre puntes del paper í hi calà foc. La pólvora explotà sorollosament, tot fent un gran núvol negre. Als amics els havia agradat i a en Daniel també, i repetí el joc. Aquesta vegada també explotà i també aixecà una bola de fum enlaire, però el paper s'obrí, sense cremar-se. Llavors hi abocà la resta de la pólvora i sobtadament explotà el pot que portava a les mans "El paper deuria conservar restes de brases. I ell se socarrimà les celles, la cara, el cabell i el jersei. Però el xocant del cas no provenia de la inesperada explosió, extemporània, sinó que des de la

muntanya començaren a disparar trets d'obús contra la ciutat. Havia començat l'ofensiva!

En Daniel, mentre pensava què li diria en Jaume, contemplava el retrat del seu pare, protegit sota un vidre empresonat en un marc ovalat. El tenien en un lloc preeminent de la sala, entre la finestra i el balcó.

L'enrenou que arribava del corredor tornà a la realitat en Daniel. L'habitació del dipòsit tenia llum dins i una llenca se n'obria en ventall enfora i il·luminava un polsim que també en sortia. Dintre hi trobà la seva mare que hi posava ordre. S'estremí d'alegria. La seva mare havia pres una decisió. Li deixava l'habitació per al seu ús personal. No era gran cosa. Un recambró petit, sense cap finestra ni llum natural. Penjat en un angle de les parets del fons hi havia el dipòsit de l'aigua. Malgrat que es trobava a la penombra l'endevinaves. Un rajolí persistent ressonava a totes hores, sota la tapa de llauna que protegia l'aigua de la pols o de qualsevol bestioleta casolana que tingués set. Sense finestra per a ventilar-lo i prendre llum, i la musiqueta de l'aigua cantant tothora la cançó de l'enfadós, sempre l'havien considerada no gens apta per a posar-hi un llit. I a poc a poc anà engolint els mobles vells, les capses buides que no cabien a la botiga i totes aquelles andròmines que hom vol

perdre de vista, però no del tot. Si no hagués estat pel dipòsit de l'aigua, quelcom important en una casa, d'aquella habitació n'haurien dit dels mals endreços. Però no aconseguí de ser batejada amb el nom que per dret majoritari d'ocupació d'espai li pertocava.

Una vegada tretes les capsas de cartró, aparegué a la vista una taula vella de cuina. Un cop netejada amb lleixiu, la fusta quedaria neta. Així ho afirmà la seva mare. Es veurien els forats dels corcs, però tant se'n donava. L'important era tenir un taulell de treball. El seu taulell de treball! En Daniel saltava d'alegria. I es disposà a ajudar la seva mare. En realitat ja quedava poca cosa per fer. Només faltava fregar-lo, i la seva mare no el volia pel davant, ni pel costat ni pel darrera, quan fregava el terra amb sulfumant...

Abans que el fes fora una vegada més, vist i apamat, es posà el vestit del diumenge i se n'anà al Portal Nou.

En Jaume encara no hi era. Però s'hi trobava el Quim, en Joan i en Josep Maria. Per la cara que posaven tots se'ls veia que arrossegaven un avorriment de ca l'ample.

Només apropar-s'hi, en Quimet li etzibà:

-El que ens faltava. Ja serem cinc a jugar a fàstics...

-Fàstics, per què? -repetí d'entrada, per dir quelcom.

-Què vols que fem, mudats? Doncs procurar no embrutar-nos...!

-Jo trauria totes les festes... -insinuà en Josep Maria.

-Mira-te'l! A mi me'n falten... -protestà en Daniel.

-És just, Josep Maria, que en Daniel tingui delit per les festes: ell treballa... -raonà en Quim.

-Ja que som més, què podríem fer? -preguntà en Joan, tot fent ballar les cames com si anés muntat en bicicleta. Era molt nerviós...

-Com fins ara: res... -digué sentenciós en Quim.

En Daniel aixecà el braç. Tímidament proposà:

-Si volguéssiu ajudar-me....

-Ja m'ha sortit la mare, sempre manant... - parlà, enutjat, en Quim.

-He dit si volguéssiu. També ho puc fer sol... -
adduí en Daniel.

En Joan traspassà pel davant de tots i se li
apropà:

-Compta amb mi. Tot, menys res... -i
seguidament agafà en Daniel pel braç i el separà
unes passes. Quasi a cau d'orella preguntà:

-On vols anar?

-Sí. Què vols? -cridaren els altres companys,
que s'havien aixecat i els encerclaven.

-No riureu?

En Daniel ho explicà dues vegades. La
troballa de la revista, la fabricació de la pedra
galena i la plena possessió d'una habitació per ell
sol...

El Quim el tallà rabent:

-O sigui que ho tens tot, Mira el nen... No
hi ha com ser fill únic...

-No ens enredis, Quim... -protestà en Joan;
i prosseguí amb veritable curiositat: -I tocarà, la
ràdio... Vols dir? N'estàs segur?

-La revista diu que sí; però em fa falta una
molla o... quelcom semblant... No sé on trobar-la.

' -La buscarem!

-Potser a casa el drapaire... -aconsellà en Josep Maria...

Havien girat el cap.

-Mira qui ve!

En Jaume venia corrent. Havia anat a casa d'en Daniel i la seva mare li havia explicat el que portava entre mans en Daniel. Per això venia corrent. Era tot una aventura... En Daniel, en veure'l, se sentí més acompanyat, malgrat que s'havien girat les tornes i ara semblava que estaven interessats. Però tenia més confiança en en Jaume que en els altres: En Jaume, sols arribar, digué entusiasmat:

-Ho sé tot! La teva mare m'ho ha explicat...Deuria ser de conya, l'explosió... tot de vidres per terra!

-Una explosió de faula...

-Estàs com una cabra... -digué en Jaume. Però a continuació endolcí el gest i rectificà:

-Vull dir com un follet!

El drapaire, en veure'ls disposats a entrar tots, els barrà el pas:

-Dos només. Tants com ulls tinc...

S'aplegaren com una pinya. Els sobtà la decisió i es van fer enrera.

-Que té por que el robem? -protestà en Quim, el més gran de tots i el més agosarat.

-No és això. Però tinc poca memòria, perdo les coses... i em capfico si no trobo el que busco; després, des de fa un temps no carburo bé: compro quelcom i quan he pagat ho torno... En fi, que tot el que tinc sembla que tingui potes i que sap el camí de sortida. El que he dit: dos només... fora pensar malament de ningú.

En Daniel es mirà en Joan, que en primer lloc s'oferí a ajudar-lo, però aquest refusà immediatament:

-Que t'acompanyi en Jaume...

La botiga del drapaire semblava la seva cambra taller, quan encara no era endreçada i no hi podies donar un pas. De la botiga -tres vegades més gran que la seva cambra- només en restava

practicable un estret carreró, escortat per ambdós costats per un aplegament de sacs plens de diaris, piles de mobles, de llibres, d'objectes verdosos de coure i aram, i un sens fi de les més variades mercaderies.

-Entrem dins -els indicà el drapaire i enfilaren el passadís fins al fons, on tenia un despatxet i cinc cadires de reixeta. Sense cap altre moble, com si aquella habitació fos el pulmó de la botiga, on es tancava a respirar.

-Seieu i parleu. No compro temps, però el venc... -advertí sec, amb cara de pocs amics.

En Jaume engegà una llambregada a en Daniel, i aquest, en silenciosa resposta, arrufà el front un parell de vegades. Era un missatge que demanava serenor i contenció:

-Vull dir-vos que no m'entretingueu gaire. El temps és or. I ja no me'n queda gaire de temps... I una altra advertència: ¿No deveu venir pas a oferir-me coses robades? No vull res robat!

-Miri, senyor... -començà en Daniel: -No som d'aquests.

-Res de res!

Se'ls quedà mirant una estona silenciosament.

-Tu, què volies dir. . . ?

-Ens fa falta una molla...

-Gran, petita, llarga, curta, feble, forta, d'ànima rodona, plana... Què dius?

-Ara m'ha ben fumut! És per a una ràdio...

-Una ràdio? No n'he vistes mai, de ràdios amb molles...

-Es per a una ràdio galena!

-I quin savi t'ha dit que porta una molla? Santa ignorància... Deus voler dir una bobina. De bobines sí que en porta...

-Una bobina? doncs una bobina.

El drapaire es gratà el cap i se'ls quedà observant una estona més. Tenia ulls de perdiu. I sovint es furgava els narius. Dirigint-se especialment a en Daniel, digué:

-Em sembla que has sentit tocar campanes i no saps on.

Després d'una pausa continuà: -Però, ves per on, em sou simpàtics... No us n'alegreu. No vol dir res això. A veure si ho he entès bé... Us fa falta una bobina. Voleu fer una ràdio galena... Però n'heu estudiada mai, de ràdio... ? No? Aleshores tinc una cosa que us interessarà... Ara vinc.

L'home sortí al llarg corredor, amb els ulls d'en Jaume i d'en Daniel clavats a l'esquena, i sense equivocar-se ni d'un centímetre, d'una pila de cadires sobreposades formant una torre, en va treure un plec de papers. Malgrat l'atapeïment i la impressió de desordre, era evident que l'arxiu mental funcionava. Només entrar, els deixà caure, els papers, sobre la falda d'en Daniel.

-Estudia't això i aprendràs ràdio...D'una casa el que compta són els fonaments on l'han assentada...

-No tinc diners... -exclamà compungit en Daniel.

-I qui n'ha parlat, de diners? Vas molt de pressa i teniu una vida per davant... Es clar, jo també pensava així quan tenia la vostra edat... Quant a la molla, que dius tu, bobina que en dic jo, espera't!

L'home tornà a abandonar el seient, just encapçalà el corredor i retornà amb un rodet de fil de coure esmaltat. El bufà i la pols volà. Lluïa ara com una brasa.

-Saps com es fa, una bobina?

En Daniel negà amb el cap. Esguardava el fil extasiat.

-Avui tinc el dia, potser perquè és diumenge...

El drapaire observà que en Daniel se'l mirava amb la boca oberta i el cos vinclat en la seva direcció i l'encoratjà:

-Què tens al pap? Apa, digueu!

-Es que penso que vostè en deu saber d'això...

-“D'això” no vol dir res. ¿Tu has vist mai un home sencer que s'ajudi amb crosses? Aprèn a dir les coses pel seu nom! Malgrat que jo no ho digui! Tu hi ets a temps...

-De ràdio, volia dir... -rectificà en Daniel.

-De radiotelefonía és més correcte. Però com que la joventut porteu sempre pressa... en direm ràdio.. ! Em preguntaves? Maleïda memòria! Ah, sí: ja me'n recordo: una miqueta en sé... espigolant d'ací i d'allà; però les beceroles ja te les he donades... D'aquí a un parell de mesos, si llegeixes aquests papers, ja en podrem parlar de tu a tu...

-De veritat? -s'esbalai en Daniel.

-I tant! I ara deixeu-me; tinc molta feina. Apa, fora...

En Daniel, amb el recull d'electrònica a les mans, s'aixecà immediatament. No gosava insistir

sobre la bobina i ja no se'n recordava... En Jaume s'adonà de la indecisió de l'amic i insinuà:

-Et falta la bobina, Daniel...

-Carai, ja no me'n recordava -mentí en Daniel-. Però ja tornarem un altre dia; el senyor té feina...

-No, no, ara! Maleïda memòria... Qualsevol dia m'oblidaré de respirar... Dóna'm el fil.

En Jaume l'hi lliurà.

-I aquella ampolla del racó... No, l'altra. Vejam. Fa temps que no n'he feta cap...

El fil esmaltat era més gruixut del que semblava, enrotllat sobre el rodet. Estava tan tibant i lluia tant, que no se'n distingia el gruix. El drapaire n'agafà el cap i en deixà un tros de deu centímetres paral·lel a l'ampolla. Amb el dit gros de la mà esquerra el premé fortament contra el vidre. Tot seguit, d'una estrebada enèrgica féu un angle de noranta graus i n'enrotllà vuit o deu voltes sobre la botella.

-Ara es treu la botella... i ja tenim la bobina feta! Però com veus, s'ha fet més gran... és natural. El fil es resisteix a canviar de forma... Es un tossut.

-Ja m'arreglaré... -s'apressà en Daniel, impacient per arribar a casa i temerós d'acabar la paciència del drapaire.

-Quiet, ceballut! La bobina ha de quedar tesa... Escolta: busca un pot de talc, de cartró, és molt important. Amb cura en treus els dos culs... A un centímetre o dos dels extrems, a cada punta, hi fas un foradet, de la mida del gruix del fil... Hi passes un tros de fil, amb mig pam n'hi haurà prou: en ràdio has de procurar sempre estalviar fil. Vull dir que les connexions sempre han de ser curtes... Enrotlles unes deu voltes, fixant-te que no es toquin, amples, quasi que t'arribin fins a l'altre extrem; talles el fil i el passes per dins el forat, igual que abans... Per més assegurar l'estabilitat de les espirals, jo ho envernissava tot...

-Però... -el tallà impulsivament en Daniel-. Així vostè ja n'ha feta una de ràdio galena...

El drapaire s'encaminà cap a la sortida. Observà de cua d'ull si el seguien i digué, mentre enfilava lleugeret el passadís:

-Ja en parlarem un altre dia... Prou, per avui, bony!

En sortir al carrer, en Daniel s'adonà que no li havia donat les gràcies. Ho consultà amb en Jaume i aquest opinà:

-Com hi tornem... no sé què passarà!

-Val més que no, tu. Que t'ho pensaves de trobar un home així?

-Un home tan amable, vols dir... -el rectificà sorneguer en Jaume.

Però en Daniel tenia el pensament a casa. "Trobaré un pot de talc? Tants com n'hi ha a la farmàcia! Entendré el que posen els papers? Tocarà... la ràdio?"

-El teléfon... no hi hem pensat! -sentí que deia en Jaume...

-No he gosat... de bon segur que en tenia... -es lamentà en Daniel.

-...perquè pensaves fer-la aquesta tarda, no?

-Com ho saps! Però no t'amoïnis. Sé on trobar-lo... I què en fem, d'en Josep Maria, d'en Joan i del Quim?

-Ja els veus. Estan jugant a pilota...

Vint metres més avall, en una placeta formada per una cruïlla de carrers, corrien com esperitats...

-Creus que els interessa?

-A en Joan, potser ..

-Farem una cosa. Marxes a casa teva i jo em quedo a explicar-los com ha anat tot...

-I a la tarda...

-Faré cap a casa teva. Si en Joan...

-No sé què pensarà la mare, tants de colla...

Aleshores els diré que ja els avisarem. Que ja ens avisaràs...

-Tu vindràs, no?

-Sí.

-Em sap greu enganyar-los...

-Si vols no vinc.

-Digue'ls millor que sense permís de casa...

-No sé com ets, Daniel... pateixes massa.

En Daniel. tampoc no ho sabia com era. A vegades desitjava assemblejar-se a la seva mare. Era enèrgica i pràctica. Prenia una decisió i la complia, no l'acovardien panys i claus. L'havia vista discutir amb els viatjants sense cap pèl a la boca. El propietari de la casa, un dia el foragità de la botiga amenaçant-lo amb el metre: volia cobrar la hipoteca miserable fos com fos. Pel que deduï en Daniel, en sentir-ho comentar al metge i a la seva mare, tot fou un malentès; el que veritablement volia

l'escanyapobres era roba de la botiga, cobrar-se el deute amb mercaderia: calçotets, mitjons, mocadors, etc. Però la botiga era gairebé buida!

Volia assemblar-se a la seva mare, però no totalment. Si endemés dels trets esmentats i que tant ajudaven a tirar la botiga endavant, hagués descobert en ella tendresa, una manera de fer com veia en les mares dels seus amics... en Daniel s'hauria sentit l'home més feliç del món..És clar que, també reconeixia, a casa dels amics la taula es parava amb diners que guanyaven els pares; el pare feia de pare i la mare de mare...

D'altres vegades es mirava el retrat del pare i...

En Daniel enlairà els ulls, per imaginar-se el retrat del pare, i es trobà enfront de la portalada de la casa on vivia l'encarregat del manteniment dels telèfons de la ciutat.. I, pensà que hauria de comportar-se com la seva mare i esgrimir les armes persuasives. La proposta que anava' a fer-li, que li regalés un auricular de telèfon, no la veia prou clara. Aquell home i la seva professió li portaven a la memòria grups de gent corrent pel carrer, i homes més asserenats que comentaven sorpresos:

-Els trets van per a la Telefònica... Els fa nosa.

La Telefònica era un edifici quadrat, matusser i trist com una presó. Tenia les finestres i la porta d'entrada protegides amb fortes reixes de ferro. Feia poc que l'havien pintada de color de terra amb taques de color verd. Sembla que la Telefònica contenia un nus important de comunicacions. La veritat és que hi arribaven una xarxa de fils pels quatre cantons...

Premé el timbre i reculà dues passes. El ressò d'uns passos, i obri una senyora més gran que la seva mare.

-Sóc el fill d'en Miquel... -es donà a conèixer.

-I bé?

-El seu marit, no hi és?

Aquella dona se'l mirà de cap a peus. Es disgustava que la gent s'adrecés a casa seva per notificar avaries del telèfon. I protestà:

-Es diumenge! No descanseu, a casa vostra?

En Daniel se la mirà confús, No l'entenia. De l'endins de la casa se sentí cridar la veu fosca d'un home;

-Qui em demana?

La dona féu la intenció de tancar la porta, però es mirà en Daniel i la deixà oberta. Desaparegué pel corredor endins. Sentí cridar:

-Quedem que no i surts tu a desbaratar-m'ho tot. Qui hi ha! Qui vols que sigui: algú que no pot esperar a dilluns...

En veure una ombra que s'acostava, en Daniel es féu enrera. La cara d'aquell home era la mateixa que recordava, però més revellida. També el recordava més alt. Per por de no sentir-se un retret, només veure'l digué:

-Sóc el fill d'en Miquel...

-Tu? del militar? Com has crescut, fill... Si el teu pare et veiés; molt bona persona, el teu pare... Entra! què fas parat?

-Es diumenge; no voldria...

-Deixa't de punyetes... precisament el diumenge era quan sortíem junts amb el teu pare... Però tu no te'n deus recordar; eres molt petit...

-Sí que me'n recordo; per això he vingut...

-I doncs?

En Daniel li explicà d'un raig el que pretenia.

-Em vols prendre la feina, bo!

En Daniel somrigué. Estava confiat que se'n sortiria.

Com una galleda d'aigua freda al damunt, continuà:

-És com si robéssim a l'Estat, ja ho saps? Bé. No posis aquesta cara, home. Com que només en vols la meitat, d'un telèfon... és solament mig furt... Em sembla que ho podem arreglar...

En Daniel respirà de satisfacció i se sentí enrogir violentament les orelles. Aixecà les orelles i mogué el cap esperançat. Preguntà tímidament:

-Sí?

-Sí, però riu! No puc sofrir una flor sense olor ni una persona amb cara seriosa, fot!

En Daniel procurà eixamplar la boca amb una rialla afalagadora. "Tarda massa", pensava. Ni cinc minuts. Sortí de la penombra brandant el telèfon, feliç.

-Has estat de sort, noi! I la teva mare? Ja et portes bé? Mira que si m'arriben veus... Té, impacient! Ja veig que no estàs per sermons...

En Daniel l'entomà i féu l'acció de marxar.

-Atura't! Quina pressa... Escolta... Un dia haurem de parlar, tu i jo... Ens apreciàvem molt amb el teu pare, i te'n vull parlar...

En Daniel oblidà la ràdio, el telèfon, i que la mare segurament l'esperava amb el dinar a taula. "Què volia dir-li, aquell home?"

-Tu no saps per què el teu pare abandonà l'exèrcit, no?

Era veritat. En Daniel no en sabia res d'aquest episodi de la vida del seu pare. Se n'havia perdut el record; com d'aquella estampa que lluia en l'obscuritat... "Sí, què havia passat?"

-Vindràs a veure'm? -li pregà.

En Daniel estava perplex. "¿Què podia explicar-li aquell home que la seva mare vetllés en el misteri?"

-Ara no pensis gaire. No t'imaginis el que no hi ha. Però un dia algú podria explicar-ho... No sé com dir-ho... Perquè va sentir tocar campanes! Vindràs?

Efectivament. A casa seva la taula era parada i la sopa fumejava al plat. Hi acostà el cap i el tragué amb els ulls vermells. Li saltaven llàgrimes... Per què la mare es guardava el secret?

Sols arribar, en Jaume diposità cerimoniosament sobre la taula d'en Daniel, i gairebé a frec de nas, una ampolla llefiscosa, d'un vidre verd esbalait. Des del galet fins a la base, unes excrescències llagrimoses que degotaven sobre el vidre li donaven l'aparença d'un estrany ciri amb un tap bonyegut per ble.

En Daniel restà sorprès:

-Has portat vernís? Penses en tot!

Com ferit per esperó, Daniel agafà un minúscul flascó coronat per un tap sofisticat de baquelita blanca i comentà:

-Abans que se n'adoni, el tornaré al tocador...

Quan en Daniel s'assegué de nou, en Jaume li preguntà:

-Què era

-No ho has vist? Esmalt de les ungles...També serveix.

-Te les saps totes! -s'admirà en Jaume.

En Daniel estava absent i no agrai l'afalac. Estava entossudit a enfilat el fil sobrer de l'última espira pel forat del tub de cartró i no se'n sortia.

-T'ajudo?

-No. Ha de passar. Si no per grat per força...

Al tercer intent ho aconseguí. I amb una enèrgica estrebada calculada deixà la bobina sobre la taula. Es mirà en Jaume i confessà:

-No ha quedat malament del tot, eh?

-Perfecta! És la primera que fas. Per cert, ara que estàs per mi: em persegueix el dubte de si arribarà a tocar mai, aquesta ràdio... No m'entra al cap que amb una bobina, una agulla imperdible, un tros de galena i un auricular es pugui fer una ràdio...

-Tu, tranquil. Després t'ho explicaré. He llegit les primeres lliçons, perquè, no ho saps? el plec de papers amb què ens obsequià el drapaire és un Curs de Ràdio per correspondència...el Maymó, si no recordo malament... Després en parlarem. Saps què penso? No has portat pinzell...

-Això sí que no. Me la jugava. Són intocables...

En Daniel descansà el colze sobre la taula i engrapà el mentó barbamec, tot pensatiu. Ambdós

estaven silenciosos i el rajolí d'aigua que s'escolava dins el dipòsit omplia la cambra d'una agradable musiqueta fantasiosa. A vegades esdevenia un somiqueig el migrat doll d'aigua o s'estroncava sobtadament per recomençar un degoteig amb renovat i variat ritme.

-Ja ho sé! Exclamà en Daniel.

A la cambra havia quedat un cordill estès sobre el cap que anava de paret a paret. Quan plovia gaire seguit, la seva mare hi estenia peces petites de roba: mitjons, calces, calçotets...

Del penjoll sobrer del nus tallà un tros de cordill i l'escabellà d'una punta fins a aconseguir destrenar el cànem. El xopà de la botella directament i el féu servir com a pinzell. En Jaume, incapaç, a mitges, de frenar el seu entusiasme pel petit invent d'en Daniel, el tustà a l'esquena afectuosament.

-Saps si tardarà gaire, a eixugar-se...

-No ho sé. Damunt de la fusta va bastant de pressa...

-Ja tenim feina, tant se val; mentrestant prepararem el muntatge.

D'una post d'una antiga lleixa en tallà un tros rectangular; dos centímetres més llarg que les

dimensions de la bobina. Havia previst subjectar-la a la fusta mitjançant dos daus del mateix material que ja havia clavat equidistants un centímetre dels límits dels costats més llargs i paral·lels. Sobre els daus suportaria la bobina amb dues llàgrimes de cola adhesiva.

Davant de la bobina, en l'espai que quedava disponible, tenia previst col·locar-hi un endoll per a connectar l'auricular i també l'aparell encarregat de la detecció de les ones radioelèctriques, o sigui la pedra galena i l'agulla imperdible.

Clavar l'agulla fou relativament fàcil. D'antuvi l'obrí com un compàs uns quinze graus. El cap el doblegà en angle recte respecte de la resta de l'agulla i el clavà a la fusta amb un clau de cabota grossa.

El problema sorgí amb la pedra galena. Calia situar-la sota mateix del braç punxegut de l'agulla per tal que aquesta la pogués punxar a voluntat. Era necessari, per tant, immobilitzar la pedra i fer-ho amb un metall conductor d'electricitat.

-No sé com fer-ho... -reconegué abatut, en Daniel-. Faria falta una cassoleta metàl·lica...

-I la carcassa metàl·lica d'un cartutxo de caça? Tret el tub de cartró...

-Òndia! Com l'anell al dit. Però caldria que fos usat: pel forat del fulminant el clavaríem a la fusta... ¿On en podríem trobar?

-Avui, enlloc.

S'esguardaren desencisats. Com dos ocells alacaiguts sota un cel gris d'hivern en un dia de pluja.

-Què fem, doncs... Va! -instà ansiós en Jaume.

-Plegar. Si no continues interessat a esbrinar el funcionament de la ràdio...

-Ja ho saps, que em té capficat.

-Te'n faig cinc cèntims, doncs?

-Millor deu. Tot això em ve de nou...

-Si jo n'he tret l'entrellat... No som pas diferents! El pare sempre deia que de gent privilegiada n'hi ha ben poca... Que per comprendre una cosa cal només fer camí; i que uns ho aconsegueixen més ràpidament perquè tenen la gambada més llarga i altres més a poc a poc perquè la tenen més curta...

-No ho sé... si en seré capaç.

-Sí, beneit. T'ho explicaré amb exemples de les lliçons. Si vols les llegim. -No ho facis més difícil... Fes-te a la idea que no en sé...

-Mira... Guaita l'esquema de la ràdio. Només cal imaginació. La bobina, l'agulla i la pedra galena i l'auricular estan units per una línia (que quan ho fem serà un fil elèctric). Oblida't que es tracta d'un fil i imagina'l com si fos un tub per on circula aigua... Aigua, sí. La bobina també la considerarem un tub, però aquest enrotllat. La pedra i l'agulla imperdible com una aixeta -una aixeta d'aigua- que segons en quin lloc es toqui, sempre queda oberta. I l'auricular com una bola del mateix diàmetre del tub, que ens ha caigut dins involuntàriament i l'ha embussat. Es mou una miqueta endavant i cap enrera, però no hi ha manera de fer-la córrer... M'entens, fins ara?

-Sembles un llauner... -bromejà en Jaume-, però pots continuar.

-Ja acabo. Para atenció en l'esquema. De cada extrem de la bobina també en surten dos fils, o dos tubs més que van endollats a un gran dipòsit ple d'aigua, immens com tot el cel... Si una ventada forta fa moure l'aigua, què passarà? Que l'aigua es bellugarà i aquest moviment penetrarà per la bobina i seguirà per la galena, fins a topar amb la bola... La bola, com que gairebé no es pot bellugar i el moviment li arriba a sotragades, vibrarà, i com que el tub és metàl·lic podrem escoltar un petit sorollet... M'entens,

on vaig a parar. . . ?

-No gaire...

-Sí, home, sí. Una mica més d'esforç... Un fil elèctric l'has d'imaginar com una renglera de fitxes de dòmino posades de cantell. Si empenys la primera aquesta cau i fa caure la següent i així successivament fins al final... L'empenta la donen les ones electromagnètiques... Com que suposem que per un enginy les fitxes es redrecen soles, cada empenta de les ones les farà caure novament i l'última donarà cops a la bola, que també vibrarà, farà soroll, que és com dir un so...

-El que no entenc és com el so viatja a cavall de les ones...

-Això tampoc no ho entenc gaire. Espero que a mesura que vagi aprofundint les lliçons, tot s'aclarirà... Que tampoc no em preocupa gaire, et sóc franc. Hi ha moltes coses que no entenem... ¿Tu ho comprens, per exemple, que la Carme sempre, o quasi sempre, se'm dirigeix a mi i jo a ella quan ens trobem tots plegats?

-A mi em passa el mateix amb la Nuri; jo la trobo la més simpàtica de totes...

-Com jo la Carme. Ara bé, per què?

-Perquè té els ulls blaus, la Nuri...

-A la nit, els hi veus de blaus?

-M'has ben fumut! Embolica que fa fort! Ja ho dic que estàs com una cabra... I ara que ha sortit en conversa... i estem sols...

-No et refiis... Quan la mare es posa sabatilles no saps on es troba...

En Jaume sortí al corredor i mirà cap a la saleta. No hi era.

-No la veig. S'amaga?

-Tant com això! -la defensà en Daniel-. Què volies dir-me?

-Tu que estàs a la farmàcia, potser...

-Què et creus que hi faig, a la farmàcia? Rentar els estris de fer medicines, portar comandes per les cases...

-És que em passa una cosa...

-Ho dius d'una faisó com si t'haguessin trepitjat l'ull de poll. Tan greu és?

-Em passa a mi. Encara que penso que no sóc sol...

-Si no t'expliques... Sol, sol... sol en què?

En Jaume, decidit, s'aixecà de la cadira, tragué el cap per la porta i afuà la vista cap a la

saleta i cap a l'altre extrem del corredor. Després de comprovar, una vegada més, que no s'hi trobava la mare d'en Daniel, es plantà davant d'aquest i corroborà:

-No hi és. Estic més tranquil.

Tot seguit es descordà el cinturó i deixà que els pantalons es pleguessin com un acordió sobre els peus. Es mirà en Daniel, quina cara hi posava i, dubtós encara uns instants, finalment s'abaixà els calçotets fins als genolls, tot vinclant-se enrera per les sofrages.

-Què fas? -mormolejà en Daniel, amb els ulls esbatanats per la sorpresa.

-Ara ho veuràs...

En Jaume agafà el membre viril i amb pulcritud de cirurgia inicià l'acció d'arromangar la pell que li cobria el gland. Deuria fer-li mal, perquè desistí de seguida, tot planyent-se:

-No puc... em fa mal! Sempre em fa mal; et passa, a tu?

En Daniel el sobtà la pregunta, corprès del que havien vist els seus ulls. Com si volgués defugir la contestació, negà, sec:

-No!

-Gens ni mica?

-Es pot aguantar -reconegué més asserenat.

-Me l'ensenyes?

En Daniel es féu enrera, com si un estrany perill l'amenacés.

-Per què no me l'ensenyes? -insistí en Jaume.

-I si ve la mare? -aixecà una nova barrera.

-Ves de pressa...

En Daniel, mecànicament, s'obrí la bragueta i s'estirà el penjoll. A continuació, amb els dits polze i índex, sense tantes dificultats com en Jaume, s'arromangà el prepuci fins a deixar el gland totalment descobert...

-Ho veus: tu pots! --exclamà en Jaume contrariat. I continuà-. M'ho deixes provar?

En Daniel es féu enrera esmaperdut. Què pretenia en Jaume? Instintivament va contraure el baix ventre i la bragueta li xuclà el membre.

-Què et passa? No et farà mal... Necessito comprovar-ho!

En Daniel la féu fora novament, contrariat. I en Jaume l'engrapà amb la mà. En Daniel notà com la calor d'aquella mà li corria cap als ronyons i

tancà els ulls. En Jaume ho provà dues o tres vegades. Intentava ignorar-ho.

-A tu et funciona! Prova-ho en mi...

En Daniel ho intentà sense millorar els resultats. I amb el temps d'un badall el membre d'en Jaume s'endurí i el prepuci, com un llaç corredís, enforcà la punta del gland, vermell i lluent com una cirera. Ho intentà novament i en Jaume féu un crit. En Daniel esguardà en Jaume i observà com se li escolaven dues llàgrimes dels ulls.

-No es pot, no es pot! -repetí en Jaume, enutjat.

En Daniel es cordava la bragueta amb els ulls fixos a la paret. Una sensació nova i estranya havia recorregut tot el seu cos amb la velocitat d'una fuetada. Ni banyant-se, ni orinant, mai no havia sentit aquella allau de sensacions desconegudes.

-Sóc l'únic de la colla que em passa... ¿No m'escoltes, Daniel? Sóc l'únic!

-Ja ho havies comprovat amb els altres, doncs?

En Jaume abaixà els ulls i confessà:

-Amb en Quim: moltes vegades i a les ruïnes del convent, no ho saps?

-No sé de què em parles!

-No m'ho neguis! En Quim m'ho ha dit...

-T'ha dit què, aquest brètol! -protestà enfadat en Daniel.

-Que tu i ell... jugàveu.

En Daniel enrogí de ràbia i engrapà en Jaume pel braç,

-Em fas mal, deixa'm!

-No és veritat! No és veritat! Sents? No!

-Et crec, et crec! Em fas mal, Daniel...

En Daniel deixà el braç d'en Jaume i tancà els punys.

Del corredor arribaven les petjades enèrgiques d'algú que s'apropava.

-És la mare -advertí en Daniel.

La mare d'en Daniel es quedà arran de porta i ensumà l'aire.

-Sento una olor rara. No deu ser tabac?

-És vernís, mare... Què volies?

-És hora de berenar. Us en preparo?

En Daniel esguardà en Jaume i li preguntà:

-Tens gana, tu?

En Jaume negà amb el cap. I en Daniel afegí:

-Anàvem a sortir una estona...

-Sí, sí. És el millor que podeu fer. No és bo quedar-se tanta estona tancats...

De camí pel corredor, la mare entrà a la cuina i en Daniel i en Jaume sortiren al carrer. El cel estava ennuvolat i l'aire era pesant.

En acomiadar-se, la nit del diumenge, en Daniel i en Jaume, aquest últim es responsabilitza que cercaria el cartutx de caça, encara que en l'empresa hagués de remoure cels i terra, a fi d'enllestir i provar el funcionament de l'aparell de ràdio galena. I posà tant d'èmfasi, en Jaume, en el propòsit, que l'endemà en Daniel ho anuncià al farmacèutic com a fet.

-O sigui que ho has aconseguit. Bé. Et felicito. Ja era hora que la joventut amb tu com a capdavanter us prengués la vida seriosament. M'has donat una alegria! I dius que estudies electrònica? T'agrada l'electrònica? Té un futur. Amb l'electrònica passarà com amb la màquina de vapor... Ni el mateix Stevenson sospitava la revolució industrial i social que promouria el seu invent. Amb l'electrònica passarà el mateix... Això em fa pensar que potser hauries d'aprofitar més el temps. No vull dir que siguis un mandrós. Ja prou ho veig que tens rampells d'obrir-te camí... El que vull dir és que hi ha hores que la feina ens vaga i jo em sentiria feliç de donar-te lliçons de física, ciències, química... i amb no tant encert que no per manca de voluntat, matemàtiques... Mai no han

estat el meu fort, les matemàtiques... Ja en parlarem...

En Daniel no s'hi veia de content. Estava descobrint la cara oculta de la lluna. Aquest raconet que tothom s'amaga i tem que hom descobreixi. En Daniel es féu el propòsit que de la seva boca mai ningú no sabia que el farmacèutic tenia trets semblants als del seu pare.

D'aquest tarannà, quan a la tarda del dimarts en Jaume encara no havia donat senyals de vida, no s'impacientà. Sabia d'ara endavant que la formalitat d'en Jaume no era la virtut que més sobresortís. Amb tot, abans de fer-se ferm en l'apreciació, preferia pensar en la probabilitat que potser en Jaume se sentia avergonyit pel fets de diumenge i que no gosava donar la cara. Tot, tot, abans d'acceptar una manca d'interès a complir la promesa.

Perquè, ben mirat -bona part de la nit de diumenge en Daniel se la passà reflexionant- en Jaume, tot i tenir pare i mare creixia més desvalgut que ell mateix. Perquè a en Daniel, des dels deu anys, li fou necessari enfrontar-se tot sol amb la vida (la seva mare, presonera de la màquina de cosir, tenia prou feina per a tirar la casa endavant. No tenia orelles, ni ulls, ni sang enfervorida per a alimentar sentiments de tendresa envers els altres;

sinó res més que un cos extenuat i dèbil que enyorava la nit per a refer-se). en Daniel, quan tenia un dubte, un problema, sempre n'eren dos. El dubte que de totes passades intentava esbrinar, i el dubte d'on i a qui acudir per resoldre'l. En realitat tenia totes les portes obertes per a buscar camins. En Jaume -i potser els altres amics- sempre se sentia travat per la porta del seu pare i la seva mare. Portes que li obrien massa sovint al seu antull i no d'acord amb les necessitats que en Jaume sentia. En Jaume possiblement no hauria acudit a ell, si la porta del seu pare s'hagués obert a temps i sempre que ell hagués trucat.

Tot buscant el cada vegada més llunyà quadret amb l'estampa del Crist fosforescent, que ara ja pensava que només existia en la seva memòria i a voltes que tot havia estat un somni, sorprengué el bagul amb les claus al pany. Aquest bagul el tenia sota el retrat del seu pare, a la saleta. Però passava desapercebut. Com si no existís. Sempre el tenien cobert amb una gruixuda funda, i tot el damunt ple de mostres artesanes procedents del Marroc, que el seu pare s'emportà d'aquell país quan el traslladaren de nou a la península. Semblava que les claus les hagués deixades a propòsit, la seva mare. Com si en el seu fur intern busqués pretextos naturals perquè en Daniel s'anés

obrint camins sense necessitat d'acudir a ella. Com si volgués dir-li, amb el llenguatge de les claus engalzades al bagul: “Busca, escorcolla; només a tu et correspon adreçar la teva vida. Ja ets gran, treballes, fas aparells de ràdio galena i diumenge a la nit vas rebre el missatge que ja ets home; jo em vaig equivocar en un moment molt important, en prendre decisions que no em corresponien, i ara ho pago amb escreix; i em dol tant el pas donat, que no em sento encoratjada a encarrilar la teva vida. Tinc por d'equivocar-me.” No ho juraria, en Daniel, que aquests eren els pensaments de la seva mare, però nombrosos detalls ho donaven a entendre. Perquè, si bé era veritat que la veia molt enèrgica i decidida de cara enfora, de cara endins l'endevinava desvalguda i feble. Si no com s'entenia que si en alguna ocasió l'aquissava amb una pregunta concreta li responia invariablement: “encara no; no és l'hora”? Arribaria aquesta hora? Potser ha arribat l'hora? continuava pensant en Daniel. Eren les claus una resposta? ¿Conseqüència directa del que li havia passat diumenge a la nit, després del que succeí a la tarda amb en Jaume? ¿Era tan important aquella sensació que un malson despertà en el seu cos? Perquè realment només en recordava un grapat d'imatges confuses. La seva mare rentant-se les aixelles, uns esborranys de pits saltant al ritme de les sardanes, figures de dones emergent de les

pàgines de les revistes, i un tremolor en tot el cos, i en despertar al matí, una taca groguenca damunt els llençols. I un cansament, en llevar-se, de naturalesa desconeguda i inconcebible, després d'una llarga nit de son i de repòs.

Per això en Daniel n'estava segur que la seva mare ho havia fet a propòsit, el deixar-se les claus al pany del bagul. Perquè la seva mare mai no el deixava sol, a casa. Sempre trobava impediments quan alguna amiga, o les seves ties, venien a buscar-la per qualsevol motiu. I aquest capvespre s'adonà que es posava el vestit fosc de les festes senyalades i es recollia el cabell al darrera en una trossa. S'acomiadà, tot dient:

-L'oncle Felip és mort. Sóc a casa la teva tia. Quan tinguis son ves-te'n al llit. He preparat el sopar: menja... No m'esperis, segurament vindré tard...

En Daniel el sobtà tant la mort de l'oncle com que la seva mare anés a casa la seva germana. En principi, la poca o quasi gens de relació ho atribuïa al fet que l'oncle i la seva família vivien als afores de la ciutat. Però d'ençà que començà a sortir d'excursió i tingué coneixement de les distàncies, ja no li semblava convincent la resposta que la manca de relació era deguda al fet que vivien lluny de casa. Hi havia quelcom més i la mare no volia

parlar-ne. Una vegada, sí. Només en una ocasió donà a entendre que en parlava. Digué sentenciosa:

-Una herència no és res més que un gros mirall en què els hereus es veuen reflectits com realment són. I ara sé qui són les meves germanes. .

En Daniel tenia un recull d'experiències en el temps que havia passat d'aprenent a la farmàcia, que abonaven la certesa -tret d'algunes excepcions- que els malalts desarborats per la magnitud de la desfeta orgànica, es morien a poc a poc, com una espelma que es consumís ella mateixa. Hom podia predir que un malalt empitjorava quan el metge li canviava, un dia per l'altre, la medicació. Quan a la farmàcia s'adonaven que una cara es repetia en un ritme progressiu, sabien que el malalt teixia mala peça al teler. No tenien pas necessitat de comprovar-ho amb el tipus de medicines receptades.

El pare d'en Daniel, tanmateix, ho féu lentament. El primer avís el rebé una matinada.

-No facis soroll. El pare té mal de cap...

Però al cap de dos dies abandonà el llit com si res no hagués passat i es reincorporà a la fàbrica. La setmana següent fou víctima d'una nova recaiguda.

-Juga a la botiga i procura no fer soroll. El teu pare té mal de cap...

Aquesta vegada va romandre al llit tres dies. Però novament es llevà, decidit, el quart dia, i es reintegrà a la fàbrica. El metge, a la nit, passà a visitar-lo i dictaminà:

-Són mals de cap pendulars. Així com vénen se'n van...

Dissortadament aquest vaivé s'anà prodigant cada vegada més sovint. Els dolors eren punyents i la recuperació lenta. Però el pare d'en Daniel s'entossudia a fer el camí de la fàbrica, no trencar la rutina que l'ancorava a la vida. El metge, malgrat tot, rectificà el diagnòstic:

-Això sembla més greu. Demanaré l'ajuda d'un col·lega.

El col·lega, metge internista tres dies la setmana de l'Hospital Provincial, fou més explícit:

-A aquest home no li fem falta...

L'agonia es perllongà sis dies. Tenia moments lúcids, en què el dolor es prenia una treva. Com si ho fes a propòsit per a donar temps al pare d'en Daniel perquè es reconciliés amb el cel i la terra. Però ell demanava les sabates i els pantalons i l'hora que era: "no vull fer tard a la

feina". Si es resistia a reconsiderar el traspàs imminent, la malaltia collava els cargols fins que aconseguia posar en boca del malalt paraules estremidores:

-Prou, prou, pren-me! No puc més! Acaba d'una vegada!

I un dia la mort li prengué el mot.

Per això en Daniel no entenia la mort de l'oncle. Massa sobtadament. I es decidí a preguntar a la seva mare, abans que sortís i el deixés sol:

-Ha estat de sobte?

-Ens morim una mica cada dia, fill; però n'hi ha que no es conformen amb el ritme de la naturalesa...

No el sorprengué, en Daniel, la resposta de la seva mare. La seva mare tenia el costum de parlar com un diccionari. En Daniel n'havia tret aquesta deducció quan començà a sovintejar aquest gros llibre per tal de desxifrar mots caçats al vol. Sempre s'explicava a mitges, com si li fes por la veritat sencera. Sempre quedava quelcom penjat en les seves respostes. Un concepte estrany, una paraula inconeguda, que el deixava en la penombra; perquè la seva mare no era el diccionari on podies seguir la percaça del nou mot. Ella premia els llavis o li

donava l'esquena, i un misteri nou quedava en peu. Només un sol dia recordava en Daniel que la seva mare hagués parlat clar i català. Estaven dinant o a punt de començar. En abocar-li al plat un cullerot de guixes bullides amb sal i oli, sobre la sopa aparegueren flotant un sens nombre de puntets negres. En Daniel es mirà la seva mare, però aquesta fou taxativa:

-Són corcs. Treu-los amb la cullera. No hi ha res més... Per cert, cal que t'avisi. M'ha arribat a les orelles que companys teus freqüenten les cases de meuques... Sàpigues que si hi vas pots agafar la sífilis. La sífilis és una malaltia de dones i és de difícil o improbable guariment. Treballa per dins com els corcs. No diràs que no t'he avisat...

En Daniel estava sorprès i confús a la vegada. Si la simple contemplació de les claus al bagul li havia omplert el cap de records, ¿què li reservava el misteriós bagul? Es posà de genolls en terra i girà cautelosament la clau de pany. Faltaria només que ara s'avariés... Sortosament el pany es deixondí en un sec cop metàl·lic de precisió. Però no arribà a aixecar-ne la tapa... Algú, des del carrer, premia insistentment el timbre. En Daniel respirà alliberat. Potser era millor així. La veritat no sempre omple i satisfà...

-Sóc jo, Daniel: en Jaume. . Ja el tinc!

Venia esbufegant i, només entrar, d'un salt s'assegué damunt el taulell de la botiga. En Daniel s'adonà que portava les sabates plenes de fang.

-Oue plou?

-No estic pas mullat...

-Ho dic per les sabates.

-Ah, les sabates. Després les rentaré, o tindrè llenya.. Saps d'on vinc? De les Planes...Mira: aquí el tens...

En Daniel entomà el cartutx. Era del calibre exacte. En Jaume deia:

-Tota la tarda, tu. I ahir tot el matí...

-I el col·legi?

-Tu mateix.. No crec que em descobreixin. Ho ha pagat el metge...

-Tots dos dies?

-Un dia el metge i l'altre l'especialista. S'ho han empassat... Som-hi?

En Daniel se'l mirà pensatiu.

-És tard i no hi ha la mare. No ho sé...-afegí ràpidament-. No crec que tardi!

-No ens fa pas falta, no? Saps què m'ha passat? Per això porto aquestes sabates. He hagut

de caminar uns vint metres per dintre un rec i sort que no baixava aigua! De fang sí que n'hi havia. Quin surt, tu, si me l'arribo a trobar jo... Han descobert un enforcat! I la gent mirant-se'l... Uns que sí, que el volien baixar; altres que no: que sense el jutge no es podia tocar... Algú, però, més decidit, s'ha tret un ganivet i ha tallat la corda. "Ha caigut, tots ho heu vist: ha caigut!" , cridava aquell home...Daniel! No m'escoltes? Estàs blanc! Si ho sé no t'ho explico, home! De poc m'enxampen...

En Daniel decidí:

-És millor que comencem:

Mentre separava el tub de cartró de la cassoleta metàl·lica, en Daniel li preguntà:

-Com no has anat a l'armer?

-Si per aquí vaig començar! Però se'm va negar... "aquestes no son coses per a jugar-hi", em respongué. I em féu fora, tu. Una mala llet, gastava...

El cartró era humit i es desencapsulà fàcilment. Amb un tornavís netejà les restes de pólvora cremada. Llavors agafà un tros de fil esmaltat i en polí un centímetre amb una "gillette". Amb aquest tros en féu una anella que posà al voltant del clau que sortia de la cassoleta. Tot a la

vegada ho clavà sobre la fusta. El fil de la cassoleta, també ben net d'esmalt, el connectà a un extrem de la bobina.

-I ara la pedra galena... -explicà a en Jaume.

-Ja està?

-Aviat. Falta subjectar la galena. Si l'hagués feta més grossa o la cassoleta fos més petita... Però, ja veuràs...

Amb les tisores practicà talls verticals equidistants a les parets de la cassoleta. Hi posà la galena dins i amb un tornavís abaixà les petites llengüetes sobre la pedra.

-Com si fos un joiell -exclamà en Jaume, entusiasmat.

-Què dius com si fos: és una joia! I ara ve quan el maten...

-Em sembla que n'estàs poc convençut. Et trobo estrany...

En Daniel pensava en l'oncle Felip la seva mare i l'enforcat,

-No et desanimis, si no sents res... -advertí a en Jaume.

-Tu n'estaves segur! -protestà.

-Diumenge. Avui no. L'emissora més pròxima és a vint quilòmetres i és poc potent... Possiblement no sentirem res...

-Em rebentes, tu! Per això m'he embrutat les sabates?

-De totes maneres podrem comprovar si funciona... Calla! En Daniel es portà amb la mà esquerra l'auricular a l'orella. mentre amb la mà dreta dirigia l'agulla sobre la galena.

Deixà l'auricular sobre la taula i esguardà en Jaume.

-Ho sento per tu...

-Res? Ni un soroll? -exclamà desencisat en Jaume.

-Res! Però ara ve la segona part...

En Daniel s'aixecà i demanà a en Jaume:

-Seu aquí i posa't l'auricular a l'orella. No toquis res. I para molta atenció!

En Daniel s'emportà unes alicates i al menjador descargolà la campana del timbre. Seguidament sortí al carrer i premé el polsador del timbre repetides vegades. Acte seguit sortí corrents fins a la seva habitació. Bufava.

-Què has sentit?

-Un sorollet prim... com et diré? De fregit! Ho dic bé?

-Has dit la paraula exacta! Vols, tu, sortir al carrer i prémer el timbre?

Era un soroll vulgar, dels que fan mal a les orelles, però a en Daniel li semblava música. Malgrat tot, ho havia aconseguit. En Jaume també arribà bufant. Preguntà ansiós:

-Oùè t'ha semblat?

-De meravelles! Funciona, Jaume; funciona!

-Per a escoltar sorollets... No és massa feina?

-No siguis ase, Jaume. Aquests sorollets són de la mateixa família que la paraula, la música; són sorolls que no han estat educats, per dir-ho d'alguna manera... Diumenge! Diumenge sentirem música. T'ho prometo!

-Ho dius molt aviat! Si l'emissora és poc potent... ja em diràs!

-Des de la muntanya! No hi fa res que l'emissora no sigui potent. També depèn de l'altura... ho he llegit, creu-me!

-Així, fins diumenge?

-Sense remei. Jo no puc faltar a la feina!

Darrera seu els arribà soroll de petjades. En Daniel exclamà, en girar el cap:

-Ja ets aquí, mare?

-Què li passa al timbre? No l'he sentit... - l'interrogà.

-De seguida l'adobo, mare. He fet una prova...

-Posa't al llit. Jo me n'hi vaig ara. No puc més...

En Daniel acompanyà en Jaume fins al carrer. Abans de marxar en Jaume li preguntà:

-Què li passa, a la teva mare? No li deu molestar que vingui, veritat? Estava estranya...

-Possiblement no es troba bé.

-Deu ser això. Ens veurem, demà?

-Si no diumenge. Ja quedarem!

En Daniel cargolà la campaneta del timbre i es posà al llit. De sobte es recordà que no havia sopat. I que havia perdut l'oportunitat d'escorcollar el bagul... I també que en Jaume s'havia oblidat de netejar-se les sabates...

-D'on surts tan blanc? Mareta de Déu! Sembles un perruquer... -bromejà el drapaire, content de veure entrar en Daniel.

-No li ho vaig dir? Treballo en una farmàcia... i estudio alhora. Si li ho vaig dir...

-No me'n recordo pas. Cada dia en perdo una miqueta, de memòria; si la memòria fos feta d'escates i jo fos un peix... aniria nu pel carrer! Qui tingués els teus anys!

-Guaita! Jo voldria tenir els seus... bé, tampoc tants...

-L'home és l'etern descontent! Però deixem-nos de filosofies de pa sucat amb oli! Com, per aquí?

-Vinc de portar unes medicines i com m'agafava de pas, he pensat...

-Venir a veure'm! Que també m'ho crec! No seràs tan babau que pensaràs que jo he nascut pelut i capblanc, eh?

-També he vingut per donar-li les gràcies per les lliçons...

-Mira... -el va interrompre el drapaire, que feia estona que se li feia la boca aigua per trobar algú per parlar-. Això t'ho agraeixo de tot cor. Per això, diràs? Doncs sí. Te'n faré engrunes... Hi ha un malentès en la manera d'entendre els vells. Hom pensa que perquè tenim una cama ací i una altra allà... que tot tant se'ns en dóna: pel que hi fem! pensen queensem... Doncs no és veritat! Si la gran majoria hem perdut la família, han disminuït les necessitats del nostre cos, mengem com pollets... què ens queda, digue'm? Què ens manté aferrats a aquesta vida? Els diners, els mobles, els llibres, una figureta de guix, un rellotge... qualsevol cosa que serveixi d'ancoratge! Perquè la gent en fuig dels vells... Sí, sí, no posis aquesta cara. Però és clar: s'han de justificar! I ens diuen que som egoistes, que ens tornem avars, cobdiciosos, malpensats... I és veritat que en som d'egoistes i d'avars! Guardem, som avars de les coses, perquè són com un pont on podem redreçar els nostres pensaments i continuar vivint... de records! Mira... has de saber... No. Ja en tens prou, per avui: Quin home, deus pensar?

En Daniel, tot l'esplaiament del drapaire li suggeria consideracions que l'afectaven de més a prop. Pensava si tot el misteri del bagul no seria res més que una actitud defensiva de la seva mare; un arrelar-se en el passat -cobdiciosament tancat en el

bagul- per no enfrontar-se amb el present, sempre incert. Un temor a quedar-se buida de records. Si fa no fa el que pensava el drapaire dels objectes que l'envoltaven. . .

-Noi, noi! -cridava el drapaire-: que et passa molt sovint això?

En Daniel sacsejà el cap i quequejà:

-Ah! sí... no... vull dir... a vegades.

-Perdona. T'he omplert el cap més del compte... Però si de tant en tant no faig una proclamació de principis com ara, sento que quelcom se m'escola de les mans... No t'aixeques tu, alguna vegada, amb la sensació d'haver perdut alguna cosa?

-L'estampa.

-No volia dir una cosa que es toca i es veu... Una estampa, dius?

-Des dels deu anys que la busco... I ara ja no sé si són figuracions meves o és que mai no ha existit!

-També et passa cada cosa a tu... Ara, si vols un consell de vell, jo no li perdria el rastre... què perds? Tots hi anem per la vida, perseguint quimeres! I si me n'acceptes un altre, de consell... ¿què fas amb el cap: sí o no? Sí? Doncs et

recomanaria que no pensessis tant i que parlessis més... No tens amics?

-Si vol dir companys de joc...

-Bé, No és exactament el que vull dir... I amb els teus pares... com et va?

En Daniel el fità als ulls i respongué:

-No en tinc de pare!

-Sí. Hauria d'haver-ho pensat... ¿no t'agradaria parlar-me'n? -En Daniel es quedà pensatiu. Quan sentia la solitud, que tot i res tant se li'n donava i un pes enorme l'aclaparava i s'abandonava, assegut en una cadira, a la contemplació del cel, només si recordava el seu pare (aquell home esprimatxat d'espesses celles bigoti kàiser, ulls profunds i cabell pentinat enrera i generós frontal) portant-lo a passeig per la via del tren, o el recordava abocat sobre la màquina d'escriure o imaginava unes converses amb ell, assegut a la seva falda... només aquestes imatges el revifaven i li empeltaven noves ànsies de viure. No n'estava segur, de si li agradaria parlar-ne, del seu pare; compartir-lo amb aquell home, que gairebé no coneixia, malgrat que semblava una bona persona...

-Només t'ho preguntava, eh? -li deia una veu consirosa, tremolosa i acovardida.

En Daniel temia ferir-lo i l'home ho havia proposat amb molta delicadesa. De la darrera visita sabia que no malgastava temps. "El temps és or", deia un rètol amb grafismes gòtics, picotejat per cagades de mosca, que penjava a la paret, damunt del seu cap. La seva veu i la seva actitud descoratjada rebutjaven tota idea d'enriquiment de la seva curiositat. Més aviat feia la impressió que pretenia adobar una omissió que arrossegava d'anys. Molts anys. Potser sí, que era això, i ell se li presentava com l'última oportunitat.

En Daniel decidí ajornar-ho i digué, baix baixet:

-Un altre dia...

El drapaire ho havia dit i sentit moltes vegades aquest "un altre dia, germà". Era una manera de treure's del damunt un peregrí pidolaire o un pobre que n'havia fet ofici, i en ocasions, indiscriminadament, un pobre autèntic, dels deixats de la mà de Déu.

-Un altre dia, sí -repetí en Daniel-. Avui venia...

-Per donar-me les gràcies: ja ho has dit... - respongué el drapaire abatut.

-Bé. També per parlar-li de l'aparell galena...

EI drapaire es mossegà els llavis i se'l mirà agressiu. Tancà els ulls i respirà profundament. En obrir-los de nou, uns nous ulls expressaven resignació, i els trets de la seva cara ablaniment i esperança. Arronsà les espatlles i exclamà:

-No has sentit res! Res de res, veritat? Era d'esperar i podia advertir-t'ho... Però a hores d'ara no sabries com es fa una bobina...

-L'he feta.

-I ara intentaràs endur-te l'aparell a la muntanya.. .

-Com ho ha endevinat?

-Ho diuen les lliçons! Bé: no seré jo qui t'ho tregui del cap... De sempre, l'home és l'animal que ensopega amb la mateixa pedra...

-No val la pena, doncs?

-Jo ho crec, que val la pena! Serà la teva experiència: en un altre temps i per una altra persona... Per què creus que vola l'home? Per què un foll es posà ales i s'estavellà; i un altre aconseguí volar cinc metres i es trencà les cames... i un altre en sortí victoriós i volà, volà... Fes-ho! I no et desanimis... En tot cas, per aquí tinc una altra cosa que t'interessarà...

-Una altra cosa!

-Sí, sí; i fot al camp! No estàs treballant? Així et guanyes el pa? Fora, fora!

En Daniel sortí com una sageta. Però just a frec de carrer, girà el cap enrera i cridà:

-Quan torni... li parlaré del pare.

El drapaire li feia senyals amb el braç enlaire i en Daniel es detingué. Vell com era, el drapaire corria pel passadís com si no li pesessin els anys. Portava un llibre a la mà.

-Té: un amic perquè t'hi puguis confiar...

En Daniel reprimí el desig d'abraçar-lo; n'havia perdut el costum...

El farmacèutic el va rebre amb cara d'espàtula: llarga i metàl·lica. La farmàcia era plena de gom a gom i el taulell de marbre, que barrava el pas als parroquians, ple de morters, pedres de fer pomades o pots de totes les mides. Deixà el llibre al primer prestatge que trobà a mà i s'emportà els atuells dispersos. Mentre els rentava a la pica rumiava quina excusa el salvaria de l'arrambatge que s'havia guanyat. Quan escoltà uns passos que s'apropaven ja ho havia decidit. Diria la veritat. De passada afalagaria el farmacèutic, que sempre deia: "Hi ha malalts a qui fa més efecte la companyia del metge que les mateixes medicines". Agafant-ho una

miqueta pels pèls es podia dir que havia fet de metge. O n'hi havien fet a ell? Qui s'apropava, qui se'l mirà amb cara de set jutges i l'imprecà rabiosament era l'auxiliar:

-No creguis que t'ho hem guardat per a tu. N'he rentat tres piques: tres! I damunt m'he tallat! Irresponsables! Això sou els joves: uns irresponsables!

Temia anar a la rebotiga, com altres vegades, per por del farmacèutic i s'assegué en un caixó. Es mirà el lavabo, la porta on darrera hi havia la porta del soterrani...

-Daniel! -sentí que el cridaven.

De reüll esguardà el farmacèutic i comprovà' que ja li havia passat.

-Saps què t'has perdut, avui?: la classe! I si el primer dia comencem així, no anirem enlloc... què dius?

En Daniel mirava les mans del farmacèutic. Tenia el seu llibre...

-Un diari...

-Un amic! -el rectificà en Daniel.

EI farmacèutic li posà la mà al cap afectuosament.

-No seran massa coses, Daniel? Ràdio, escola, diari, lliçons... quan jugaràs?

En Daniel arronsà les espatlles. L'auxiliar bramulà:

-Quan surti a fer comandes... és ben clar!

En Daniel es feia el propòsit que algun dia afegiria a la botella del vi de Màlaga una bona dosi d'àcid tartàric; com si fos un mul o un cavall o una somera o un ase amb el ventre anusat... O escriuria una carta al director del setmanari de la ciutat perquè concedís butlla a l'auxiliar perquè pogués circular pel carrer amb una cama -la més curta- per damunt la vorada de la voravia i la més llarga pel terra del carrer, per tal de dissimular la seva coixesa. I firmaria: un que no és coix del cap ni dels peus.

-És l'hora? -preguntava el farmacèutic, tot mirant-se el rellotge.

-Són les vuit -confirmà l'auxiliar enfadat.

-Tanquem, doncs. Demà serà un altre dia.

Amb el llibre sota el braç i les mans a la butxaca, en Daniel caminava amb el cap cot en direcció a casa seva, quan es topà amb quatre comes que li impedien seguir la seva dreta. Aixecà els ulls i rondinà:

-Vosaltres. ..

-Has vist, tu? Et sembla manera de tractar-nos? I de poc ens atropella! Tu tens nom, veritat Carme? I jo també, quina casualitat!: Em dic Nuri, em deien Nuri... Des d'avui no: ja ho saps, Carme: ens diem nosaltres...!

-Hola, Carme, hola Nuri... -concedí en Daniel.

-Hola, Daniel. Vas a classe? -la Carme mirava el llibre.

-És un diari... -reconegué enrojolat en Daniel.

-Parlaràs de nosaltres, Daniel... -bromejà la Nuri.

-T'agradaria per després robar-me'l, no és cert?

-Potser sabríem per què diumenge vas fer campana... -es lamentà irònicament i tímida a la vegada la Carme.

-Ah, diumenge! Tenia feina...

-Ja ens ha contat en Jaume quina feina... -continuà del mateix tarannà la Nuri.

-Us ho ha contat? I què més ha dit...

-Que comptava amb nosaltres per a una excursió... si tu no t'hi oposaves... -demanava una confirmació la Carme.

-Doncs no ho comptava... -es definí contrariat i sec en Daniel. I davant la tensió creada, continuà:

-No serà ben bé una excursió... saps, Carme?

-Estarem mudes i quietes, si això vols...

-Tampoc no és això, Nuri. Potser arribarem tard...

-Ui!, que bé -exclamà la Nuri-. M'agrada el capvespre: el cel vermell, la cara vermella...

-A qui no agradarà és als nostres pares...

-Si temies això, filla, la Nuri ho ha resolt. El seu germà gran està disposat a acompanyar-nos... Ara bé, si molestem...

-Per què em feu parlar, si ja ho porteu tot amanit...? -protestà en Daniel.

-On anaves? -s'interessà la Carme.

En Daniel se la quedà mirant. Era múrria la Carme, Tenia el do de tallar la conversació quan derivava per camins que conduïen a un atzucac i ja el retorn era, l'única sortida.

-A casa. Si no poso ordre no m'entendré. Avui m'ho ha advertit el farmacèutic. I sobre només ha faltat que l'auxiliar em digués que a l'hora de la feina jugo...

-Que no tens el dia, bo! -el planyé la Carme.

-Llet i cafè.

-Et recordes que ens esperen...? -mentí la Nuri.

-No ens esperen, Daniel; però et deixem...

En Daniel es mirà la Carme i després el diari.

-Avui t'escriuré!

-No oblidis de posar l'adreça correcta. Que no es perdi...-afegí la Nuri.

-Avisa'm si no la reps: te'n donaré una còpia diumenge!

En arribar a casa es trobà la botiga tancada i en Daniel es quedà confós. Era la primera vegada que succeïa. S'obrí la finestra d'una casa veïna i sentí que el cridaven.

-La clau, Daniel. Te la tiro...

-On és?

-No ho ha dlt; només que no tardaria... .

En posar la clau pensà en una altra clau i un altre pany. Tal com pensava: la clau penjava del

bagul. Però damunt vigilava el seu pare. Ho faria el seu pare? O demanaria les sabates i la roba, preocupat per no arribar tard a la fàbrica?

DIARI

Voldria adreçar-te una carta, Carme, i he de confessar-te que no sé com encapçalar-la. “La primera impressió és la que compta”, va dir-me la mare pocs moments abans d'estrenar-me a la farmàcia. Vaig rentar-me les orelles com mai no ho havia fet. Em sembla que amb el dit vaig arribar-me fins al cervell. Com dues crestes de gall van quedar, després de tant fregar-les. També em vaig treure el dol de les ungles... No contestis malament, si t'avisen de la feina. Calla, treballa: “la primera impressió és la que compta”...

No és la primera vegada que n'escric de cartes. De grat o per força, escrivint al dictat de la mare, allixonat pel metge o copiant cartes rebudes, n'he hagudes de fer a algun proveïdor poc amic, que no veia mai el dia d'enviar-nos una comanda. N'he dirigides amb llàgrimes als ulls al notari, perquè retardés la devolució d'una lletra impagada, fent-li promeses per tots els sants del món que pagaríem fins a l'últim cèntim. N'he escrites a un parent capellà a qui acudim quan no queda ni un ral al calaix... A tota aquesta gent he après la

manera d'encapçalar la carta: distingit senyor, il·lustríssim senyor, benvolgut Pare... així de planer i enutjós. Però... i a tu, què cal posar-te? Carme, amiga Carme, recordada Carme, benvolguda Carme? Què et dius de tot això? Ho confesso: em surt fum del cap! Em va dir el drapaire que escriure un diari és la cosa més fàcil del món. Per ell, ho serà! Jo no m'hi veig de cap ull. "Escriu el que et ragi. Copia, tant se val, si una cosa et fa riure o et fa plorar: això vol dir que s'ha posat dins".

A tu et costa entendre la gent gran? A mi, sí. Diria que massa sovint. Però, ja veus... m'enrotllo, i tot per no passar per la vergonya de decidir-me a dir-te d'una manera o d'una altra. Veuràs... Si et dic Carme, sembla que parli d'una desconeguda. Si et dic amiga, també ho dic a la Nuri, a la Montserrat... Si fa no fa això i no res és el mateix. I recordada Carme? Què vol dir recordada? Que et tinc més al cap que qualsevol altra amiga? Quina rucada! És clar, que sí! Però tampoc no m'alegra pensar en tu amb aquest nom... I diu que és fàcil, escriure un diari, el drapaire! Mira per on, ves, benvolguda ja m'agrada més... No temis, ara per ara, mai no ho diré. Per tocar-me més el nas m'esforço a buscar paraules i no les trobo... Et confesso que m'he mirat uns llibres, que la mare té guardats al seu armari i que diu que me'ls donarà quan sigui més gran. Són

uns llibres molt grans, però no gaire gruixuts. Tenen làmines i són folrats de pell vermella. Són bonics. El cantell és daurat i les lletres del títol també ho són, de daurades. Ja és estrany que no els hagi venuts! Els he fullejats i d'un d'ells copio (parla d'una noia): “Una espiga daurada que es vincla graciosa per damunt de les altres i que el sol embelleix i a mi em cega irremissiblement i em resta possibilitats de veure'n cap més”. Després de consultar la mar de vegades el diccionari, m'ha agradat. M'agradaria dir-ho amb paraules meves... D'un altre llibre que es diu “Retòrica” de les dimensions com els de col·legi però més gruixut i que els companys del pare li van regalar, te'n copiaré un tros que no he escollit pròpiament jo, sinó que l'agafo perquè línia a línia és subratllat amb tinta vermella. Potser ho va fer el pare... Agafa el diccionari abans, perquè hi ha paraules molt recargolades...

“Pels escriptors, la ploma és una vareta màgica que fan servir al seu antull; i les seves mans unes ales que es reserven per quan la vareta perd el do meravellós de la fantasia: les empelten a la vareta i com si fossin una libèl·lula de rondalla puguen cel amunt per descobrir les formoses sensacions d'un vestit de pluja manllevat als núvols o, suspeses dins el cel blau, esbalair-se amb les

emprentes de color ,que un artista desconegut ha combinat: amb les muntanyes i les valls, els rius i les torrenteres, les carreteres, camins i viaranys, i l'esbart de pobles, ciutats i cases aïllades a qui el sol, al llarg del dia, va canviant el relleu...”

Jo no tinc cap vareta màgica, i les meves mans mal usades des de petit, en treballs que no em pertocaven, no me les veig tornant-se ales transparents d'una bestioleta voladora. És clar que, si anem a mirar, ¿qui s'ho creu, si no ho veu, que un cap-gros es tornarà granota?

He hagut d'interrompre la carta, Carme. Un soroll sospitós m'ha fet caure la ploma de les mans i he sortit del quartet no sé ben bé perquè. Si el soroll provenia de fora era més lògic que m'hagués tancat dins, oi? M'ha entrat por i no és la primera vegada que en casos semblants trobo a faltar alguna cosa per a aferrar-m'hi amb totes les forces i buscar seguretat. Quan em passa això em ve a la memòria que molt petit petit, aquí casa o a casa de la mainadera tenia una nina amb la qual compartia aquest no sé què: desconsol, por, falta de companyia. ..

Si et digués que quan he retornat al quartet tot havia passat, diria mentida. Havia desaparegut

la por, això sí; però la necessitat d'explicar-ho a algú continuava viva. Continua viva. Llavors, com un esternut, el dubte que ben al començament t'explicava, el de no saber com dir-te, s'ha dissipat i ho he vist molt clar. He pensat en un vas d'aigua al qual tires una culleradeta de magnèsia. Mentre bull, sembla llet i, quan a poc a poc se'n va la terbolesa, esdevé transparent.

Hi ha una altra cosa. Vaig trobant gust a escriure el diari, perquè hi veig una manera de parlar amb tu sense haver d'enfrontar-me amb la teva mirada, i de dir el que em passa pel cap i pels peus, i... de si no m'agrada passa-hi ratlla.

Deia més amunt que ho havia vist molt clar... sí, en aquell moment; ara... De totes maneres veuràs la idea. Et diré de tres maneres. Per què tres? No ho sé. De tres maneres: amiga, Carme, germana.

Carme, perquè t'ho dius de nom de pila i és un nom bonic. Amiga, perquè coincidim en moltes coses. Ens avenim quan parlem i fins i tot quan no sabem què dir cap dels dos no troba una excusa per acomiadar-se. Ho recordo. A vegades han passat força estones que hem caminat junts o hem fet d'estàtues en un banc del pati sense dir-nos res... I tu? I finalment, germana, per a tenir algú a qui recórrer si em ve un sotrac de mort, com ara fa poc; i perquè -és potser el que faria l'amiga- no se'n

rigui. No m'he explicat prou bé, ja ho sé; però m'és difícil millorar-ho. El que sento no sé com dir-ho; em falten paraules... Començo:

Amiga: avui he promès escriure't. I t'ho dic com ho diu la mare, amb el cor a la mà, que hauria estat millor que m'hagués mossegat la llengua. Tot ha estat fer-me el propòsit i no saber què dir-te. Però t'ho vaig prometre... per sortir-me'n d'una situació inicialment desagradable. I és que hi ha moments que fins l'ombra pròpia et fa nosa. O la cara dins el mirall, si no, per què hi fem ganyotes? En aquella ocasió m'haurien compromès en qualsevol cosa.

Estava empipat. El nas vermell de l'auxiliar de la farmàcia m'havia dit, feia poc, que jo aprofitava les sortides en hores de feina per a anar-me'n a jugar. Jugar... jugar! Quan ho he pogut fer? Vull dir ara, desde fa quatre o cinc anys... o sis, o set, n'he perdut la memòria. Sempre m'he vist rodejat de gent gran. Tampoc no és una malaltia això, ja ho sé; però a vegades em trobo estrany amb companys de la meva edat, distint, com si fos el beneit del poble. Hi ha un no sé què, entremig. L'únic joc que recordo, però ara ja en dubto si ho era, és el que em creia fer tots els diumenges als matins quan sortia amb el pare i el zelador de telèfons a passejar per la via del tren que passava

per la ciutat i que més enllà travessava pel mig una carretera. El joc consistia que el pare m'agafava d'una mà i jo intentava mantenir l'equilibri sobre el rail lluent de la via. A vegades, com per sorpresa, el pare em deixava sol i recordo que jo protestava, cridava i plorava. Sovint hi somio i em desperto buscant la seva mà...

Aquella tarda que et deia més amunt, no la de la via, sinó aquella tarda que vull dir ahir, també la mà afectuosa -no en dubto gens- del farmacèutic va acariciar-me el cap. Òndia! No! Me'n vaig deseixir com si una abella m'hagués picat. Encara no m'ho explico, perquè el farmacèutic és un home bo, si no, on seria ara? Pelant conills i desplomant gallines! Com ho és també, de bo, el drapaire, que en aquella mateixa tarda va invitar-me a si m'agradaria parlar-li del pare... No vull parlar-ne, del pare! I després, si no n'hi havia prou, va faltarme topar amb vosaltres. Era massa! Quan aprendreu que no sempre ens plau la vostra companyia? No ho sé, per què; t'endevino la pregunta amb el tel de saliva que se't fa als llavis, Però a vegades us trobem beneïtes. Si, sí; per això ens agrupem tota la colla i fugim del vostre costat. Si ens sentíssi el que us diem! Ruques, impertinents, xafarderes, llefiscoses... no ens parlaríem més!

Acabo, perquè penso que si poguessis llegir-me, ara mateix, no em miraries més, i això em faria mal. Ja t'ho he dit que en seria de sincer. ¿Ho ets tu, de sincera, amiga Carme? ¿Ho series, si poguessis contestar-me?

I ara res més. M'agafen ganes d'arrencar aquestes pàgines... Ja me n'he cansat.

Sóc jo una altra vegada, Carme; perquè ara va per tu...

Carme: no en facis gaire cas, de la meua cara llarga que de segur em vas sorprendre l'altre dia. No sé dissimular. Endemés, et conec ben poc, per no dir gens. I me'n moro de ganes! M'agrada la teua companyia; però com m'agrada l'estiu, sense saber per què. Es veritat, creu-me! Veure't i sentir-me un altre, és u. Els companys m'ho diuen. Quan vaig al costat teu diuen que semblo un gall i que totes les plomes em brillen. Deu ser que suo... I també diuen que me'ls miro com si fos un gall fent de penell al capdamunt d'un campanar, com si no n'existís d'altre... Sí que em sento satisfet d'anar al teu costat, però no creus que es passen? Encara et diré més: d'entre les noies que conec tu ets la que trobo més bonica i simpàtica. ¿I a una noia bonica i simpàtica li fas cara llarga? Bé, et conec poc. Potser que a mesura que et vagi coneixent tot canviarà. No m'agrada la tabola. Sóc malfiat. El fet que

diumenge, a l'hora de les sardanes, pensessis en mi m'omple d'alegria. Però m'entra tot seguit un desassossec. Darrera això què hi ha més... Darrera la porta que separava el meu recambró de l'habitació dels meus pares, el pare s'hi estava morint. Saber aquella veritat em costà molts dies de basarda. Des d'aleshores temo posar afecte amb ningú. Llavors no ho pensava això, però és igual: fugia de la gent com gat escaldat, Però tots aquests pensaments vénen i se'n van quan estic al costat teu. A vegades penso que sóc un ou de gallina que no ha estat picat pel gall. D'això hi entenc, eh? Noto que em falta alguna cosa. Potser la picada del gall. O l'ala d'una lloca, i el pollet no neix.

Veritat que sóc poc divertit? Adéu, Carme, adéu...

Em diràs que em falta un bull. Però ara toca a la germana. Para't! Ja ho sé. Això és un trencaclosques. Volies dir-me això, oi? Ja veus que et començo a conèixer!

Germana: pel que he sentit comentar a la botiga, entre clientes i la meva mare, i també alguna vegada a la farmàcia, sembla que es podrien comptar amb els dits les famílies que no ploren la pèrdua d'un infant que no va arribar a néixer.

A casa sembla que també van passar per aquest sotrac. N'estic segur, perquè en diverses ocasions en què n'he feta alguna, o em dirigeix la paraula i jo no li faig cas, m'ha dit que si jo fos una noia, la vida, a casa, seria més planera. Tindria en qui descansar. Però cal dir-ho tot. Sempre m'ho ha dit en un moment que se la veia preocupada per alguna cosa que no li havia sortit bé, o perquè estava nerviosa i corria d'ací d'allà sense reposar ni una mica. Encara ara quan li passa això, sento no sé on, com aquell qui té set però no en té, que potser hauria de mostrar-me més afectuós; però no em surt. Amb el pare sí que no em costava gens parlar-li i demanar-li perdó. Però ell se m'asseia a la falda i tot resultava més fàcil. Ja ho sé: ara no és hora de seure a la seva falda: sóc massa gran.

Però i afectuós? Si mai no ho hem estat l'un per l'altre, no semblaria que faig comèdia?

Quan la mare es plany que jo no sigui una filla, encara més ho sento jo. No ho sé. M'ho miro pensant en el germà de la Nuri, en el tracte que es tenen ells dos, que ni que semblen gat i gos, veus que un vetlla per l'altre. Penso que si hagués crescut amb una germana fent-me costat, quan ara em miro al mirall no em contemplaria amb la cara que hi poso. ¿Que com em miro? Alguna vegada em trobo maco; a vegades lleig, i més d'una vegada em sento

que em faig fàstic. Això és natural? Si algú em digués tot això de tant en tant, sabria la veritat...

Una germana... Tot i que ara el meu cabell és ros, d'un ros més ros a l'estiu, quan el sol asseca l'herba i el fang vermell el torna pols, la germana que m'hauria agradat tenir me la imagino amb el color del teu cabell, més aviat d'un negre blavós, com el carbó de les mines que havia vist a l'Aragó. La veig, de veritat, la veig, amb els pòmuls sortits com els teus. A vegades com dos tomàquets madurs a punt de rebentar i a vegades fins com la pell d'un préssec. I els ulls de gat, sense cap color. El cos, veus, com el teu, no cal dir-ho. Amb els braços prims i llargaruts, com si estiguessin fets solament per a ballar sardanes. L'espatlla, en desprendre's de la corba del coll, com la baixada de l'església, un pèl corbada. Però no per haver nascut torçada, sinó per culpa teva, per la mania que tens de plegar-te de braços, com si portessis amagat quelcom sota i tens por que t'ho prenguin. Un dia et donaré una plantofada a l'esquena, com em feia el pare, quan m'aclofava en caminar, com si hagués perdut alguna cosa per terra.

M'hauria agradat trobar-te sola, aquella tarda, o aquesta tarda, germana Carme. Tenia necessitat de tenir-te a prop meu, i com si de veritat fossis una germana, parlar del pare... Jo no sé què

m'amaguen d'ell. Tothom em diu que era la mar de bo, que com ell no n'hi havia un altre, però sempre es queden a mig camí, com si el pare fos la lluna, que com diu el mestre té un altre costat a la penombra. I no vull parlar-ne amb el drapaire perquè no vull desfer-me de l'únic record meravellós que guardo de la infància. Ni tampoc vull escoltar la confessió “autèntica” que m'ha promès el zelador de telèfons; ni la vull escorcollar al bagul, com si fos la història sagrada que m'ensenyen a classe. Perquè tot el que estudio allí, són coses passades. Jo del pare sempre me'n recordo com si fos viu. Ja saps que sempre hi somio. Per què, doncs, fer-me malbé el record. Amb el que em vaig enrabiard quan vaig endevinar que no hi havia reis mags!

Si tu fossis la meua germana, ¿saps què faria? Amb tu fent-me costat ho preguntaria a la mare, ho preguntariem tots dos a la vegada. Jo ho he intentat tot sol. Però calla, s'empassa la saliva i no en trec res. “Un altre dia”, és l'únic que n'he tret. Sobre s'entristeix. Vol i no vol. I si per dins li passa el mateix que a mi, li ha de fer mal, perquè a mi me'n fa.

Si et tingués al meu costat, Carme, vull dir germana, ara un ara l'altre, jo crec que li

arrencaíem el secret. Amb tu tampoc no em trobaria tan sol.

Això és tot el que et puc dir per avui. Més endavant, si continuo escrivint el diari, que em sembla que sí, et diré per què em fas falta per altres motius. Un d'ells perquè t'imagino molt afectuosa.

Adéu, germana

A la reunió celebrada el capvespre de divendres, que en Jaume conjuntament amb en Joan organitzaren, per indicació d'en Daniel aquest deixà ben entès que no es tractava d'una excursió com les que sovint portaven a terme, sense altre objectiu que sortir a gaudir d'un dia de camp lluny de les regnes paternes. Tots hi eren invitats, però atenció: la de diumenge tindria un caire exclusivament científic o experimental -afluixà en Daniel- i això comportava unes exigències. En primer lloc col·laborar a la instal·lació de l'antena. En Joan portaria suficient fil. Intentar també obtenir una bona presa de terra. Era fonamental, havia llegit en Daniel a les lliçons preliminars que li havia obsequiat el drapaire. Tots aquests preparatius, en certa manera, significaven activitat i vèncer una sèrie d'obstacles que probablement sorgirien. No volia cridar el mal temps, en Daniel, però així tothom en quedava assabentat. Amb tot, durarien poc aquests treballs, perquè esperava que es portessin a terme amb la màxima celeritat. La segona etapa seria la més cançonera: romandre per torns, amb l'auricular clavat a l'orella, a la percaça d'una emissora de radiodifusió, ja que l'aparell de ràdio galena no comptava amb altra ajuda que les

condicions atmosfèriques de propagació de les ones radioelèctriques, mudables al llarg del dia. En Jaume en aquest punt va interrompre en Daniel per advertir a la Nuri i a la Carme:

-Això vol dir que us esperem sense arracades, perquè no seria estrany que acabessin fent-vos mal...

La Nuri protestà:

-Una dona sense arracades és un ase sense morralles...

-Tindrem cura de no portar-ne, Jaume... Però deixem que en Daniel acabi... -va intervenir la Carme, conciliadora.

En Daniel se sentia important en el rol de cap d'expedició que ell mateix s'havia atorgat. I prosseguí:

-Bé. Crec que ja està tot dit. Si algú vol algun aclariment...

-Segons tinc entès, l'experiment ens portarà tot el dia; no sé qui m'ho ha dit... -i en Josep Maria interrogà amb la vista, els qui quedaven del grup. No trobà, emperò, confirmació i continuà-. Bé. Jo voldria saber com anirem i com tornarem... Tinc entès que hi haurà dificultats...

-Li contesto jo? -preguntà en Jaume a en Daniel. Aquest accedí amb un cop de cap. En Jaume s'explicà:

-L'anada no té cap problema. Podem utilitzar el cotxe de línia: si arribem puntuals a l'hora de sortida...

La Nuri esclatà a riure. Sabia que l'acudit anava directament per a ella. Se sentí afalagada. Sempre es feia esperar, era cert. Però la Carme li donà una estrebada al braç. I la Nuri tallà de cop l'expansió riallera. En Jaume somrigué i continuà:

-La tornada és més fumuda: en Josep Maria té tota la raó del món. Amb una miqueta de sort podrem agafar l'últim viatge de l'autobús que cobreix la línia de les masies. No oblideu que el diumenge hi ha establert aquest servei... Si no arribem a temps... llavors no ens quedarà altra solució que emprendre el retorn a peu, que també té la seva gràcia... Altres vegades haurem caminat més. Em deixo quelcom?

En Quim aixecà el braç i bromejà:

-No es fa així, per demanar la paraula?

-Als parvularis significa una altra cosa... Bah! No siguis pallasso i dóna't pressa... -l'investí en Joan.

En Quin continuà amb l'entonació irònica:

-No es pot ser educat. En Daniel ha parlat seriosament i jo intento fer el mateix...

-Bah! Acaba, comença... -insistí en Joan.

-Bé, acabo: és obligatori venir?

-Ja ho saps que no. T'ho he dit en avisar-te per a la reunió... A què ve, doncs, aquesta pregunta? -adduí en Jaume.

-Tens raó. Però volia saber què portàveu entre mans... Ara ja ho sé i em quedaré a casa. Em semblaria trobar-me a col·legi, tot el dia lligat a un auricular...

-Acabem d'una vegada, Daniel! -suplicà en Joan-. Si avui arribo tard a casa em castigaran sense venir...

En Daniel donà uns passos endavant i se situà al mig del grup.

-Ningú no s'enfadarà si us quedeu a casa. Tant en Jaume, com en Joan, com jo mateix, havíem pensat que potser us agradaria acompanyar-nos, tractant-se d'un joc nou... No m'ha semblat bé que no n'estiguéssiu assabentats, malgrat que em consta que algú sí que organitza jocs nous sense participar-ho a tots...

En Quim acotà el cap. La presència de la Carme i la Nuri li tenien lligada la llengua. Donà una llambregada despectiva a en Jaume i amb veu rogallosa es mirà en Frederic i en Tomàs, i els preguntà comminatori:

-Vosaltres, què feu?

-Ens quedem, no? -consultà en Frederic a en Tomàs. Aquest ho confirmà amb un cop de cap.

-Doncs ja ens ho explicareu! -s'acomiadà en Quim, allunyant-se carrer avall escortat per en Tomàs i en Frederic.

-Llavors, quedem? -s'interrogà en Josep Maria.

-Sis, tots els d'aquí! -apuntà en Joan.

-Set! -el rectificà la Nuri-. T'has oblidat del meu germà...

-Vindrà el teu germà? -insistí en Joan.

-Home! Si no ve ell, jo ja me'n puc acomiadar...

-I si no ve la Nuri... tampoc no compteu amb mi... -recordà la Carme.

En Joan, que tenia pressa, en acomiadar-se digué:

-Compte amb el fil. I tu no t'oblidis de l'aparell! Vens, Josep Maria?

-Vols dir que faig nosa, aquí?

-Números senars només lliguen amb números senars... afegí en Joan, mirant-se les dues parelles.

Es quedaren en Daniel i en Jaume, i la Nuri i la Carme, i tots a la vegada esclafiren a riure.

-Us acompanyem? -proposà en Jaume.

Tot caminant, la Nuri es dirigí a en Daniel, endolcint la veu:

-Seràs tan dolent, Daniel, que ens tindràs lligades tot el sant dia...

-No comencis, Nuri! -la reptà la Carme.

-Ningú no estarà lligat. Sempre quedarà temps lliure entre torn i torn...

-Llavors, Jaume, tu que ets amic d'en Daniel més que ningú, m'escolliràs un torn perquè no em perdi la posta de sol?

-No tens per què demanar ajuda. Et prometo reservar-te la posta de sol més bonica que no hakis somniat encara... si no es posa núvol! I tu, Carme... no tens res a dir?

La Carme somrigué. Tenia els ulls tristos i una lleugera pal·lidesa havia esborrat el to colrat de la seva cara. En Daniel observà que també els llavis no eren tan vermells com en altres ocasions. En Daniel insistí:

-Res a dir, Carme?

-M'agrada el grup que anem. Em quedo més tranquil·la... sense els altres...

En Daniel observà que la Carme no gosava mirar-lo als ulls.

-A mi també m'agrada els que hem quedat. Però, de veritat, et trobes bé? Et noto pàl·lida...

La Carme s'enrojolí i per un moment la cara li prengué vida; la Nuri comentà:

-Falten encara dos dies. Diumenge estarà bé...

La Nuri i la Carme vivien a la mateixa casa, bé que en pisos diferents. I ja no eren gaire lluny. En Jaume cridà l'atenció al grup:

-Algú ens espera a la portalada, ull!
¿Escapem?

-Millor, sí. És el meu pare... -afegí ràpidament la Nuri, que perdé de cop el to festiu i irònic que la caracteritzava.

-Fins diumenge! -coincidiren dient tots amb un fil de veu.

Mentre caminaven, en Daniel s'adonà que en Jaume s'havia capficat sobtadament, com si alguna cosa el punxés i no gosés dir-ho.

-No he intentat molestar-te, Jaume...

En Jaume se'l mirà sorprès. En Daniel havia endevinat el que pensava. En Daniel continuà:

-Ho he fet per parar-li els peus i perquè no es cregui tan llest...

-Deu haver pensat que t'ho he dit jo!

-Hi cap, sí. No diré que no. Però: t'has adonat què ha dit la Carme? Que li agradava el grup que hem quedat. N'he tret la impressió que sabia alguna cosa...

-Vols dir? -l'interrompé, contrariat, en Jaume.

En Daniel l'agafà per l'espatlla:

-Són suposicions, sense cap més valor...Però: el germà de la Nuri, ve? -rectificà en Daniel-. Saps si també...

-Sí. Però no pel que penses... No és de la colla!

-Hi va? -insistí en Daniel.

-Sí, sí. Per explicar les seves aventures! Pensa que ens porta tres o quatre anys: ja el deixen entrar!

-Vols dir que... Ara! Ara comprenc per què la mare em va clavar el sermó de la sífilis... Certament visc a la lluna! I ara que he baixat: què ha volgut dir la Nuri, que la Carme diumenge ja es trobaria bé? Ho ha dit, me n'he adonat, d'una manera especial...

-Daniel! Perdona que t'ho digui: però el llegir et farà perdre l'escriure... Quina edat li fas a la Carme?

En Daniel s'ho pensà una estona.

-Si fa no fa, la meva...

-Mira, tòtil! Si fos possible et deixaria la meva germana durant uns quants mesos...

-Què vols que en faci?

-L'observaries: igualet que si fos un experiment! I potser t'adonaries que segons quins dies del mes es torna beneita i insuportable; que té mandra de deixar el llit; que ella i la meva mare xiuxiuegen i el pare se'n va... I que la mare li prepara a l'hora d'esmorzar un cafè amb llet amb un rovell d'ou... T'explico més coses?

-Em vols dir que la Carme és ja dona...

-Ep! Jo no asseguro res. Però mira-li les aixelles i veuràs com té pèl... I avui, no et diré el de sempre... et diré: estàs com un cabrit! Sabies que els cabrits encara mamen?

Havent sopat, en Daniel entrà a la seva habitació i obrí el diari. Rellegí la carta que havia dirigit a la imaginada germana Carme i buscà la ploma. No es trobava junt amb el tinter, com recordava haver-la deixada. La seva mare al llit: s'aixecava molt de matí, quasi sempre a la sortida del sol. Perquè se li cansava la vista si cosia amb llum elèctric. Sempre deia que quan les circumstàncies fossin més favorables es compraria un llum fet expressament per a màquines de cosir. En Daniel es digué que havent fet l'aparell de ràdio galena, i havent adquirit nocions d'electricitat, qualsevol dia n'hi construiria un. Però ara el que feia falta era trobar la ploma. I la ploma només podia haver-la usada la seva mare, malgrat que en tenia una de pròpia.

Assegut com estava i per no fer soroll, sense moure's gens agafà el cul de la cadira amb les dues mans i es féu enrera mig metre. A poc a poc deixà la cadira amb tota cura i anà al menjador. Efectivament. Sobre la taula hi havia el tinter i dues plomes. La de la seva mare deuria haver caigut a terra i se la veia despuntada. Al costat també es

trobava un sobre dirigit al parent capellà. En Daniel pensà que una vegada més la qüestió econòmica no devia marxar gaire bé, a casa. Un dia se'n cansaria el parent capellà, Es persuadiria que ja els havia ajudats prou vegades i els contestaria que tenia parents més directes que nosaltres als quals també subvenia. Agafà el sobre i se'l mirà del darrera. Evidentment havia intentat cloure'l, però sense aconseguir-ho del tot. Els sobres eren dels més barats i corrents, i en Daniel havia observat que si volies que quedessin ben tancats, calia ensalivar la goma i deixar-la reposar mig minut perquè s'ablanís. Passats aquests segons la goma reblania i quedava assegurada la seva missió. A en Daniel li entrà la curiositat de saber quina quantitat li demanava. Mentalment guardava en la seva memòria la suma de les quantitats manllevades. En certa manera ell també es considerava deutor d'aquelles sumes i tal com anaven les coses en últim extrem. -i quan fos- seria ell qui contrauria l'obligació de retornar-les. Amb aquesta vegada serien... Mentre llegia, en Daniel no donava crèdit al que veien els seus ulls. En la carta no es parlava de diners. En la carta la seva mare participava al mossèn la preocupació sobre el futur d'en Daniel, d'ell. En Daniel no comprenia si per convenciment o per moure el cor del parent, la mare explicava que de la farmàcia on treballava el seu fill -en Daniel-,

corria el rumor que el titular era maçó. I la seva mare continuava: “vostè, que durant molts anys va acomboiar la vida del seu pare, primer en el Seminari, i després li aconsellà que emprengués la carrera militar, perquè era l'ofici que més anava al seu temperament, per l'alt sentit de disciplina i austeritat; en nom d'ell i meu, li agrairé de tot cor que busqui un lloc per a en Daniel -no sé quin, de lloc; si ha sortit al seu pare no li anirà bé el Seminari-, on pugui freqüentar gent amb reconeguda solvència moral.. “ La mare d'en Daniel acabava dient: “perquè jo no em veig capacitada per a educar-lo com endevino que ho hauria de fer. Em costarà molt desprendre'm d'ell. Però circumstàncies familiars succeïdes a casa la meva germana, que semblen una cosa y ara es sospita de la intervenció d'una mà criminal, que no li puc explicar perquè se'n ocupa el jutjat, m'han fet reflexionar i pertot arreu veig perills i paranys que encerclen el meu fill. Pel Déu del seu sacerdoci i pel Déu del meu marit i pare d'en Daniel, escolti el prec d'una mare... “

A en Daniel li semblà sentir soroll a la saleta, on dormia la seva mare, i retornà la carta dins del sobre. L'ensalivà abundantment i esperà el temps previst. Finalment abaixà la solapa i la premé amb el palmell de la mà contra la taula. Ho feia amb

tanta vehemència que si ho hagués vist el parent capellà, interpretaria que ho feia perquè mai dels mais no es pogués obrir.

En Daniel agafà la ploma pròpia i retornà silenciosament a la seva cambra-taller. Descollà el tap del tinter i xopà la punta de la ploma. Seguidament es posà a escriure. En sentia necessitat.

Estimada germana: podria afegir aquestes lletres a la carta anterior. Ho podria fer com un afegitó, com alguna vegada he vist que és costum. Però no seria conseqüent amb les últimes paraules amb què donava per acabada l'esmentada carta. El que haig de dir-te em crema els dits. I voldria fer-ho amb tinta vermella per expressar amb més intensitat tot el que el cor em dicta i no sé si sabré explicar. Tot just acabava d'inventar-te per trobar recer amb tu... i em volen arrencar del teu costat! Fa poc volia escriure't perquè m'expliquessis què us passa a les germanes, quan arribeu en aquesta edat que hom diu que sou dones. M'imagino que el vostre cos rep un sotrac, si no igual com, el que vaig tenir jo l'altra nit, alguna cosa semblant a això. La duració pel que dedueixo és de més dies, en vosaltres, i no comprenc per què us dóna tristesa (a nosaltres ens dura segons). També m'ha dit en Jaume que t'observi les aixelles. No ho faré

intencionadament. El que sí que he vist en tu, i ara ho reconec, és que els vestits de l'any passat et van més cenyits i que tu, com si pretenguessis amagar-ho, has agafat el costum -quan ens parem a conversar- de plegar-te de braços, com si volguessis sostreure'ns a la vista que els botons amb els traus et tiben damunt del pit. No m'estranya gens. A vegades m'haig de posar les mans a les butxaques dels pantalons per dissimular coses que em passen, sense que hi jugui per res la meva voluntat. ¿Què ens passa, germana? Però de tot això n'hauríem parlat si ho hagués esbrinat per un altre conducte. No sé per què, però em sembla que hi ha coses que ni entre germans se'n parla. Cosa que si és certa, tampoc no trobo gaire bé. Si som capaços de jutjar les accions dels nostres pares i condemnar algunes de les seves actituds, faltant-los en certa manera al respecte degut; ¿per què no hauríem de parlar de les coses que s'esdevenen en els nostres cossos, tan tranquil·lament com bescanviem troballes dels nostres endins?

Avui, ara, m'urgeix i tinc son, o em couen les llàgrimes que s'han detingut arran de parpelles, vull parlar-te de l'acció que ha comès la meva mare. Ha escrit al parent capellà perquè es faci càrrec de la meva educació. Però no aquí, al poble, al costat teu, germana, de la Carme o de l'amiga Carme, sinó

lluny... No puc continuar. Sento que m'envaeix l'angoixa i que m'augmenten les ganes de plorar. I caldrà que ho faci. No conec cap més manera per a alliberar-me de les penes. El pare resava, però jo no en sé. Sento únicament que tu no et trobes al meu costat per a consolar-me. Germana! ¿Per què et vas fer enrera, si sabies quant et necessito?

-Només cinc minuts més... -pregà en Jaume al xofer, en veure que aquest etzibava puntades de peu a l'accelerador, perquè ja en portava cinc de retard, de minuts, i els nervis se li escolaven comes avall.

-Jove! -es dirigí a en Jaume-. L'autobús és vell i atrotinat, però la puntualitat ha estat sempre la seva divisa...

-No pot tardar més, senyor. Miri, aquell, el més gran del grup, és el seu germà i ho ha dit: quan ell sortia de casa la seva germana s'estava pentinant...

-Jove! -li repetí el xofer, amenaçador, mentre es cargolava neguitós ambdues banyes del bigoti:- Aquest autobús és vell, té molts d'anys, i com tota persona està habituat a un horari inflexible... ¿Oi que quan és l'hora de dinar, si et surt alguna contrarietat que te la retarda i no pots fer-ho el païdor es plany? Doncs a l'autobús li passa tres quarts del mateix... Jove! Jo li recomano que pugui d'una vegada i no s'inventi que porto una roda desinflada... que la mosseta faci cap com pugui...

En Jaume pujà a l'autobús i s'arronsà d'espatlles mirant-se d'esquitllentes el germà de la Nuri, tan absent del que passava com la mateixa Nuri. S'assegué al costat d'en Daniel i digué, en direcció a la Carme.

-Ho sento. Ja no es vol esperar més!

La Carme empal·lidí i obrí la boca com si li faltés aire. En Daniel se la mirà astorat.

-No et trobes bé... encara.

-Ja ha passat -respongué obertament-: Estic patint per la Nuri, què li deu haver succeït? Si falta ella canviarà tots els plans...

-Què vols dir? -demanava aclariment, en Daniel.

-Que hauré d'avançar el retorn!

-És aquesta que corre? -cridà el xofer, mentre observava pel retrovisor interior perquè algú li donés la conformitat. Efectivament. Era la Nuri que venia amb la llengua fora i amb les dues mans ocupades amb sengles bosses. El xofer li obrí la porta i l'autobús es posà en marxa d'una estrebada. La Nuri, amb les bosses, anà a caure sobre la falda d'en Jaume. Aquest exclamà cofoi:

-Comencem bé: per mi no et moguis.

Però la Nuri venia enfadada i llançà una bossa contra el seu germà, que ell collí al vol i tan tranquil·lament girà el cap i continuà mirant per la finestreta. La Nuri el bescantà:

-Podries donar-me les gràcies! Sabia que t'oblidaries del dinar. I així ha estat. Quan era a mig camí me n'he tornat. El senyoret se l'havia deixat sobre el llit... Ja em diràs què hauries menjat!

El germà de la Nuri continuà mirant per la finestreta. Voltà el cap inopinadament i li digué:

-Podies haver-te pentinat!

La Nuri es tapà la cara amb les mans. Picava de peus.

La Carme en sortí solidària i comentà:

-Així són els germans? Digueu-me?

-Tots no -respongué en Daniel; però tot seguit matisà -: Crec que no...

La Carme esguardà en Daniel. Seia tres butaques més enllà: ell, en Jaume, la Nuri, i ella, al costat de la finestreta. Comentà a la Nuri, però amb la veu suficientment potent perquè la sentís en Daniel.

-No puc sofrir les finestretes. El veure el terra com corre em mareja!

En Jaume es posà dret impulsivament, com un coet. Oferí:

-Te'l canvio!

-Tu no, beneit! -l'estirà de la mà, la Nuri-: No ho comprens?

En Daniel s'aixecà i els tres restants es corregueren un lloc. En Daniel s'apressà a ocupar el seient de la Carme, que havia quedat lliure. Ara estaven aparellats. En Joan, que seia a la renglera del darrera, es posà a parrupar com un colom. En Josep Maria, assegut al seu costat i mig endormiscat, obrí uns ulls carregats de confusió i preguntà:

-Algú porta coloms?

-Sí, davant teu! -li assenyalà en Joan. En Josep Maria vigilà on li indicaven, però les parpelles encapsularen novament els ulls i la barbeta en una sotragada es recolzà altra vegada sobre l'estèrnum.

La Carme feia ulleres. En Daniel se n'adonà i obrí la boca per comentar-ho. Però la Carme li passà al davant.

-Vius molt preocupat per la meva salut; ¿oi que sí?

-Qui, jo? -dissimulà en Daniel.

-T'ho confessaré. No he dormit en tota la nit. Tenia la impressió que rebria carta...

En Daniel aixeeà els ulls al sostre. Se li reproduïa la rauxa d'anit. S'asserenà i contà:

-Quatre, n'he fetes. En realitat n'he feta una, una i dues.

-Una endevinalla? -preguntà la Carme.

-Més aviat un laberint.

L'autobús frenà de cop. I el xofer, amb el cap fora la finestreta, discutia el dret de pas amb un pastor d'un gros ramat, que havia envaït més de la meitat de la carretera. Bordà un gos i de sobte la carretera quedà expedita. Immediatament l'autobús recomençà la marxa. El motor roncava sorollós, però amb ritme. A qualsevol velocitat que portés, hom podia distingir el so compassat dels quatre cilindres i un soroll característic per cada marxa, que en el moment oportú seleccionava el xofer.

La parada sobtada, i l'arrencada encara més, havia cobert el front de la Carme amb el propi cabell. Ara se l'arreglava amb els braços enlaire, i en Daniel havia posat els ulls en el naixement del braç aixecat que tenia més a prop. La Carme l'enxampà i li preguntà, sorneguera:

-Què mires, tu, si es pot saber?

-Jo, mirava? Potser sí. Però a vegades mires i no veus....

La Carme continuà, amb una rialleta que li obria dos clotets a cada galta.

-Tens tota la raó. Així és com hom cau per terra... Escolta: tu els sents?

La Carme es mirava la Nuri i en Jaume. No paraven de parlar; se'ls veia els moviments dels llavis, però ho feien baix baixet i a cau d'orella.

-No se senten. Aquest autobús és molt sorollós... -comentà. irònicament en Daniel.

-Terra, terra! -cridava el germà de la Nuri.

-Ja hi som? -li preguntà la Nuri.

-Al final de la corba... -concretà en Joan.

-Comencem a preparar-nos. El xofer no estarà per brocs... Ja l'has fet esperar prou!

-Ets el que no hi ha! -protestà la Nuri.

En aquella hora de la matinada l'ascensió es feia amb facilitat. A més, d'ençà que prop del cim la Federació Catalana de Muntanyisme havia construït un refugi, també havien eixamplat el camí. Abans era un caminet de cabres i ara s'hi podia passar amb carro. Algun tros, però, era rosegat per un aprenent de torrent, bé perquè la

pinassa i la fullaraca havien omplert el vessant normal de l'aigua pluvial, o perquè, per caure'n massa de cop, no l'engolia. Però feia de bon caminar i entre les dues roderes passaven dues persones muscle contra muscle. Realment el que el bon seny aconsellava era fer camí pel tros clapejat per les petjades de l'animal. Perquè al senderó que quedava a l'esquerra, entre una rodera i l'esmussat que s'havia fet a la muntanya en robar-li el camí, sempre humit per l'aigua que s'hi entollava quan plovia, hi creixien a cor què vols cards, farigoles i esbarzers expandint-se en cascada; i el més migrat senderó de la dreta, inici de vessant artificial, l'aigua i el vent l'havien anat erosionant i a trossos s'havia esllavissat.

El germà de la Nuri, que si obria la boca era per cridar i només tenia ulls per a mirar, de sobte es detingué i consultà:

-On esmorzarem?

-Ja falta poc per al refugi, no? Allí trobarem aigua... -contestà en Daniel.

-Ara veuràs; no el perdeu de vista... -féu remarcar la seva germana.

Efectivament. El germà de la Nuri, tot caminant, havia tret l'esmorzar de la bossa i se'l menjava delerosament.

-Sempre és així? -li preguntà a la Nuri, en Jaume,

-Sí. Però no li ve de família, si és el que penses! -rondinà.

-L'any vinent el posaran a ratlla... -sortí en ajuda de la Nuri, la Carme.

-L'home és com la farina mòlta. Mentre no fa el servei militar costa de pair-lo... -sentencià la Nuri; i esclatant en forta rialla, afegí: Ho diu el pare!

En Daniel pensava si a la Carme li agradaria un germà com el de la Nuri.

-Com t'agradaria un germà? -li preguntà en Daniel.

La Carme afluixà les parpelles fins a deixar un cantell de moneda com a únic camp de visibilitat i se'l mirà fix. Pretenia endevinar què pensava en Daniel aprofundint dintre els seus ulls. Però en Daniel, quan se la mirava, com que el sol creixent -ja bastant alt- li petava directament als ulls, parlava gairebé amb els ulls clucs. La Carme optà per repetir la pregunta amb un subtil canvi.

-I a tu: com t'agradaria una germana?

-Ho vaig resoldre abans-d'ahir... Jo ho tinc molt clar.

. -Ah! Sí?

El germà de la Nuri corria com perseguit pel diable. Va desaparèixer darrera un revolt del camí.

-Què li passa a aquell?

-Som al refugi... -cridà en Joan, que fins en aquest instant seguia rera seu.

Mentre es menjaven un entrepà, acompanyats pel murmuri de la font del refugi, que intentava infructuosament d'obrir un forat en el bassiol que la recollia, en Daniel consultà el rellotge dues o tres vegades. Comentà amb veu potent:

-No podem perdre gaire temps. Encara tenim mitja hora de camí i costerut.

El pic, que del peu de la muntanya semblava que podies tocar amb les mans, havia desaparegut de la vista.

En Joan bromejà:

-Ens l'han robat!

La naturalesa del pic era totalment diferent de la de la muntanya on emergia. Semblava talment trasplantat. Brunyit pel vent i llepat pel sol i la pluja, reflectia punts lluminosos. Com si algú l'hagués revestit de minúsculs mirallets. Arribar al

cim els costà més de mitja hora. Un ventijol fresquet els obligà a buscar recer a solell. Trobaren un esglaó prou ample per a encabir-s'hi tots. En Joan comentà:

-Aquí dalt sempre bufa de bagueny, especialment al matí. A la tarda el vent ve del mar...

-De moment podríem muntar l'aparell aquí mateix. A la tarda si convé... -decidí en Daniel.

-A la tarda, si continua el temps clar com ara, estarem xops de sal i ens anirà bé la humitat del mar...

En Josep Maria s'apropà a en Joan i li digué:

-És veritat que a vegades es veu Mallorca?

-El pare l'ha vista. Antigament, la biga clavada a terra que encara es conserva, tenia dos braços. Bé, realment era una creu. Una mena de creu de terme. El pare ajudà a clavar-la. I conta que tot just acabada de col·locar, esguardaren el mar i van veure les illes...

-Un miracle, bo! -es burlà el germà de la Nuri. Aquesta comentà:

-No comprenc com els pares em confien a ell!
No ho entenc!

En Daniel tustà l'espatlla d'en Joan. Li preguntà:

-Podrem pujar fins dalt de tot del pal...

-És de ferro, sí. Des d'aquí no es veu; però a una distància de pam a pam hi ha uns cargols de cabota grossa que ens serviran de graons...

-No els veig. N'estàs segur, Joan?

-És el rovell que els emmascara i perquè el sol hi toca de ple. Jo mateix m'enfilaré. No serà la primera vegada! Per la festa major, a l'estiu, antigament hi penjaven fanals de petroli...

-Desenrotlla un parell de metres de fil. Jo trauré les alicates...

Una punta d'aquell tros de fil elèctric l'anusà en un ou de porcellana, foradat de banda a banda pels dos extrems, una mica aplanats. El cap que sortia de la madeixa també el va passar per l'altre forat. N'hi enfilà prop de sis metres. Comentà amb Joan:

-N'hi deurà haver prou, no et sembla?

-Afegeix-ne un parell més. En quedaran, així pel damunt, uns vint metres...

-Fem falta? -preguntaren la Carme i la Nuri:-
Podem esperar... -afegí la Nuri.

-Aneu: en tenim per vint minuts... -els concedí en Daniel. En Jaume s'aixecà i cridà:

-Us acompanyo...

-No! -el rebutjaren de pla.

-No comprens on van? -rondinà en Daniel.

-Sí? Planxa, planxa... -convingué en Jaume.

En Joan s'havia lligat el fil al cinturó i pujava per la creu mutilada. En Jaume vigilava des de sota una fortuïta relliscada. La Nuri cridà, des de lluny, en veure'ls tots dos a la talaia:

-Això no s'hi val!

En Joan, des de dalt, els féu un gest menyspreador amb el braç. De poc si cau. A continuació lligà la cua d'on penjava l'aïllador de porcellana. No tardà més de cinc minuts. De l'ou en sortien dos fils. El més curt el tirà a les mans d'en Jaume i aquest el féu seguir fins a les mans d'en Daniel. De l'altre braç de fil que sortia de la madeixa, en Joan no sabia què fer-ne.

-Veus cap arbre? -li preguntà en Daniel.

En Joan féu que sí amb el cap. En Daniel el va perdre de vista. En Joan anava per feina i semblava que tingués una mesura fixada per a realitzar-la.

Tornà cinc minuts després. El seguien la Carme i la Nuri. En Joan cridà des de lluny:

-Volien fer créixer l'arbre i per mi ja era prou alt. No els ho he deixat fer!

La Nuri li pegà una plantofada a l'esquena i en Joan arrencà a córrer fins a trobar-se amb en Daniel. Aquest es posà seriós i mormolejà:

-Ha arribat l'hora de la veritat...

Llavors s'adonaren que no eren amb ells ni en Josep Maria ni el germà de la Nuri. També faltava en Jaume. En Daniel se sentia decebut.

-Confiaua que esperarien aquest moment: almenys en Josep Maria...

-Tranquil! Prepara-ho tot. Qui no hi és no hi serà comptat! En Jaume no tardarà...

En Daniel només va treure l'aparell de la capsa per connectar-li l'antena. Després el diposità de nou a dins. Desembolicà l'auricular i també el connectà. Se'l portà a l'orella i féu una ganyota. La Nuri i la Carme l'envoltaven, una per cada costat. Tot eren ulls. Estaven tan callats tots, que de la creu arribava un suau xiulet fressat pel vent. En Daniel ara movia l'agulla per damunt la superfície rugosa de la pedra galena. Hi havia un punt... Aixecà el braç esquerre i demanà atenció. Canvià de costat

d'orella l'auricular i continuà punxant la galena. Els ulls d'en Joan, de la Nuri i de la Carme no paraven. Anaven de l'agulla a la cara d'en Daniel i a la inversa. Si detenia el moviment de l'agulla la mà immòbil atreia les mirades. Si en Daniel es quedava quiet, i voleiava els ulls cap al front, intentaven desxifrar qualsevol petit moviment de la nineta, com si esperessin que sortís un missatge sobre la superfície convexa i blanca. En Daniel deixà l'auricular i pregà a en Jaume:

-Té. Prova-ho tu!

Se'n cansà aviat en Jaume. I en Joan agafà el seu lloc. I més agosarat clavà l'agulla sobre la galena. De sobte tancà els ulls i amb l'índex i el polze de la mà dreta tocant-se per les puntes féu la circumferència d'"okey". En Daniel s'agenollà.

-Sents res?

-Molt lluny, molt lluny. Com si algú parlés...

-Em deixes? -demanà en Daniel.

-És una veu... -xiuxiuejà; i de sobte cridà:- És una veu!!

-Música, no se'n sent?

L'havien formulada gairebé tots aquesta pregunta i sempre al company que li tocava el torn de mantenir l'auricular a l'orella.

Ara un, ara l'altre, també tots contestaven invariablement amb la resposta que, al seu torn, sabien que dirien, perquè de moment no n'hi havia una altra.

-Parlen, parlen: només parlen!

-Si almenys els entenguéssim... Quin idioma pot ser?

-Anglès, alemany, francès?

-Francès no. Entendríem alguna paraula...

-I portuguès?

-Tampoc, tampoc no és portuguès.

-Però hi ha una cosa comuna en ells... -alertà en Daniel.

-Que semblen dones: només parlen!

-Per què sempre ens emportem la pitjor part...
-protestà la Carme.

-No, dona... -li prengué la paraula la Nuri. Continuà sorneguera-: Ha dit que semblen, no que ho siguin!

-He dit... -aixecà la veu en Daniel-: He dit que hi ha una cosa comuna en ells, a part que són molt xerraires. Sí. Sovint repeteixen els mateixos mots... Observeu, si us plau, els papers de notes de cadascun de vosaltres que us he retornat... Quasi tots teniu anotades les paraules QRX, QRZ, QRT... un de vosaltres QRM.

-Sí, aquest sòc jo... -comprovà en Jaume.

-També tenim grups de lletres més llargs, vull dir anotats noms: Amèrica, Zulú, Romeo, Lima, Víctor...

-No deuen ser radioespies?

La pregunta quedà suspesa a l'aire. Ningú no s'atrevia a controvertir-la o a donar-la per bona. Estaven cansats mentalment i físicament. Físicament rovellats. No fetes les seves cames a seure tant de temps; ni els seus braços a aguantar l'auricular contra l'orella, malgrat que podien canviar de braç i d'orella. Portaven un grapat d'hores escoltant el silenci... Era obsessionant el silenci. I de moment només havien aconseguit que tots tinguessin les orelles adolorides i vermelles per l'acoblament obligat a l'auricular a què se les

sotmetia. Com si prement-lo amb força contra l'entramat de cartílags es fes més comprensible la veu que sorgia de dins.

Un fenomen s'havia donat, després de mantenir-se a l'escolta dues o tres hores. Ja cap d'ells no gosava preguntar "si se sentia música". Coincidien que les veus no procedien de cap emissora normal de radiodifusió, on la música forma part d'una manera intermitent, però continuada, de tots els programes. Endemés hi havia llargs lapsus en què un silenci angoixador era la resposta freda i punyent d'aquella capseta rodona i negra, dotada, pel frontal que s'acoblava a l'orella, d'una sèrie de foradets disposats en forma de circumferències concèntriques. Hi havia moments que no se sentia el més petit soroll. En tot cas el soroll imaginari del mar que hom sent dins una conquilla de cargol marí. Feia la impressió que l'aparell era avariat. En Daniel reprenia la iniciativa i comprovava les connexions, punxava la pedra galena en un altre lloc. I quan tot semblava irremeiable, de sobte el temor perdia tot fonament. En l'auricular s'iniciava molt dèbilment el soroll d'un brogit de motor d'aeroplà que donava la sensació que s'acostava i de cop s'allunyava. La segona vegada fins i tot havien aixecat la vista al cel, que no fos bo i res més que un avió autèntic.

Però no ho era. Tots tenien bona vista i al cel blau i transparent la mirada no li trobava límit. A vegades el brogit es perdia definitivament, com si l'avió hagués aterrat o amb tota mala sort s'hagués capbussat dintre el mar. En altres moments es mantenia el so, amb petites variacions d'intensitat, i llavors recordava la remor monòtona d'un avió en vol rutinari, fent camí a gran altura. I de sobte... es produïa el miracle: una veu humana, que tossia, xiulava, com si comprovés la seva capacitat vocalitzadora; i a continuació la repetició de tres, de quatre lletres, com si fossin les paraules màgiques que obrien les portes del cel:

-CQ DX, CQ DX, CQ DX

Es repetien cinc o sis vegades i es feia el silenci; o bé la repetició acabava amb la cua de tres lletres més: QRX. Un nou espai silencios més curt i llavors hi afegien els noms de pila, de ciutats, de mesos de l'any... Víctor, Amèrica, Novembre... Tot els resultava molt misteriós. I quan s'hauria pogut posar en clar... parlaven en una llengua estrangera! Cinc, set minuts, fins un quart d'hora, a vegades. Si s'estava atent aleshores, es podia escoltar de nou les paraules que feien referència a mesos de l'any, a ciutats conegudes de la geografia política i a noms de pila poc comuns... I novament, després d'un espai mut, l'allau de paraules en la inconeguda

llengua estrangera... Si. no haguessin parlat en xinès -tots havien convingut que parlaven l'idioma xinès- haurien esbrinat quina emissora era aquella, si no el nom, assabentar-se de què parlaven i aclarir la situació.

Les repeticions produïen tedi, confusió i son. I el joc perdia interès. Pràcticament ja només la Carme, al costat d'en Daniel, es mantenien fidels amb l'auricular a l'orella. Era el torn de la Carme. El sol es prodigava de ple, aturat damunt dels seus caps. Aquella disbauxa de claror els obligava a tancar els ulls o a mantenir la mà oberta sobre el front com si fos un ràfec. En Daniel s'adonava que una son dolça l'acariciava. I una veu càlida, remorosa com les ones d'un mar que bleixava indolent, repetia el seu nom. Una vegada reconeixia la veu de la Carme, aquella noia amiga de la Nuri. A voltes la veu era més profunda i colpidora, i llavors sí que endevinava que era de l'amiga Carme. Però ara la veu resultava més enèrgica. La sentia fins i tot tustant-li les galtes.

La Carme li donava copets a la galta.

-Daniel! Daniel! Dorms? Desperta't!

Entrellucà la Carme com movia els llavis. No sabia si somniava o veritablement la Carme li parlava. Sacsejà el cap i obrí els ulls. Efectivament:

era la Carme que el cridava. Però ara havia callat. Se la veia concentrada en el so que deuria arribar-li de l'auricular.

-Què sents? -mormolà.

Però per tota contestació la Carme es portà el dit índex als llavis. Els ulls de la Carme, fixos en un punt inexistent, però que rebutjaven el diàleg, demanaven tanmateix silenci. En un moment que deuria ser l'oportú, la Carme digué molt de pressa:

-Parlen en català!

En Daniel s'apropà a la Carme i s'assegué prop seu. Li agradava tenir-la a prop: La seva olor del cos era inconfusible. També s'havia assegut i damunt la falda, sobre la tapa de cartró de la capsa de la ràdio. tenia el full de paper ple d'anotacions. Tot i que els grafismes havien estat fets amb rapidesa, es podia llegir: ECO AMERICA 3 AMERICA YUCATAN VICTÒRIA, així com de nou els tres grups de lletres, en els quals invariablement es repetia la primera: Q, quasi sempre la segona lletra, R, i variava la tercera: la X, la T, la Z...

La Carme, de sobte, li passà l'auricular:

-Pren-lo!

Se'l portà a l'orella i notà l'escalfor que hi havia deixat la Carme. Rondinà:

-No sento res!

-Calla! Ara deu parlar l'altre...

-L'altre?

-Sí. Estigues atent. Parlen dos, però un no se'l sent... -Efectivament, la veu arribà i parlava en català. Si no l'hagués avisat la Carme, la primera impressió que n'hauria tret era que es tractava d'un boig o d'algú solitari que li agradava escoltar-se la seva pròpia veu o que parlés amb el mirall. Havia callat, finalment, tot dient:

-Pren-te el canvi. ECO ALFA 3 AMERICA YUCATAN VICTORIA per ECO ALFA 3 AMERICA YUCATAN UNIÒ...

I l'auricular emmudí. En Daniel comentà:

-Parla l'altre...

-Doncs ja fa estona que ho fan. I diuen de nosaltres. ..

-Haver-me avisat!

-Estaves adormit i també se sentia molt fluixet. Ara és quan s'entén...

-I la Nuri, el Jaume... on són?

-Tenien calor. Han marxat a la font del refugi...

En Daniel aixecà el braç perquè callés.
Escoltà.

-“Escolta Josep: és QSL.?”

En Daniel pregà a la Carme:

-Pren nota, de pressa: QSL.

-“Des de l'Ampolla, que no en tinc cap.
Escolta! QRX, QRX!! .Envia-la al PIO BOX número
9.48l. Repeteixo...

En Daniel dictava a la Carme:

-Pio Box número 9.48l: Nou de novè, quatre
de quart, vuit d'octau i u de primo... Envia-la a
Barcelona... Para atenció: a Barcelona. Al Vendrell
negatiu. Repeteixo. No me l'enviis a El Vendrell. El
Pio Box del Vendrell és per l'estiu... “

-“Bé. És tard. Faig la finalíssima. T'escoltaré,
però no em passis el canvi. Records al QRA... “

Daniel féu una indicació a la Carme i repetí:

-Q.R.A.

-“Familiar”.

-Familiar.

-“Una abraçada ben forta. L'estació Eco Alfa
3 Amèrica Yucutan Victòria queda QRT.”

-QRT. -anotà la Carme, atenta al que dictava en Daniel.

-“Salutacions als possibles escoltes. Adéu”...

S'havia fet el silenci. En Daniel inicià l'acció de llençar l'auricular. Es repensà i el diposità dins de la capsa. N'estava tip. Ho repetí:

-N'he quedat ben tip. I tu, Carme...

-Sabia la que m'esperava. Ens vas avisar, no? Però... Com ets? No estàs content?

En Daniel ho tenia pensat feia estona.

-Sí. Volia provar l'aparell i hem vist que funciona.

-Doncs?

-No ho sé. Esperava escoltar música...-

-Música? D'una cosa així... Un piano, un violí, aquests sí que són instruments per a fer música. Una ràdio galena és... és... digue-ho!

- ...un receptor d'ones de naturalesa radioelèctrica. Aquesta és la definició. No sé què m'havia imaginat sentir. Tens raó. És cert. ¿Què faria sense tu, que fins i tot m'ensenyes a pensar?

-Te'n rius de mi, ara...

-Mai, mai! I ja que estem de reflexions... (No portarem el sol al cap?) Et proposo un joc... Què li diries -si tu fossis jo- a una noia que ha aguantat fins al final el que hem fet...

-Ho dic espontàniament o puc pensar?

-Com vulguis: sincera!

-Li diria... Molt agraït. Compta amb mi en un cas semblant.

-I a una noia amiga?

-A una noia amiga... li diria... No esperava menys de tu; confio que em tinguis la mateixa confiança...

-M'agraden les respostes! I ara l'última: I a una germana?

-Res.

-Així de curt?

-Res de res: més llarg. Què vols dir-li més, a una germana? Se suposa que sap totes les respostes...

-Bé. L'última de l'última...

-Has dit tres!

-Espera't! Què cal fer ara?

La Carme se'l mirà per endevinar a què es referia. S'adonà que en Daniel tenia els ulls clavats en les notes i aquest podia ser un camí. No s'hi pensà més.

-Esbrinar, on sigui, tot aquest jeroglífic...

-Aquí, volia arribar jo! Gràcies, Carme.

-Carme, noia coneguda?

En Daniel va comprendre per on anaven els trets i somriugué. En un impuls incontrolable li acaricià la barbata amb una pinzellada ràpida de la mà.

-No busquis tres peus al gat: ja saps que en té quatre!

-Ets tot un cas, Daniel. Un cas com un cabàs. Sempre preguntes?

-Per això m'agrada fer coses: estudiar, experimentar.. .

-No desviïs la conversa. Tinc veritable curiositat per saber què escrius al diari... T'he dit que no he rebut carta?

-Sí. I que no havies dormit pensant si passava el carter...

De sobte en Daniel recordà la carta de la seva mare al capellà parent i se li enfosquí la vivacitat

del semblant. La Carme s'adonà del canvi. Es vinculà vers ell i preguntà:

-Què penses?

-Que no et desesperis. I és possible que en rebis moltes de cartes... Si m'ho permets, s'entén.

-No t'entenc. I per què m'has d'escriure, si ens podem veure sempre que volem?

-Això t'ho contestaré aquesta nit.

-A mi, no: en tot cas al diari... Em quedo igualment a la lluna. Pitjor, vull dir... per què no parles, parles, parles... d'una vegada?

-Us heu posat d'acord amb el drapaire? Ell va dir-me el mateix!

-Dos contra un. És per a pensar que s'està equivocant!

En Daniel havia girat el cap i simulava contemplar el paisatge.

-És bonica aquesta vista... M'agradarà recordar-la i tu formant part d'ella...

-Estàs d'un impossible, Daniel!

En Daniel mogué el cap afirmativament i concedí:

-Evidentment: no seria un bon germà.

La Carme anava a replicar-lo, però arribaven la colla plegats. No hauria tingut temps d'esplaiar-se.

En Daniel es va veure obligat a explicar tota la conversació escoltada a la ràdio. Però ho donà aviat per acabat. Tampoc no se'ls veia gaire interessats a saber-ho. Proposà:

-Podríem desmuntar l'antena. Què dius, Joan?

-No vols continuar?

-Ja sabem que funciona. El que cal ara és esbrinar per què no hem sentit el que tots esperàvem... Som-hi?

En poc temps quedaren recollits tots els fils i l'aparell embolcallat de nou com l'havia portat. En Daniel proposà:

-Després de dinar podríem tocar el dos... Així assegurarem l'autobús...

Hi estava tothom d'acord. En Daniel, mentre baixaven en direcció al refugi, se situà al costat de la Carme. Li donà una petita empenta i bromejà:

-M'agrada parlar amb tu.

-Sí, com si fos un mirall. A mi no, d'aquesta manera. Saps què em recordes? El tipus de la

ràdio... Contestava a l'invisible "amic"... però: contestava el que li preguntava? Així ho fas tu.

-Estàs agressiva, Carme! Un dia deixaré que preguntis al teu aire...

-Ni que m'ho juris. No et crec. Si no em dones ara mateix una prova de confiança...

-Pregunta.

-Mira que ho faig!

-Pregunta!

-Per què rebré cartes teves?

-No depèn de mi la resposta. Jo volia assegurar-me'n, si es donava el cas!

-Marxes fora?

En Daniel premé els llavis. De sobte s'apropà a f rec de cara i li mormolà:

-Tu ho sabràs la primera. No em preguntis més. Si és cert, serà contra la meva voluntat!

Cada dilluns al matí semblava que ho regalessin, a la farmàcia. Especialment les primeres hores, quan les dones sortien a efectuar la compra de queviures. A més, a la farmàcia, com a la tenda d'ultramarins, a la carnisseria o a la fleca, hi anaven clients habituals de tota la vida i de totes les morts. Famílies amb relíquies de malalts crònics, dels que malviuen i no deixen viure; i que si un dia no prenen la medicina perquè se'ls ha acabat no passen res. Perquè a vegades aquesta medicina no és res més que un bull d'herbes o arrels amb additament de xarop de sucre. O sigui que podien esperar a dimarts o dimecres. Però no, dilluns. I aquestes medicines són les que donen més feina i embruten més estris: pots, embuts, provetes... En un dia així no paraven ni el farmacèutic ni l'auxiliar. No cal dir en Daniel, que no es movia de la pica i sense temps d'eixugar-se ni una sola vegada les mans en tot el matí. I no cal dir com estava de neguitós, sense trobar un moment per a parlar amb el farmacèutic... Perquè diumenge a la nit, tot just arribar a casa, s'havia decidit a passar totes les anotacions en net i al mateix temps a ordenar-les. N'havia après d'ordenar les coses a la farmàcia. "Estem perduts si un dia perdem les regnes de l'ordre", havia sentit

dir al farmacèutic. Tot fent-ho, rellegint i comparant les diverses anotacions, li semblà d'haver descobert que els noms de ciutats, els noms de pila i els dels mesos de l'any no feien referència a cap ciutat física, ni a persona determinada, ni a cap data en concret del curs de l'any. Que eren simplement jòquers per a ben interpretar o entendre clarament la primera lletra inicial. Així si es tractava de pronunciar la F, deien Farmàcia, i si la D, Daniel o Dinamarca. Comparant els mots ECO ALFA 3 AMERICA YUCATAN VICTORIA amb ECO ALFA 3 AMERICA YUCATAN UNIO que havia escrit un sota l'altre, l'única diferència observada radicava en l'últim mot totalment diferents: Un era una V i l'altre una U. La resta de les inicials eren les mateixes. En Daniel va escriure:

EA3-AYV

EA3-AYU

Disposades d'aquesta manera, les lletres, s'agermanaven més amb les altres sigles: QRT, QRX, QRZ, QRA. I també aquestes es podien disposar per ordre alfabètic: QRA, QRT, QRX, QRZ. No és que així, encasellant-les en una norma convinguda, en tragués algun entrellat; però sí que entraven pels ulls amb més facilitat. La uniformitat semblava que els donava validesa.

Havia arribat més d'hora a la farmàcia per abordar el farmacèutic i explicar-li-ho. En Daniel considerava que d'un home de carrera calia esperar, si més no, una orientació. Recordava que quan li va parlar de la pedra galena, li endevinà per què la volia... Però ara, avui, en aquest moment era dilluns, i el farmacèutic arribà amb retard i la son fent niu als ulls. En Daniel pensava que hi ha dies que hom s'aixeca amb el peu esquerre: la farmàcia era plena de gom a gom.

La font rajava a tot vessar. Feia com una trena en caure damunt la pica. No va sentir la veu del farmacèutic fins que aquest el botzinà a boca d'orella:

-Daniel!!! No em sents?

De poc trenca un morter. Li parà el xoc la pica plena d'aigua que li feia de matalàs. Girà el cap, astorat:

-Que has tocat el telèfon? -li preguntà exasperat el farmacèutic.

-No...

-No o no! -insistí poc convençut.

-En pot estar segur, senyor... Des de les nou que estic aquí...

-Sí. Ja m'ho ha dit el coix; però no funciona! La veritat, havia pensat... No he dit res. Mira, acaba això i ves-te'n a la centraleta. Es deu haver avariat. I cal fer les comandes a Reus...

En sortir, l'advertí el farmacèutic:

-No t'entretenguis! Sembla que ho regalem, avui...

Al carrer topà amb el carter, Li preguntà:

-Tenim carta?

El carter n'hi lliurà un plec. En Daniel li donà un cop d'ull. Anaven dirigides a la farmàcia. En Daniel explicà:

-Volia dir per a casa!

El carter es posà la mà al front i respongué.

-No. No n'hi havia cap. El diumenge arriba poca cosa...

El carter el coneixia de tota la vida. Per Nadal mai no lliurava la felicitació a mà. Sabia que no podia esperar propina de casa seva. Ho deuria deduir dels girs postals que els enviava el parent capellà.

Era impossible que hi hagués carta. Ho sabia. No donava temps. Ni tan sols, probablement, el parent capellà havia rebut la carta de la seva mare.

Però com que li rodava el pensament pel cap, fou com un intent d'alliberar-se'n.

Regressà al cap de vint minuts. En una cantonada s'havia topat amb la Nuri i aquesta li etzibà:

-Què li has fet, a la Carme?

En Daniel es quedà perplex. Recordava que s'havien acomiadat, la nit de diumenge, contents i amics con mai.

-Res, que sàpiga -es defensà en Daniel, contrariat.

-L'he trobada trista, sense ganes de parlar...

En Daniel bromejà:

-Deu haver passat una altra nit esperant el carter...

En Daniel deixà la Nuri i emprengué una cursa. El farmacèutic tenia cara d'espàtula. I és que el zelador de telèfons havia arribat abans que ell. El farmacèutic l'assenyalà com dient: "com has tardat tant?". El zelador, que s'adonà de la situació, explicà:

-Amb la feina que tinc avui, han estat de sort. Quan la central m'ha passat l'avís, era en una casa d'aquest mateix carrer...

En Daniel es tranquil·litzà i mirà el farmacèutic amb urc. Aquest li tustà l'espatlla i li demanà:

-Mira d'enllestir la pica, Daniel. M'ajudaràs a repassar les comandes...

En Daniel se sentí compensat. Sempre l'ajudava l'auxiliar. Significava un ascens laboral moral. Escoltà que el zelador comentava amb el farmacèutic:

-És llest, el xicot. El seu pare era una bellíssima persona. Llàstima...

El farmacèutic afegí:

-Sí, morí molt jove...

-Tot va ser deixar l'exèrcit i es pansí com les figues... Bé. Això ja està. Les piles esgotades! Aviat no caldrà posar-ne...

Trucà a la centraleta i bescanvià unes paraules rutinàries per comprovar-ne el bon funcionament. El zelador, a punt de marxar, demanà per en Daniel, i el farmacèutic el cridà. Però a en Daniel no li venia de grat parlar amb ell i es tancà dintre el lavabo. El farmacèutic arronsà les espatlles i rondinà:

-Ha desaparegut!

-Res... Digui-li que tenim penjada una conversa; que l'espero a casa...

-Es coneixen, amb en Daniel? No ho ha demostrat!

-Vostè, que l'ha espantat!

-Vol dir? -i el farmacèutic es passà la mà per la cara, com si pretengués esborrar-hi tot rastre d'empipament.

En Daniel comparegué amb el bloc de comandes a les mans i la llibreta on anotaven els medicaments per reposar. El farmacèutic entrà al despatx-laboratori i en Daniel darrera seu. L'auxiliar es quedà darrera el mostrador rondinant. Encara tenia dues persones esperant-se.

-M'ha dit el zelador que vol parlar amb tu...

-Sí? Em va regalar un auricular telefònic...

-Es veritat! Com et va anar diumenge...

En Daniel aprofità per a treure's de la butxaca el paper amb les anotacions i l'obrí pla sobre la taula. El farmacèutic arrufà el nas:

-Què és això?

En Daniel li ho explicà cuita-corrents. El farmacèutic hi donà un cop d'ull i aventurà:

-Segurament es tracta d'un codi simplificat. En química i física és normal emprar signes sobreentesos... Això t'ho aclariran a l'oficina de Telègrafs....

En Daniel li indicà la paraula PIO BOX.

-Això és clar. P. B. vol dir POST BOX; el que nosaltres en diem Apartat Postal. Saps què és?

En Daniel ho sabia. Digué il·lusionat:

-Si li escric... potser m'ho expliqui.

-És possible. Però no tothom contesta les cartes de desconeguts. Hi ha molta deixadesa...

En Daniel pensava que, ben mirat, ja podia ser així el parent capellà: un deixat. Però sempre les havia contestades totes.

Després de dinar redactà una carta a l'apartat postal copiat. Li demanava perdó per endavant i li explicava on i en quines condicions l'havia escoltat. I com era que parlaven per ràdio, com ho feien i per què. En Daniel passà ratlla damunt el perquè. Telègrafs tenien obert les mateixes hores de la farmàcia i si no es presentava l'oportunitat d'una sortida al carrer seria difícil d'anar-hi.

La mare comentà, mentre dinaven:

-Si abans parlàvem poc... ara encara ets més car de veure. A qui has escrit?

"I tu? M'ho dius a qui has escrit?"

-No m'has sentit, Daniel?

Respongué sec i es posà dempeus.

-És una cosa meva.

-A casa creia que les coses eren nostres...

-Jo també -respongué adolorit.

Llençà el tovalló sobre la taula i sortí al carrer. Tenia dues hores per endavant. A la farmàcia no obrien fins a les quatre. Sense rumb fix, es trobà a la plaça on es reunien amb els amics. S'apropà a la grossa pedra on havia cremat pólvora i observà que no en quedava cap senyal. Havien passat anys i panys. L'endemà d'aquell dia ja no hi era, el senyal. Tampoc no recordava el dolor que havia sentit a la cara, en rebre l'explosió de ple. Per què, doncs, el zelador de telèfons tenia tant d'interès a parlar del seu pare? Què pretenia, realment? Atreure's el seu afecte? (Potser no tenia fills.) O recordar, simplement crear un entorn passat per reviure un temps que li fou més agradable que el d'ara. Ningú no gratava les ferides antigues per reviscolar sensacions desagradables. En Daniel pensava que el temps passat és com una

ombra d'un núvol fent travessia per davall del sol. Ja mai no es repetia. De què li serviria saber que el pare havia fet o deixat de fer, si tot semblava que havia ocorregut a la ciutat, i ell, ara, qui sap si la setmana vinent ja es trobaria en un altre indret, lluny de la gent i de les circumstàncies que motivaren que el seu pare hagués fet o deixat de fer? Saber d'ell. ¿Faria més fàcils les relacions amb la seva mare? En Daniel ho recordava bé: dos, tres anys enrera, mantenien converses, jugaven, amb la seva mare. Després es produí un canvi. Res no havia canviat, aparentment. Solament l'un i l'altre tenien més anys. Tenien, a casa, flors al balcó que després d'una esplendorosa florida passava temps i temps que no treien flor. I res no havia canviat. Vistes les coses, era com per a pensar que potser també les persones tenien una miqueta de naturalesa de planta...

Del campanar es despenjaven els tons greus de dos quarts de quatre de la tarda. En Daniel s'inclinà sobre la pedra històrica i bufà. Un polsim blanc s'enlairà i tornà a caure indolentment per tot l'entorn. Demà n'hi hauria una altra vegada, de pols... En Daniel es deia que si començava la tarda amb aquell tarannà malenconiós, l'hora de plegar se li eternitzaria dins les quatre parets de la farmàcia, Donà una puntada de peu a un pot de conserva

buit que li barrava el pas i emprengué el retorn a la farmàcia. El rellotge plorava les quatre de la tarda, desvetllant-se de la sesta. Passaven deu minuts i l'auxiliar encara no havia obert la porta. El rètol indicador de la farmàcia de torn, penjat darrera els vidres, era com una taca a la serietat i la pulcritud de la farmàcia. I resultava estrany, perquè la puntualitat era la contrapartida compensatòria amb què minimitzava l'auxiliar la seva coixesa. I com que vivia en un pis superior sobre la mateixa planta de la farmàcia, amb comunicació interior directa, mai no conculcava aquest principi.

En Daniel decidí ofegar el dubte que prenia consistència dintre seu i emprengué el camí de l'escala de veïns, amb porta d'entrada a la farmàcia a l'altura de l'entresol. Quasi durant un any havia fet aquest camí, per escapolir-se de les mirades de la gent i de l'ull vigilant dels guàrdies municipals, quan molt petit hi entrà a treballar per ajudar amb el seu sou l'economia materna, migrada i necessitada de tot en aquell temps que morí el seu pare i la botiga era buida i els atuells hipotecats. La porta vidrada era oberta i només treure-hi el nas se li ompliren els badius d'una forta sentor a vi de Màlaga. En Daniel pensà que no anava desencaminat el seu dubte i això l'obligava a prendre precaucions. Es posà a l'aguait. En tancar la

porta darrera seu, expressament amb un excés d'impulsió, el cop contra els muntants féu trontollar els vidres. Apaivagat l'estrèpit, pogué escoltar uns gemecs que naixien a la rebotiga. Rebutjà el temor. Baixà les escales amb un parell de gambades i es detingué en l'últim esglaó. El cos de l'auxiliar, en posició bocaterrosa, constituïa una gran taca blanca que es retallava sobre el sòl de mosaic negre. La garrafa voluminosa de vi generós estava decantada i del broc en penjava un tub de goma. Un toll de vi cobria el terra en una gran superfície on es trobava l'auxiliar caigut. El vi li anava xopant la bata com si fos un gros paper secant. En Daniel, indecís, des de l'últim graó de l'escala cridà:

-S'ha fet mal?

-Corre, Daniel! Demana ajuda!

En Daniel remuntà uns esglaons i agafà les mantes plegades que guardaven sobre un armari i que empraven habitualment per a esmorteir el xoc contra el terra, quan descarregaven les botelles pesades d'oxigen del camió que els proveïa. Les obrí per la meitat de la grandària i les eixamplà en tota la seva amplitud sobre el mosaic i el vi.

-Què fas que no m'ajudes? -gemegà l'auxiliar.

En Daniel passà sobre les mantes i, no sense pena, donà la volta al cos de l'auxiliar. Aquest explicava:

-L'hèrnia, Daniel! S'ha obert!

En Daniel l'agafà per les aixelles i li pregà:

-Ajudi'm! Up!

L'auxiliar no s'aguantava dret. Les cames li tremolaven. Però els ulls no tenien aquella brillantor d'altres vegades. En Daniel li proposà:

-Per què no puja al pis i es canvia de roba?

-L'hèrnia, Daniel. No puc!

-...i beu una mica de cafè.

-L'hèrnia, Daniel. Tu no em creus!

-Agafi's a la barana. Jo el pitjaré pel darrera...
Mentre es posa roba neta jo netejaré i obriré...

L'auxiliar s'asserenà i pujà al pis. En Daniel agafà les mantes d'una revolada -ara pesaven més, totes xopes de vi- i les llençà per les escales del soterrani. Adreçà la garrafa espartada. Entaforà la goma dins un calaix i seguidament escampà una capa de serradures. Per últim entomà la botella de litre de vi de Màlaga, que habitualment usaven perquè era més manejable, i l'esclafà sobre el terra.

Es posà la bata i obri la porta. No s'esperava ningú. Respirà alleujat. El pla sortiria perfecte.

Quan entrà el farmacèutic, en Daniel inicià l'acció d'escombrar les serradures.

-Què ha passat? -cridà el farmacèutic, mentre movia els badius com un gos de caça.

-S'ha trencat la botella de vi...

El farmacèutic buscà l'auxiliar amb la vista i preguntà:

-On és?

-Ha pujat un moment a casa. Se li ha trencat el braguer.

-El braguer? -rondinà el farmacèutic. Després es mirà en Daniel i premé els llavis. Sabia que callar és una virtut. Despenjà la bata i es dirigí al despatx:

-Quan baixi, vine!

En Daniel assentí amb un cop de cap. Aleshores s'adonà que l'auxiliar estava dalt de tot de l'escala, la vista afuada com un voltor. En Daniel li indicà amb la mà que podia baixar.

-Ho he sentit tot...-digué entre dents.

En Daniel arronsà les espatlles. L'auxiliar se li plantà davant seu i li posà una mà sobre el muscle

esquerre. En Daniel notava el baf de cafè i vi barrejats que es volia introduir per la seva boca i nas i reculà. Però la mà de l'auxiliar no el deixava. Fins i tot l'estrenyia més del convenient. -Espera't!

En Daniel se'l mirà espaordit. Sempre li havia fet por l'auxiliar. El seu tarannà era voluble. Tan aviat feia un comentari obscè sobre una conca histèrica, com li parlava de la creació del cel i de la terra, d'on ell havia estat exclòs per la seva coixesa. L'auxiliar prosseguí, lentament, assegurant-se que les paraules sortissin rodones i intel·ligibles:

-Tu ho saps, què és viure sol?

En Daniel negà amb un breu moviment de cap. Sabia només què era trobar-se sol. L'auxiliar continuà sentenciós, les paraules a cavall d'una serp que reptava lentament:

-No jutgis i no seràs jutjat!

En Daniel protestà temerós:

-No he dit res!

-Ja ho sé. Per això mateix! El silenci és un punyal!

En Daniel respirà més tranquil quan el va deixar lliure i desaparegué en direcció a la botiga.

Però tingué un altre ensurt en veure'l de nou amb el braç estirat i l'índex aixecat:

-I aprèn a fer punteria! Aquell dia em mereixia un bon tret al cap!

En Daniel recordava a quin dia es referia. Llunyà en el pensament i en els sentiments, però no oblidat. Com avui, havia tastat la puresa del vi. I de sobte, en ser sorprès per en Daniel, l'auxiliar insultà la seva mare. En Daniel no s'hi havia pensat gaire. Li llençà un morter que portava a les mans... però no féu diana.

En Daniel entrà al despatx-laboratori.

-Aquesta farmàcia fa pudor a taverna... - rondinà el farmacèutic: -I tu també en fas, de pudor.

En Daniel es preguntava què li volia dir el farmacèutic. No li'n trauria res més del que li havia contat. Ja s'ho havia pensat.

-Dinant... -començà el farmacèutic, sense aixecar els ulls d'unes factures: -Dinant... Sí, dinant, he recordat que en algun lloc de la farmàcia hi ha guardades unes antigues revistes sobre radioelectricitat... Si les trobessis potser t'aclaririen el que em preguntaves...

En Daniel obrí els ulls com un esparver. El farmacèutic l'endegà:

-Au, vés!

En Daniel sortí corrents. Però es parà de sobte. El farmacèutic deia, amb veu burleta:

-Procura no caure. Les escales són estretes...

En Daniel es quedà pensant que cada vegada li resultava més difícil conèixer la gent gran. I que no anava desencaminat l'auxiliar en dir-li: "No jutgis i no seràs jutjat..."

En Daniel decidí fer-ho immediatament. A mig camí de les escales del soterrani topà amb el garbuix de mantes xopes de vi, que no feia pas gaire hi havia llençat subreptíciament. I pensà que si no prenia mesures per retornar-les al seu lloc habitual, no hi hauria prou mentides ni veritats per a apaivagar la ira del farmacèutic. Les desembolicà i una després de l'altra les penjà ben obertes sobre una pila de caixes polsoses recolzades contra la paret. Ja només faltava que s'assequessin el més aviat possible. I ara pel que havia baixat: les revistes! Hi havia dues col·leccions de revistes: "Ràdio Magazine" i "Revista Telegràfica". Eren humides i plenes de pols. En Daniel les anà espolsant i fent-ne dues piles diferenciades. Finalment les lligà en dos paquets. Si el farmacèutic decidia que solament se n'emportés una, de col·lecció, ja seria feta la separació. El que interessava era que conservés el tarannà de no veure i complaure. I no provocar objeccions. No aixecar més pols. L'aire ja era prou espès amb el baf del vi que regnava sobre totes les olors que flotaven al soterrani.

Amb el neguit i la intensitat amb què s'havia enfrontat als esdeveniments, en Daniel no sospità

que el defalliment que havia percebut a les cames, mentre estenia les mantes, fos res greu. Ho atribuï a l'estat nerviós. A l'alegria que li havia donat el farmacèutic regalant-li les revistes. Però ara sentia un formigueig misteriós que envaïa el seu cos. Com si fes temps, anys, dies, que no hagués pagat tribut al llit i aquest li ho exigís. Mecànicament agafà els dos paquets de revistes i inicià l'ascens. Semblava que hi haguessin afegit esglaons en aquella llarga, curta, caragolada escala de només quinze graons; i fins i tot que la separació entre l'un i l'altre hagués crescut... Arribà a dalt i col·locà les revistes sobre uns caixons, prop de la pica. Llavors tingué un esclat d'enteniment que li deia que estava marejat. O potser borratxo pel baf del vi. S'apropà a la pica i es mullà el front amb aigua. S'entretingué a estovar les parpelles. Les sentia rígides i llefiscoses. Com dues cloïsses obstinades a tancar-se. Però hi havia també l'ofec que li anava creixent per dins. I la idea entrevista en un besllum misteriós que li prohibia cridar i demanar ajuda; perquè, si ho feia, el farmacèutic posaria cara d'espàtula i intentaria emprendre esbrinaments: baixaria al soterrani i descobriria les mantes esteses. I prendria represàlies: acomiadaria l'auxiliar -ja l'havia advertit moltes vegades-, l'acomiadaria a ell, per encobridor; i li prendria les revistes i les hi cremaria d'una en una davant dels seus ulls. En Daniel es

mossegà els llavis i decidí que no cridaria. Quan li passés el malson tot esdevindria com sempre...

En Daniel féu un nou intent. Obrí la font es deixà caure de costat sobre la pica, de manera que l'aigua goludament penetrés lliure pel desguàs de la seva boca. Tossí, s'ofegava... N'engolí uns glops. Però de seguida una fiblada al païdor l'obligà a donar mitja volta i es vinclà sobre la pica. Vomitava: una gitarada mesclada amb l'aigua beguda i un polsim negrós, junt amb una suor freda que no tenia res a veure amb l'aigua que colpejava el clatell i que mantenia els seus ulls esbatanats a dos dits, tan sols, de l'aigua escumosa de la pica. També se li afluixaven les cames i relliscava -o l'estiraven enrera-; i les mans se li escorrien de la pica greixosa i s'asseia a terra, còmodament, amb la confiança efímera de trobar uns braços acollidors que tindrien cura del seu cos. Però una rebrincada llançà els pensaments lluny del seu cap i fugien, fugien i prenién formes de petites guspies; i se li apagà la llum...

En Daniel intentà bellugar-se i comprovà que estava lligat, però es guardaria prou d'obrir els ulls: sentia rumors de veus; abans que res escoltaria... Sempre li seria possible, si aparentava que dormia, de poder-se alliberar de l'opressió de les cordes i establir un pla de fuga. De sobte un raig de llum li

penetrà per l'ull esquerre. Des del fons d'aquell pou on es trobava, distingí un dels seus carcellers que el vigilava. Notà com deixaven la grossa llosa i com aixecaven la trapa que immobilitzava l'altre ull. Els comptà amb rapidesa. Només eren ombres, però tenien límits: eren quatre els carcellers. Entre ells hi havia una dona amb un paper blanc a les mans que li llegia la condemna que li havia estat imposada per encobridor: l'exili! També, com si la veiés escrita, una cinta de seda platejada flotava damunt seu i s'hi podia llegir: "no jutgis i no seràs jutjat". Però agusà la vista. La cinta no flotava. Tot era un engany. Era suspesa a l'aire i per un extrem, agafada pel drapaire, que movia els llavis amb rapidesa sense que no obstant això li sortís cap so. L'altre extrem de la cinta la sostenia el zelador de telèfons, el qual el mirava fix i que tampoc no parlava, però sentia que li deia que ell s'ho havia perdut, que prou havia fet de maneres d'avisar-lo i que no n'havia fet cas. Que pagués, doncs, les conseqüències! La imatge blavosa que ara, a poc a poc, sorgia d'entre les tenebres l'omplia de serenor, en Daniel. Era l'estampa tant de temps buscada. No en distingia ben bé la imatge del Crist, però sí com emergia d'aquella mar blavosa la creu, cada vegada més nítida i voluminosa.

De sobte el ferí una veu:

-Ja torna en si!

-Tanqueu la finestra!

L'estampa del seu pare desaparegué. I en Daniel cridà:

-És meva, és meva: no me la prengueu!

Però la imatge tendra de la Carme, de l'amiga Carme, la germana Carme, i una altra Carme que, tot semblant pariona de les altres, les resumia totes (com calcomanies sobreposades), era prop seu i l'acariciava.

-Va tornant en si -repetí la mateixa veu.

-Obrim la finestra?

“Sí, si obriu la finestra, veuré l'estampa del Crist fosforescent.” De sobte es féu un silenci impressionant i en Daniel recordà el que li havia passat. Aleshores obrí els ulls. Asseguts damunt del llit hi havia el metge de capçalera, la seva mare i el farmacèutic.

En Daniel intentà estirar braços i peus i s'adonà que els llençols l'estrenyien. Les tres persones reconegudes es posaren ràpidament dempeus i en Daniel se sentí lliure. Donà una volta sencera amb tirabuixó per dins el llit com un peix content i s'incorporà de mig cos. La mare li posà

una mà al muscle per detenir-lo; però el metge digué:

-Deixa'l, dona!

- El farmacèutic es passava un mocador pel front. Se li apropà:

-Ha passat tot, Daniel? -i continuà -: Tens les revistes a l'espona.

En Daniel les contemplà de cua d'ull. També observà la seva mare. Tenia a les mans un mocador blanc. Llavors el metge li agafà la mà i li temptejà el pols. En Daniel el sentia com colpejava amb força en els dits curiosos del metge. Aquest el deixà i ara amb les dues mans s'afuava el bigoti. Sempre ho feia quan se sentia satisfet o quelcom el preocupava.

-Quin surt ens has clavat, Daniel!

La mare afegí:

-Si no para, a taula. Menja com si un llamp se l'emportés, i a l'habitació! O al carrer, el cas és fugir...

-Li ho prohibeixo terminantment... -cridà amb autoritat el metge; i amb veu més condescendent, continuà -: Ho sento, Daniel. Però ara et convé repòs... menjar i dormir.

-I llegir... no sigui tan sever, doctor... -en sortí defensor, el farmacèutic.

-Sigui! però no gaire! -reblà el metge.

Encara no havien arribat al carrer, i el soroll dels seus passos s'estavellava contra les parets del corredor, en Daniel ja tenia un paquet de revistes sobre el llit. En mirà uns quants exemplars i canvià de paquet. La meitat de les pàgines de la "Revista Telegràfica" sorgien plenes de gràfics geomètrics i signes estranys; línies senceres plenes d'operacions aritmètiques mai imaginades, en què les quantitats eren barrejades amb lletres. De text literari n'hi havia ben poc. En Daniel quedà decebut. Aquell embolic només el podria entendre amb febre alta; o una persona amb estudis, convingué. Obrí un exemplar de "Ràdio Magazine" i respirà més eufòric. Era una altra cosa. En aquesta abundaven les reproduccions fotogràfiques, els esquemes elèctrics dibuixats amb traç senzill, com possiblement ho faria ell si li era necessari reflectir un esborrany ideat. Hi abundava també el text, amb diferents tipus de lletra. Més que llargs articles, en semblaven fragments curosament escollits, i molts d'ells anaven enquadrats en grosses línies. Eren com rètols indicadors. En Daniel es disposà a llegir una curta gasetilla però s'hi repensà a mitja lectura. Li quedava molt de temps. El més pràctic, pensà, és

donar una ullada ràpida a totes les pàgines de cada revista i aturar-se després en els punts seleccionats prèviament. Així, de belí antuvi, s'adonà que en cada exemplar dedicaven dues pàgines completes al "Racó del Radioafecionat". I en un d'aquests racons descobrí la paraula QRM. Havia trobat el camí! Parlava de la manera d'eliminar el QRM. S'empassà la gasetilla en un tancar i obrir d'ulls. El QRM. no indicava altra cosa que els sorolls que produïen determinades màquines o aparells casolans de funcionament elèctric, especialment els que desprenien guspies. La trobada l'enardí i passà pàgines i pàgines. De cop es detingué. Sota el títol suggestiu de "El codi Q", per ordre alfabètic, (celebrà aquest ordre alfabètic que ja havia intuït) hi havia relacionades correlativament un grapat de sigles de la mateixa família. Entre elles les conegudes QRZ., QRT., QRX. i moltes més. En Daniel, sense pretendre la exactitud, en comptà una cinquantena. Però quedà encara més meravellat. En representaven cent. Tenien pel cap baix dues cares. Tot depenia del to o inflexió de veu en què eren pronunciades. En Daniel simulà un assaig. Ara interrogava: QRA? (quin nom té la seva estació?) En Daniel afirmava: el meu QRA és Daniel. Resultava fantàstic! Coincidia amb alguns vocables gramaticals, subjectes a la mateixa norma...En Daniel continuà llegint el significat de QRZ (qui em

crida?); el de QRX (un moment si us plau; per a recollir un llapis; encendre una cigarreta; anar al lavabo, pensà Daniel); el de QRT (tanco l'emissora, finalitzo l'emissió; la mare ha dit que ja n'hi ha prou: que a final de mes no hi haurà ningú que pagui la electricitat...).

En Daniel guardà la revista separada de totes. I n'agafà una altra, i una altra... fins a trobar un altre títol suggestiu: "El nombre d'afecionats a la radioemissió augmenta arreu del món". En Daniel continuà llegint: "A l'empar de la I.A.R.U. (International Amateur Radio Union) creixen a tots els països associacions de radioafecionats, els únics objectius dels quals és l'experimentació i establir lligams d'amistat per tot el món mitjançant les ones radioelèctriques. Ens arriben notícies que a Barcelona s'ha constituït la Unió de Radioafecionats Espanyols (U.R.E.) i ja es parla d'una altra de paral·lela: Unió de Radioaficionats de Catalunya. Benvingudes totes dues. La nostra cordial felicitació."

En Daniel tancà els ulls. La realitat sobrepassava la fantasia. Havia descobert un món nou. En Daniel obrí els ulls i descobrí en la fosca de la cambra, retallada contra la paret, l'estampa fosforescent. La creu es veia a la perfecció, però no la imatge. En Daniel es buscà el pols i el notà que

bleixava a bon ritme. Realment el metge tenia raó. Li convenia repòs i, com havia dit, no llegir gaire. Recollí les revistes i les situà novament a l'espona. Potser sí que li era convenient descansar. I si tancava els ulls i dormia una estona? Tenia temps per a continuar fullejant les revistes, mentre no s'incorporés de nou a la feina! El metge havia dit que ben bé necessitava una setmana o més, per a recuperar-se. Una setmana, amb les revistes al costat del llit, passaria com un malson... Les revistes al costat del llit? Daniel allargà el braç i les tocà; però no... Era impossible! Ell no en tenia de cadira al costat del llit. La seva cambra era tan petita que no n'hi havia hagut mai! On es trobava, doncs? En Daniel obrí els ulls i s'endinsà en la realitat: es trobava a la cambra de la saleta, dins el llit de la seva mare; i l'estampa... l'estampa amb la creu al mig, no era més que la finestra, oberta de bat a bat al fons de la saleta... Havia empaitat, viscut, perseguit una quimera, tot aquest temps? Una suor freda li corria per tot el cos.

Junt amb l'esmorzar, un gran bol ple a vessar de xocolata desfeta i mitja dotzena de melindros, la seva mare li lliurà una carta. Anava dirigida al seu nom i com a remitent figurava l'indicatiu de l'emissora de qui l'adreçava: EA3 - AYU, de Barcelona.

-I si mengessis, abans que tot?

En Daniel engolí l'esmorzar. I amb el mànec de la cullereta obrí curosament el sobre. La mare contemplava l'operació i en Daniel deixà la carta al costat. La mare rondinà:

-Està bé. Ja marxo....

Del sobre en va treure una targeta i una carta de dos folis escrita per tots dos costats. La targeta era impresa en colors. Hi havia dibuixat un planisferi i sobre d'aquest dues garlandes de color blanc. A les garlandes hi figurava un esclop, la sigla QSL i WAZ ZONE 14, i l'escut de Catalunya. L'altra garlanda incloïa l'indicatiu de l'emissora i el nom i el cognom del titular, així com el PIO BOX. Li donà la volta, i al revers observà un esbart de quadrats tots encapçalats en una llengua desconeguda. Dins el quadrat, no obstant això, i escrit a mà, hi havia

dades i dates referents a ell. Més avall més dades, però aquestes impreses en llengua vernacla. Deixà la targeta QSL i obrí la carta. Anava dirigida al seu nom: Daniel... Llegí l'encapçalament dues o tres vegades. Mai no havia rebut cap carta dirigida a ell. En Daniel llegí:

Benvolgut amic: abans que res deixa'm expressar la meva entranyable felicitació. On s'ha vist? Copiar-me a mi, amb un aparell de ràdio galena! Ho he comentat amb uns companys radioaficionats i s'han quedat de pedra. Que no s'ho creien! Els he hagut d'ensenyar la teva carta! Per a mi ha estat com si es presentés el repartidor de telegrams a casa i en comptes de lliurar-me el missatge en sobre blau, es posés a donar-me'l amb un timbal, com a la selva: "Tam, tam, tam!" T'imagines la sorpresa? Però la proesa, amic Daniel, és teva, perquè jo surto en antena amb un transmissor de botiga (vull dir que no l'he construït jo). També he sentit vergonya de mi mateix en trobar-me, per fi, amb un veritable radioaficionat, tu, que comença les coses per on cal començar, pels fonaments. Per això vull encoratjar-te que segueixis aquest camí, l'únic permisible per a un bon radioaficionat. No té cap al·licient, creu-me, parlar amb l'altre cantó del món mitjançant un valuós equip de reconeguda marca (ja els deus conèixer),

malgrat que té altres encants, com és el de fer un grapat d'amics i emprendre veritables amistats. També permet aprendre idiomes o perfeccionar-los. Però hom se sent més recompensat si aconseguix establir comunicació amb una distància més curta, si ho ha fet amb un equip construït per les seves pròpies mans. Jo et recomanaria que seguissis aquest camí: l'autèntic! He començat dient que volia dir-te quelcom i ara no me'n recordo. Es igual, continuaré. Com sigui que el primer contacte via èter (perdona el nostre estrany llenguatge; ja l'aniràs aprenent) ha estat amb la meva emissora, automàticament em sento obligat a nomenar-me padrí teu. És un costum. I com que he quedat tan sorprès m'he permès de demanar la teva inscripció a la U.R.E. en qualitat d'escolta (jo pagaré la quota: no et sentis ofès). Ja sé que no admeten socis fins a una edat determinada. Però el teu cas surt del corrent i m'hi jugaré la pell. Al final de la carta t'explico algunes paraules del codi "Q". I en paquet a part t'envio senzilles peces de ràdio (i un soldador elèctric: confio que tinguis corrent de 220 volts, si no no et servirà). Aquests materials no tenen gaire valor, actualment són antiquats; però et servirán per a construir una petita emissora. Me la volia muntar jo (ja veuràs que el xassís està a punt), però no tinc temps i tampoc gaire grapa...

També trobaràs dins del paquet una col·lecció d'opuscles que parlen de la radioafecció. I ara una advertència. Com sigui que hom no pot transmetre si no té l'indicatiu, com ara el meu (EA3-AYU), o el del company Josep Maria (EA3-AYV), amb el qual parlava aquell dia, si aconsegueixes emetre repeteix tot sovint "emissora en proves". No paris de repetir-ho. Correus i Telecomunicacions no estan per brocs (oficialment), però són com els avis, tolerants i molt comprensius. El micròfon que t'envio és d'un aparell telefònic... però et servirà. Escriu-me per qualsevol dificultat que et sorgeixi. Una última advertència. Si alguna vegada ens sentim (ens copiem, diem nosaltres), hauràs d'acceptar una norma. Tots ens parlem de tu. Els radioafeccionats formem una gran família sense pares i sense fills; no existeixen categories, entre nosaltres; ull! però, ens respectem! Si et reca fer-ho, figura't que toques la trompeta: tu, tu, tut.

El teu amic i "padrí".

Més avall seguien unes línies més.

Amic Daniel: Me n'havia descuidat. L'aparell de ràdio, o sigui el receptor, caldrà que te'l procuris tu. Però com que sortim en antena en la freqüència de 40 metres (o sigui 7 megacicles), hi ha moltes

ràdios velles que porten aquesta ona. (No creguis que vulgui menysprear el teu aparell de ràdio galena; però generalment és impossible practicar la radioemissió amb un aparell d'aquestes condicions: no reuneixen selectivitat ni sensibilitat).

I encara una altra cosa, Daniel. Jo et recomanaria que fessis un Cours de Ràdio per correspondència. N'hi ha de senzills. Se m'oblidava: t'envio també el llibre "La Ràdio... però... si és molt fàcil". És fantàstic! Es llegeix com un tebeo! Adéu, amic. Ara sí.

Segurament feia estona que la seva mare el cridava, perquè no acostumava a cridar d'aquella manera, emulant les trompetes de Jericó. Reconegué la veu d'en Jaume.

-Ja sé el camí!

En Jaume, en veure en Daniel, se li abraonà al damunt i l'abraçà emocionat. En Daniel l'agafà desprevingut aquella demostració d'afecte.

-Ja era hora. Quant de temps, noi!

En Daniel se'l mirà i repetí:

-Quant de temps? De diumenge...

En Jaume se'l mirà desconcertat i premé els llavis amb les dents. Per fi exclamà:

-Ja l'he feta!

-No t'entenc, Jaume. Parla!

En Jaume se sincerà abatut.

-Fa dues setmanes que demano per veure't.
Dues setmanes!

-Em dius que fa dues setmanes que estic al
llit!

-Divuit dies, Daniel! Tots patíem per tu...
Però, per què m'enganyes, Daniel! Què em dirà la
teva mare?

En Daniel no se'n sabia avenir. Mig mes al llit
i ara se n'adonava. Què li havia passat?

-Ara entenc que hagi rebut la carta tan aviat...
Era impossible rebre-la el dilluns mateix que l'havia
enviada. Han passat divuit dies... Té, llegeix-la!

En Jaume la llegí d'una correguda. I malgrat
continuar pensant en les circumstàncies en què en
Daniel havia estat absent tots aquells dies,
reconegué:

-Has caigut en bones mans. I el paquet?

En Daniel pel seu cantó també estava pensant
en el temps que s'havia passat al llit. En realitat no
en sabia res. S'adonava ara que des del desmai
sofert a la farmàcia, dins el seu cap sojornava un

espai buit. Una zona de misteri de la qual en Jaume només havia aixecat el vel. Buscà la cadira i les revistes i havien desaparegut. En Daniel es mirà en Jaume i li agafà la mà. En Jaume es féu enrera. La mà d'en Daniel cremava:

-Tu ets amic meu, Jaume?

En Jaume parpellejà. Estava confús.

-Et confiaries a mi... com en altres ocasions?

-Daniel, jo... -protestà en retirada.

-Què m'ha passat? Em succeeixen coses estranyes. M'han desaparegut revistes... Ahir mateix les tenia al meu costat. Què em passa, Jaume?

-No em pertoca, Daniel... no sóc jo, comprèn-ho... No em deixaran veure't més...

-T'ho prego, Jaume. Pel que més estimis!

En Jaume s'assegurà que estaven sols.

-Vas despertar-te la setmana passada...

-Continua!

-...i vas recaure el dia següent... no sé res més!

-Però què tinc? -insistí en Daniel.

-Em sembla que no es posen d'acord, Daniel, El metge diu que vas sofrir una intoxicació al soterrani (saps que han aixecat paret a la porta?) I el farmacèutic parla d'una insolació... L'altre metge...

-L'altre metge! Ha vingut un altre metge... -el va interrompre en Daniel.

-L'altre metge s'entossudi que es tractava de meningitis... Tu ho has de saber! Tinc entès que punxen l'espina...

En Daniel li pregà:

-Mira-ho!

En Jaume li arromangà el pijama. Li trobà la punxada. Un puntet petit amb una crosteta sanguínia ja seca.

-Sí: t'han punxat... -reconegué; i afegí ràpidament-. però ja estàs bo, i això és el que compta. Creus que m'hauria deixat passar la teva mare?

Es quedaren tots dos silenciosos i en Jaume agafà la carta i comentà:

-Tens sort que també et regala el micròfon...

-Per què ho dius?

-El zelador de telèfons: és mort!

-Mort? Si ahir... vull dir... He perdut el compte dels dies...

-Va caure d'un pal, de cap, mort.

-Era un bon home. Havia estat amic del pare... Però, mort, mort?

En Daniel s'adonava que en aquell pou en què el temps no comptà per a ell l'havien acompanyat trossos del passat. Hi havia enterrat el quadret amb el Crist fosforescent i les revelacions que havia promès fer-li el zelador. Només faltava...

-Jaume, per favor!

La capçalera dels peus del llit li tapava la visió directa.

-Hi ha el bagul?

En Jaume mirava a l'entorn de la saleta. En Daniel l'ajudà:

-Sota el retrat del pare!

En Jaume esguardà el lloc indicat i respongué:

-No n'hi ha cap, de bagul. N'estàs segur que hi era?

En Daniel es notà que les llàgrimes li corrien per les galtes.

-Què et passa, Daniel? Crido la teva mare?

En Daniel negà amb el cap.

-Em sembla que no he vingut gaire oportú. Et veig cansat.

En Daniel s'abandonà a la pesantor del cos i deixà que el cap s'entaforés en el coixí. Hauria volgut fondre's en el coixí, convertir-se en l'empremta que resta en el llit després d'una nit d'haver-lo usat. Alhora esvair-se i contemplar la seva disgregació: començar de nou sense motxilla. '

-No deus haver crescut, aquests dies? Et trobo més llarg... -comentà en Jaume, amb l'afany d'alegrar-lo.

-Els morts creixen, Jaume. Has vist mai un taüt d'un nadó mort? Té una llargària immensa...

-Òndia, Daniel! Has crescut, però també has envellit! Cal que t'animis, que t'aixequis aviat i puguis muntar l'emissora... Parles com l'avi! Guaita! Algú ve, Daniel!

Era la mare d'en Daniel. I insinuà que el metge havia dit...

-Ja me n'anava... Però demà tornaré, si m'és permès...

La mare d'en Daniel acompanyà en Jaume fins al carrer, tot lamentant l'ensopiment d'en Daniel, i regressà a la saleta. Es quedà plantada davant del retrat del seu marit i exclamà, en un sospir:

-Els homes d'aquesta casa heu nascut per enterrar-me en vida...

-El bagul! mare... Què n'has fet? -exigí en Daniel amb un to de veu que ell mateix trobà estrany.

La mare d'en Daniel es quedà pensativa. Sospirà de nou. Se li feia pujada explicar-ho. Ho intentà:

-Necessitava diners... i providencialment passà el drapaire (per cert que deixà un paquet voluminós per a tu). Me'l va pagar molt bé. I no tenia cap valor, creu-me... Però deuria canviar de parer... Me n'ha donat el doble del que va oferir-me quan va morir el teu pare... Em feia falta: amb els diners he pogut pagar la consulta de l'altre metge... El farmacèutic volia pagar-ho ell; però solament he acceptat les medicines...

En Daniel desitjava saber què se n'havia fet del que guardava dins, però també pensava que en cas d'obtenir-ho només sabria mitja veritat, perquè l'altra meitat se l'havia enduta el zelador... i de poc

li serviria. Decidí tancar els ulls i fer-se l'adormit...
Però la seva mare parlava, parlava, par...

-...els llibres els he col·locats a la teva habitació... i ara una bona notícia. Els documents que guardava del teu pare se'ls ha emportat el metge de capçalera... Després de tants anys de venir per casa, ara s'ha despenjat que té un parent militar... un coronel o un capità (mai no ho vaig entendre, això). Està convençut que ens aconseguirà una pensió de viduitat... Déu empeny però no fa la traveta...

La mare d'en Daniel s'apropà al llit per comprovar la impressió que li havia causat la notícia.

-Dorms, Daniel?

En Daniel endevinà la seva mare que li tibava els llençols i que recollia la carta i la targeta postal... Després escoltà els passos seus que s'allunyaven. ...

El farmacèutic era una bona persona. La seva cara d'espàtula era construïda en bon acer i flexible com la pell d'una persona raonable, amb cor i trets humans. En contra de l'opinió del metge insistí perquè en Daniel es prengués vuit dies de descans; rectificà: de lleure, de llibertat absoluta.

-Ha superat el tràngol, és cert. Sortosament no ha estat el que pensàvem i medicament ha guarit. Però en Daniel ha canviat! Si ho sabré jo, que el veig tot el dia! Ha fet una estirada. La naturalesa s'aprofita d'un temporal davallament orgànic per a emmotllar l'esperit... Aquesta tristor és la pregonesa d'un esplet que brolla... Li convé un retrobament amb ell mateix. Amistançar el nen que queda enrera amb l'home naixent... I el combat és seu...

“Només un borrissol al bigoti. Un formigueig en cada mugró; no gaire més... -repetia en Daniel pel seu endins, tot pensant en una zigazaga d'accions mentals incontrolables-: Són ells que han canviat. On tenen els ulls? Ara em miren amb la valentia i la comprensió que jo desitjava ja feia temps...”

-Puc llevar-me, doncs? -preguntà a la seva mare, quan es manifestà en aquest sentit: A terra s'ha dit: no en parlem més!

Però les cames, en posar els peus a terra, s'havien tornat flonges. I en Daniel buscà refugi en la seva habitació, en la cadira de boga, malgrat que sentia estrebades en tot el seu cos, com un estira i arronsa que li provocava tics i moments de lassitud.

Però en Daniel tenia dos paquets que l'esperaven a l'habitació-taller i una punyent tensió muscular en tot el cos que el sacsejava i que li demanava acció. I així com en altres ocasions hauria desfet el nus masegant-se els capcirons dels dits i cabdellant el cordill que encreuava els paquets, se serví d'unes tisores i frenèticament els seccionà per tots els indrets. I optà per desvetllar el secret del paquet que li havia portat el drapaire; de l'altre ja en tenia relativa notícia. I sota el paper d'embalatge, dins del cartró que el protegia aparegué un aparell de ràdio: un aparell de ràdio! Ho havia pensat en alguna ocasió, que el drapaire li reservava aquesta sorpresa, però sempre rebutjava el pensament per massa arriscat; però no anava errat, el tenia allí. No era gaire gran, però pesava com un calaix ple d'andròmines; i en el frontal comptà cinc botons, una obertura en forma d'espitllera i un cercle relativament tapat amb una persiana feta de

l·listonets perquè pogués sortir el so, sens dubte. Una ràdio Una ràdio, Jaume, una ràdio, Joan, Josep Maria, amics...; una ràdio estimada (estimada??) Carme...! I per què no Carme, amiga Carme, germana Carme? D'on sortia el d'estimada Carme?

L'observà per la part del darrera, d'on penjava el fil per a connectar-lo al corrent elèctric, i va llegir, damunt de sengles forats: "antena", "terra". De totes dues coses n'estava desproveït; hauria de prendre mesures sobre això: lloc d'emplaçament pel que fa a l'antena (el terrat?) i fer una escomesa al tub del dipòsit d'aigua pel que feia a "terra". Una vegada superada la sorpresa, en Daniel reparà en la singularitat de l'aparell de ràdio. El moble era totalment metàl·lic i pintat de clapes verdes i marrons. I als laterals hi havia dues anelles movibles, com fetes expressos per a subjectar-hi una corretja i facilitar el seu trasllat. Era evident que es tractava d'un equip portable. El posà de cantell sobre un lateral amb tota cura i hi descobrí dos cargols amb les femelles respectives, assenyalats amb el signe + (en color vermell) i el signe - (en color negre). També hi havia un interruptor que segons la posició -dreta o esquerra- indicava "Bateria 6 volts" o "Corrent altern 220 volts". En Daniel el deixà com marcava: "corrent altern 220 volts". Fins aquest moment en Daniel no

s'adonà que a l'habitació no disposava d'un trist endoll de corrent. Es quedaria amb les ganes d'engegar-lo. Calia buscar una solució. Deixà la ràdio i fullejà el capítol de les lliçons de ràdio que tractava de la instal·lació d'un taller de principiant. No era problema insalvable. Era problema de material, que no havia previst. Tot havia esclatat tan ràpidament! Però en Daniel reaccionà. Sobre una cadira de fusta, per tal d'aïllar-se de terra i evitar el perill del sotrac i d'una possible electrocució -que fins i tot podia causar-li la mort-, un a un, tallà els fils d'un endoll que hi havia instal·lat darrera la porta de la cuina i que mai no havia vist que tingués utilitat. Mitja hora després en Daniel el tenia instal·lat a l'habitació-taller, que de totes dues maneres l'anomenava, tan recent era l'adjudicació. Però no es decidia a provar-lo. Hauria preferit tenir al costat el drapaire o en Jaume. Però tampoc no podia esperar... El cor li batejava amb tanta intensitat que se'l sentia rebotir sota el pit... Finalment l'endollà i donà mig tomb al botó que deia "marxa". L'espitllera s'il·luminà tènuement de color taronja. Sobre un suport transparent es veia un pentagrama lleugerament corbat amb xifres i lletres per comptes de notes musicals. En Daniel recordà la carta de l'amic EA 3 AYU, que deia que emetia a 7 Mgc. Mogueé el botó que responia a "volum" i se sentí un brunzir suau, com d'una

mosca empresonada... En Daniel decidí no continuar la prova. Esperaria que vingués en Jaume i l'enviaria a casa del drapaire amb la petició d'urgents instruccions sobre el funcionament. Mentrestant obriria l'altre paquet. Sobre de tot hi havia una relació de material impresa tipogràficament. Hi constava el nombre de peces, la denominació tècnica del material i el dibuix o fotografia de l'objecte. S'olorava que anava dirigit als principiants. Així en Daniel entrà en coneixement directe amb quatre vàlvules de ràdio, batejades amb els noms de Rectificadora, Oscil·ladora, Moduladora i de Potència. Reconegué dins la imaginació la imatge que s'havia fet d'un condensador variable (que permetia variar la freqüència d'emissió o de recepció, segons anés instal·lat a un emissor o receptor); es féu capaç del pes d'un gros transformador d'alimentació, d'un altre de més petit anomenat modulació, i encara d'un altre del qual només sortien dos fils -i que malgrat l'aparença pariona en deien "self" de filtre. Hi havia endolls per a engalzar les vàlvules, resistències, condensadors de filtre (rodons i d'alumini, exteriorment, com els tubs de pomada); una bobina de pulcra realització i altres diferents peces... La més gran el xassís: un bastidor en forma de capsa, metàl·lica, amb una variada quantitat de forats que recordaven materials ja vistos i que

segurament hi caldria entaforar. Trobà també el soldador, estany, pega grega i un bon plec d'opuscles, entre ells el llibre de muntatge. La taula d'en Daniel quedà plena d'un esparpall corprenedor de peces de ràdio... En Daniel hauria volgut esperar en Jaume perquè es fes càrrec de la quantitat de material de què es compondria la futura emissora i a la vegada perquè entrés realment en contacte amb la veritat d'una promesa complida, ara oberta en ventall davant dels seus ulls. En Jaume, com ell mateix, tenia el vici de la desconfiança. En Daniel entenia que era el moment de superar aquesta inclinació que no tan sols influïa en el tracte amb els amics o especialment amb la gent gran, sinó en ells mateixos, per la inseguretats que embolcallava tots els actes quan calia decidir. Espectacularment ara, era el moment d'acceptar que el radioafecionat és un amic, sense davant ni darrera com una moneda, és un company amb lliurament total -en tenia la mostra- i generós... com el drapaire, l'home que volia cobrar el temps...

En Daniel refrenà la temptació d'iniciar el muntatge i fullejà l'abundant material informatiu. Li entrà pels ulls un petit opuscle titulat "El radioafecionat i el seu proïsme" Consistia en una enumeració dels actes en què havien pres part els radioafecionats: la col·laboració en catàstrofes -fent

d'enllaços entre les autoritats d'altres països-; la recerca de medicaments singulars i urgents per a malalts molt greus; la captació de missatges de socors de vaixells abocats al naufragi; la col·laboració amb la Creu Roja; la crida d'alerta en accidents de carretera; la regulació del trànsit en aglomeracions multitudinàries... A en Daniel se li obria la porta de la radioafecció amb un horitzó ple de possibilitats per a fer quelcom per l'amic, pel desconegut; sense esperar res més que satisfacció del deure acomplert. . En Daniel veia clar -tot llegint- que no tan sols una persona exercia la recerca d'experimentacions electròniques, sinó que a la vegada es convertia en una gran orella oberta al món sencer per a acudir a la crida d'auxili o perquè l'amistat a través de la veu donés sentit al dret i al deure que el món el constituïa una gran família...

En Daniel connectà el soldador al corrent i començà a fer proves de soldadures com recomanava el curs de ràdio. Més tard... molt més tard, quan arribà en Jaume, el trobà col·locant les peces en el lloc d'ubicació del xassís.

-T'ha agafat la febre, Daniel!

-Seu al costat i vigila que no m'equivoqui... però, espera't! Havia pensat que anessis a casa el drapaire: no sé com engegar-la...

-Tens una ràdio de debò! No podies dir-m'ho? Continues com una cabra, Daniel!

En Jaume quedà enlluernat; i s'amagà les mans dins les butxaques per no tocar-la. Es decidí:

-Hi vaig ara mateix; però tu no corris gaire... També m'agradarà veure com ho fas... M'ho promets?

En Jaume sortí gambant com un cérvol i en Daniel, en interrompre l'acció, es quedà pensatós. Massa sort, tot plegat: la recuperació de la salut; el trobar un amic generós en un desconegut; l'obsequi de la ràdio... Massa bonança; i la seva mare sempre ho deia, quan les coses sortien planeres: "Ens en passarà una de grossa". Potser tenia raó, en el seu cas. L'arbre de la seva vida havia crescut malaltís. En Daniel només rebia les conseqüències de l'ombra. La seva mare tampoc no els encertava sempre, els presagis malastrucs. A vegades esdevenien certs, però per manca de reflexió. Com aquell any de secada que no es va vendre gens i les comandes anticipades de gènere arribaven puntualment, no se'n feia ni cinc, de calaix, i els proveïdors volien cobrar. Si s'hagués pensat, si s'hagués fet cas de la veu del poble que feia temps que cantava la tragèdia com les granotes la tempesta...

En Daniel desendollà el soldador en un rebuig inconscient de desconnectar també la ment i sortí a la saleta. Però sentia encara l'escalfor del soldador a les mans... Des de qualsevol angle, enfilat dalt d'una escala o ajagut sobre el sòl, mirant per dessota les cames o de reüll, els ulls vius del seu pare el seguien... Tot i atribuir-ho a un truc fotogràfic, del qual la mare s'havia servit moltes vegades per refermar la seva autoritat, amenaçant-lo que la mirada del seu pare planaria sobre ell, arreu que anés, ara preferia interpretar-ho a la seva manera com si fos el resultat previst pel seu pare, per després de la seva mort, per a fer-li entendre que sempre estaria amb ell. Com un joc, fins i tot havia descobert la manera d'arrencar-li contestacions negatives o afirmatives, només donant al llum que penjava a la saleta una empenta en direcció al retrat, quan desitjava una resposta complaent, o fent-lo pendolejar d'un costat a l'altre, quan li n'interessava una de negativa. Però aviat se'n cansà. Com també d'observar la cara de la gent i el posat que feien quan parlaven. "Mira'm els ulls, quan et parlo!" , l'obligava la seva mare; i ara ho entenia. I reparà també en el mirall. Aquest l'havia ensenyat a fer ganyotes. A riure-se'n d'ell mateix. A simular que plorava. A moure els braços i punys en un combat de boxa guanyat per endavant. A posar cara de monstre. A mirar-se

tendrament... o tot de cop a esguardar-se amb odi. A mantenir la mirada fixa, ulls contra ulls, fins que s'escolaven les llàgrimes...

De la gent li començà a interessar com es vestien, com portaven les sabates. D'on penjaven les mans. I les ratlles dels pantalons, com dos ganivets obrint-se pas... El bastó de puny de plata del metge i la manera diferent de tothom d'agafar el broquet; d'engolir el fum amb senzillesa i expel·lir-lo a poc a poc... O la gent...

En Daniel retornà a l'habitació i connectà novament el soldador. En Jaume ja no podia tardar gaire. El primer que li preguntaria, abans i tot que l'alliçonés sobre el funcionament de la ràdio, serien notícies de la Carme. Resultava una mica estrany que en Jaume no n'hagués fet esment. Certament que ell tampoc no havia encetat el tema. Què és de la teva vida, Carme?

En Daniel consultà el rellotge. Tot curt feia més de mitja hora que en Jaume havia sortit. I ell no podia captenir-se tanta estona amb els braços plegats. Avui el pensament corria. Necessitava moviment, taps a les orelles, dolor al cos: sentir només el cruixit de la carn... Se sentien rumors de conversa, corredor enllà, i en Daniel en sortí a la percaça. Potser era solució. Gens encuriolit, per a estirar les cares i per a eixordar les oïdes i no

continuar pensant. Reconegué la veu a l'instant. Veu tan rogallosa no n'hi havia d'altra. Era. el metge de capçalera. Però les paraules li arribaven escapçades:

-...t'ho has de preguntar... has de dir... el seu pare... si us poseu d'acord... als joves ho superen tot... un empelt a temps... a vegades no arrenen... rebuig... odi... no se sap mai... el temps ho cura tot... no ho sé... haver-ho consultat...

Una veu més prima arribà clarament a en Daniel. Era en Jaume... Emprengué una corredissa. En Jaume el trobà assegut. Li posà uns papers a les mans.

-Se n'havia descuidat. Diu que ho llegeixis bé. I una recomanació: no toquis l'interruptor que hi ha sota...

En Daniel deixà les instruccions a un costat i s'encarà a en Jaume. Aquest exclamà:

-No ho he fet bé?

-Escolta, Jaume. A tu sempre et toca la pitjor part... Sigue'm sincer... Què en saps, de la Carme?

-Hi estic enfadat; per ella no surt la Nuri... La Carme no surt i la Nuri tampoc: no la deixen sortir sola...

-Està malalta, la Carme?

-Si em crec la Nuri, no. S'ha entossudit que no vol sortir... Coses de dones!

En Daniel es quedà pensatiu. De sobte li brillà la mirada i digué:

-Et donaré una carta. La hi faràs arribar?

-Vols escriure-li una carta?

-Li ho vaig prometre...

-Ara... ara la faràs? -s'entristí en Jaume mentre mirava el taulell.

-Ara. Però tu, mentrestant, treballaràs...

-Vols dir que tu, tu em permetràs...

-Ara mateix. Seu a la meva cadira. Jo me n'aniré a la saleta... Úll, però: cada peça té el seu forat; ja trobaràs els cargols...

En Daniel agafà paper, ploma i tinter. Encara afegí:

-Si sents la mare, xiula...

En Daniel agafà el paper i l'allisà. Obrí el tinter i sucà la ploma. Començà decidit:

Estimada Carme: en aquell lloc on s'ha perdut el temps de què no tinc memòria, s'han barrejat al seu antull les distintes Carmes que m'havia inventat: la Carme, l'amiga Carme, la

recordada Carme i la germana Carme, i n'ha sorgida una de nova, no sé ben bé com: l'estimada Carme. No em preguntis com ha passat. Són d'aquelles coses sense resposta que, crec recordar, són figuracions meves, de les quals el pare em parlava i que jo m'empassava sense entendre'n el significat. L'oncle també ho feia i jo em quedava bocabadat.

Tornant al que et deia, aquests dies, donant voltes pel llit, sense altra companyia que els pensaments, n'he tret algunes conclusions. Que cada una de les Carmes que m'inventava eren com esborranys que reflectien els sentiments o les emocions en un moment determinat. Quelcom així com l'escriptura, que si estàs nerviós, cansat o distret, sembla feta per distintes persones, i que mirades fredament totes t'agraden per alguna cosa, però cap no et satisfà plenament. I mira per on, ara sembla que s'han unificat i n'estàs satisfet. Vull dir que les tres o quatre Carmes que jo m'imaginava s'han barrejat i totes plegades ho omplen tot. Em segueixes? Continuo... I què en trec, doncs, de tot això. Una mena de cosa que em fa un nus a la gola i em prem el cor com si m'hagués de morir. Però cal dir-ho d'una vegada: em sento atret per tu, et trobo a faltar com mai i... Però no t'ho diré sense saber si tu penses com jo, a desgrat que, emparant-me amb

el record, certs moments que hem passat junts, rient i dient bestieses, ern fan concebre una esperança...

Sense ànim d'ofendre't, les notícies que tinc teves per boca d'en Jaume em fan pensar que tinc raó. Perquè... que no vulguis sortir a passeig amb la Nuri ni amb cap altra amiga, em dóna motius per a pensar que també a tu res no et satisfà fora de mi... Sóc un cregut o vaig per bon camí. Què ens passa, Carme? ¿Voldries aclarir-m'ho? Una abraçada ben forta...

Sense rellegir-la, fer-li alguna esmena o complementar-la amb un afegitó, perquè realment en Daniel no sabia exactament què és el que havia escrit, la capbussà dins d'un sobre, el va cloure i hi indicà al damunt: Per a la Carme. Tot seguit la lliurà a en Jaume i li féu l'advertència:

-És molt important. No te n'oblidis...

En Jaume s'aixecà de la cadira d'en Daniel. Cara, ulls i orelles semblaven esculpides amb polpa de síndria. Confessà:

-Jo no tinc paciència... Em cauen els cargols i dubto més que un cec en travessar el carrer...

En Daniel donà un cop d'ull al xassís i exclamà:

-Està perfecte! Què esperaves més?

-La seguretat: el convenciment d'haver-ho fet bé... Sempre em penso que la cago!

En Daniel pensava que també un dia en Jaume tindria una febrada, mobilitzaria tota la família i revindria tot un altre. En Daniel comentà:

-Massa excés de salut, res més.

-Arribaré, algun dia, a entendre com parles?

-es lamentà en Jaume.

-Va. Deixa't de raons. Avui l'hem de deixar muntada...

-Ni tu t'ho creus...

Amb l'experiència del muntatge de la ràdio galena, en Daniel pensava que no els portaria gaire més temps. Les dificultats sorgirien en la identificació de les peces petites; resistències i condensadors. Hagué de recórrer novament a les lliçons de ràdio i aprendre el codi de colors que les diferenciava les unes de les altres. Els ohms i els farads, unitats elèctriques de resistència i capacitat, amb els seus múltiples i submúltiples, s'expressaven en la petita superfície cilíndrica o plana d'uns i els altres, mitjançant franges, o punts de colors. Cada color representava un número: el negre el zero, el marró l'u, el vermell el dos, el taronja el tres, el groc el quatre, el verd el cinc, el

blau el sis, el morat el set, el gris el vuit i el blanc el nou. Segons la col·locació relativa, en conjunt donaven una xifra; així tres mil cinc-cents ho escrivien: primer el color taronja; seguits dels colors verd i dues franges negres. Amb paciència en Daniel, i cada vegada amb més coneixement del que feia, anà soldant -amb més pena que glòria- les diverses peces de l'emissor. Els punts de soldadura no li sortien de color brillant com exigia el manual, però quedaven sòlidament fermats. El quart dia, en arribar en Jaume, li abocà amb aire triomfal:

-Acabada!

-La podem provar, doncs? -aventurà en Jaume.

-De cap manera: no disposem d'antena... primera i autèntica dificultat; i segona... sense pressa, amb molta cura, primer tu i després jo, repassarem el circuit i els valors de les resistències i dels condensadors...

-Ja comences amb el teu llenguatge estrany! -s'enfadà en Jaume.

-No hem fet qualsevol cosa! Te'n fas càrrec, no? Som-hi! Dilluns començo a treballar...

Els portà un capvespre i dues hores, després de sopar, a en Daniel, per a esmenar tres errors.

Amb tot, tingueren la satisfacció, abans que marxés en Jaume, d'engegar la ràdio i escoltar uns quants radioafccionats.

-Quina diferència amb el de galena! Sentirem tot el món!

-Amb antena, sí. Amb el tros de fil que hem fet servir podem estar contents...

En acomiadar-se, en Jaume es mirà en Daniel i digué:

-Encara no tinc resposta... ja t'ho deus pensar... Si veig la Nuri...

En Daniel féu que no amb el cap. I adduí:

-No ho forcem...

Dissabte a la nit comparegué inesperadament l'auxiliar de la farmàcia. Els ulls li dringaven com dos cascavells i el baf retornava l'aroma del vi de Màlaga que portava al païdor. Entrà a l'habitació coixejant exageradament. No hi havia espai suficient per a recordar que era coix, però aprofità les dues o tres passes necessàries que el separaven de la cadira per a pendolejar a dreta i a esquerra com un vaixell enmig de tempesta. L'home se sentia culpable de la malaltia d'en Daniel. Pensava que si en Daniel no hagués esmerçat el temps a estendre les mantes xopes de vi, testimoni de la seva borratxera, a en Daniel no li hauria afectat l'atmosfera emmetzinada del soterrani. I es passà tota la tarda capficat en el fet que calia visitar en Daniel i trencar el glaç abans de dilluns. Mig litre de vi de Màlaga i un copet a l'espatlla del farmacèutic, quan li anuncià la seva decisió, l'havien portat fins allí. Però s'assegué i es quedà mut, perquè malgrat els efectes estimulants de l'alcohol tenia clara consciència de culpabilitat i que, si parlava de “com anaven les forces” o “com has canviat”, recordaria el desventurat dia, o pel fet de ser l'últim que en Daniel es quedaria a casa, posaria en evidència la seva incúria en no visitar-lo,

perquè era de suposar que ja ningú no reconeixia en Daniel, que havia crescut i havia canviat.

En Daniel bromejà:

-Ja deu estar tip de rentar morters...

L'auxiliar aixecà el cap i sospirà alleujat.

-Sí, noi, no m'ho recordis. Mira: no em queden ungles...

En Daniel li agafà la mà i aparentà mirar-les amb interès. Confirmà amb veu consternada:

-Doncs sí, és veritat. No li deu faltar calci? -
continuà, en to festiu, en Daniel.

L'auxiliar somrigué i assenyalà la ràdio i l'emissora.

-I això?

-Em faré radioafccionat. L'he muntada jo...

-Aquesta ràdio? -allargà el braç i la tocà.

-L'emissora! La ràdio me l'han regalada...

L'auxiliar es quedà pensarós i convingué:

-Sí. És un bonic costum... Ho sento. No hi he pensat...

Amb un gest conegut es portà la mà a la butxaca interior de l'americana, però en Daniel, amb rapidesa, el deturà.

I sense fer-ne esment, es lamentà:

-Però no la puc provar. El propietari no em deixa col·locar l'antena...

L'auxiliar reaccionà violentament:

-I què cony al·lega, aquest brètol!

-Té por que li trenquem la teulada...

-Serà totxo! -i continuà, encoratjat i amenaçador-: Com es diu aquest home?

En Daniel dubtà.

-A casa li diem l'escanyapobres...

-Aquest? Ja li sé el nom. Però l'escanyapobres li escau. O sigui que la teulada... dóna-la per posada, Daniel! Aquest jo l'espavilo! No sabia que aquesta casa fos seva... I a mi, pagant-me amb cèntims!

-Que potser el coneix?

-De la cara i el cul! No l'he punxat prou! El que et dic, Daniel: dóna-la per posada! Mira, me n'hi vaig!

En Daniel pensà que havia trobat l'excusa per a marxar. L'auxiliar s'havia posat dret. En Daniel avançà cap a la porta i digué:

-Cridaré la mare...

-Ara venia... -sentí que la seva mare cridava des del corredor-: Ja l'has convidat? -afegí.

En Daniel obrí els ulls i el dubte transformà la seva cara. La mare explicà:

-No m'ha donat temps a dir-t'ho... Diumenge celebrem un berenar... Que vingui, no?

En Daniel s'enfadà i protestà:

-I jo sense saber-ho!

-Han estat els amics, Daniel!

-I amb quin motiu? No els he vistos i ara volen celebrar un berenar! No ho vull, entens? No!

-Em fas mal, Daniel... -mormolejà l'auxiliar.

-És diferent... -contestà sec en Daniel.

-Me'n fas més, Daniel... -insistí l'auxiliar.

-Està bé. Després en parlarem... -ajornà la decisió en Daniel, tot tombant-se d'espatlles i asseient-se d'una revolada.

Aquella nit, en Daniel no podia adormir-se. I el temps transcorria lentíssim. La idea del berenar li rodava pel cap. La conversa escapçada i atrapada entre la seva mare i el metge de capçalera surava dins la seva ment. No hi endevinava una relació, però es deia que tampoc l'oli i el vinagre no arriben a barrejar-se mai, però conjuntament donen gust a l'amanida. I la Carme per què no contestava la carta? ¿No compartia els seus sentiments? ¿Temia potser comprometre un present incert per un futur llunyà? En Daniel quedà absorbt per la imatge de la Carme. Una Carme que avançava cap a ell amb els braços llançats endavant oferint-los a en Daniel, però que no arribaria a encalçar-los mai perquè en Daniel, per una força absurda, es tirava enrera...

En Daniel el despertà una suor freda. Tenia manta i llençols als peus del llit. Se li acudí de pensar si no es trobaria de nou malalt, s'incorporà i es recolzà contra el coixí i capçalera. Seguidament s'aixecà i anà al lavabo. Entrà a la cuina i s'escalfà un bol de llet. Més confortat regressà a la saleta. Es posà la camisa damunt del pijama i agafà els estris d'escriure -que a la tarda havia deixat a la lleixa de la finestra- i entrà a l'habitació-taller. Tancà la porta perquè no en sortís llum. Li diria a la Carme...

Estimada Carme: m'ha semblat sentir les tres... les tres de la nit. No puc dormir. Pensaments i

fantasmes m'omplen la ment. També tu t'hi trobes i jugues amb mi. Sembla que us hàgiu posat d'acord. I del berenar ¿tu en saps res? Vindràs? Em sento com si em trobés enmig de la selva. Veig perills pertot arreu. Em sento assetjat. No sé per qui. No sé per què. Però quelcom estrany flota dins a casa. Hi creus, tu, en els somnis? Fa poc eres amb mi. T escapolies dels meus braços. Em tenies por? No, no: era jo que m'allunyava. Tampoc, tampoc no era així. Algú m'estirava pel darrera. Un embolic. I damunt d'això, sense rebre carta teva. Ja són dues les cartes de les quals tinc por: a la teva, m'has escrit? M'escriuràs? I a l'altra... Però si tinc la teva tot em serà més fàcil... La portaré sempre al damunt com una cuirassa... on sigui que em trobi... Com veus continuo immergit en el malson. Adéu, Carme. Per què adéu? Fins ara, estimada Carme; o fins sempre, estimada Carme? Bona nit. Nit. Per què són fosques i tenebroses les nits? Tu ho saps? Daniel.

Buscà un sobre i no en tenia cap. Els guardava la seva mare al calaix del taulell de la botiga. Demà... Plegà el full i el deixà sota l'emissora. Tancà el llum de l'habitació i s'endinsà dins del llit. Malgrat tot pensaria en la Carme. Ni ella mateixa podia evitar-ho...

En Daniel el despertaren els cops que algú, d'enfora ençà, donava als vidres del balcó. ¿Qui l'ha

tancat fora? pensà en Daniel. Saltà a terra i s'apropà al balcó. Aquell home movia els braços. També movia la boca, però no se'l sentia. En Daniel obrí el balcó. L'home l'escrijà:

-Tu dormint i jo treballant: en diumenge!
Redéu, que ximple sóc! On faig el forat?

-Un forat?

-Que véns de l'hort? Va, decideix!

En Daniel observà la rotllana de fil que l'home portava penjada del braç i revingué de cop.

-És una antena? -aventurà estranyat.

-Sí, sí, desperta't! Què serà, si no? Amb el mal que em fa el cul, i ni avui he pogut quedar-me al llit...

En Daniel endevinà la mà de l'auxiliar. Aquell home també era un client seu. Pensava que diria la mare i arronsà mecànicament les espatlles. L'home interpretà el gest a la seva manera.

-Si a tu tant et fa, a mi també...

I l'home es posà a barrinar un muntant del balcó. (Encertà el costat.) Seguidament traspassà el fil i preguntà:

-On te'l porto?

En Daniel li indicà l'habitació. L'home anava per feina i acabà aviat.

-La gent acostuma a sortir per les portes; però jo tinc l'escala al balcó... Adéu, noi. I continua dormint! Et fa falta: fas ulleres!

En Daniel no se'n sabia avenir. Tenia antena! I fred... Esperaria que la seva mare li portés l'esmorzar, com cada diumenge. Si no s'havia presentat és que es trobava a la pastisseria. En Daniel aclucà els ulls: una antena! Tenia una antena! Veritablement una xeringa de posar injeccions resultava una arma terrible i persuasiva...

-No, no: em fa mal! -cridà, quan la seva mare li acaricià la galta per despertar-lo.

-Somiaves, Daniel? És quasi migdia... Després no dinaràs. Cuita, esmorza!

Guardava un record tan paorós i desconcertant de la nit passada, d'indefinible límit entre la fantasia i la realitat, que tot seguit d'haver esmorzat es calçà les sabates i s'apropà al balcó. I era cert. El forat era allí i d'ell en sortia fil que, paral·lel a la sanefa del paper, recorria el lateral de la saleta, s'endinsava pel corredor i penetrava a l'habitació-taller. A dins, des d'un pam del sostre queia aplomat al llarg de l'escomesa de l'endoll. Lògicament si arribava fins allí la baixada d'antena,

significava que per damunt el teulat acariciava el cel una antena: la seva antena! I si tenia antena, possiblement també seria cert que s'havia aixecat del llit en plena nit i havia adreçat una carta a la Carme. I si era veritat l'hauria de trobar sota l'emissora... En Daniel aixecà l'emissora i esguardà la carta... i decidí no continuar pensant, perquè també l'altra carta, la temuda carta...

Era hora d'escometre decididament la instal·lació d'una bona presa de terra. Continuar endavant malgrat tot: el berenar sospitós i la conversa enxampada. Buscà l'escala de tisora i l'obrí sota el dipòsit de l'aigua. Amb el ganivet petit de la cuina polimentà el tub de plom d'entrada d'aigua. Era un tub antic i amb algunes capes de pintura. Li calgueren punys i mànegues fins que no assolí veure el plom net i lluent. Pelà un pam i escaig del fil escollit i el cargolà tibant sobre la superfície netejada. Després intentà sostenir-lo a la paret amb grapes com havia fet l'instal·lador de l'antena i valorà la seva perícia. Clavar el fil a la paret i mantenir-lo tibant en tota l'extensió no va resultar gens fàcil. Però també va quedar instal·lada l'escomesa de terra. I decidí havent començat, connectar els dos fils, d'antena i terra, als equips. Però seria fidel a en Jaume. Li havia promès que l'esperaria.

Se'n tornà a la saleta. Damunt d'una cadira la seva mare li tenia preparada roba interior neta. En veure-la li entraren desitjos de baixar al safareig i submergir-se una bona estona dins l'aigua. Però li ho tenien prohibit, per ara. I es limità, en la pica de la cuina, a netejar-se una mica pel damunt. La seva mare hi havia deixat una esponja i al foc una olla d'aigua calenta, especialment preparada per a barrejar-la amb l'aigua freda. Mentre es pentinava va esguardar els seus ulls al mirall. Se'l miraven amb ràbia continguda, com si se sentissin impotents i presoners. Unes franges moradenques els feien més freds i agressius. Decidí sortir al carrer. Tant se'n donava fer-ho demà que un dia abans. La seva mare era a la botiga arreglant els prestatges. En veure en Daniel li preguntà:

-Surts?

-Surto -contestà en Daniel, la mà a la balda de la porta i sense decidir-se a obrir-la, perquè la seva mare afegís: "A on vas?" i ell pogués respondre: "Allí a on tu vols" ...

Però la mare d'en Daniel acotà la vista i ensems alçà una peça de roba fins als ulls, perquè no s'adonés de l'enrogiment sobtat dels seus ulls i que les llàgrimes regalimaven per les seves galtes.

En Daniel, solament trepitjar el carrer l'envaí la sensació que feia milers d'anys que era absent d'aquella ciutat o que la visitava per primera vegada. Reconegué cares conegudes, tot caminant per la voravia, però que dubtaven a saludar-lo en encreuar-se. A vegades ho feien atropelladament, quan ell se'ls anticipava. A algú se li escapà un "perdó", "no t'havia conegut". En Daniel es digué que en arribar a casa s'afaitaria el borrissol de sota el nas i que assajaria a caminar pausadament per la saleta, de manera que no es notés la incertesa d'ara en afermar els peus a terra, ja que semblava que els sots fossin la seva particular drecera.

Per evitar les trobades enutjoses, s'encaminà per la muralla que circumval·lava la ciutat, als afores. I sense haver-ho determinat es trobà en l'únic pas a nivell que travessaven les carreteres que aconduïen a la ciutat. S'adonà llavors que havia recorregut fidelment la trajectòria que tots els diumenges feia amb el seu pare quan aquest vivia. Al pas a nivell giraven a la dreta i seguien el lateral de la via del tren, fins ben a prop de l'estació, on es desviaven a l'esquerra i per un caminal que aconduïa davant mateix del cementiri. Quan en Daniel es trobà enfront de la porta i la trobà oberta, penetrà en aquella ciutat silenciosa. Ja no l'impressionaven els xiprers esvelts. I fins i tot

guaità dintre d'un fornet buit. Havia superat aquella por que l'impel·lia a donar estrebades a la mà del seu pare per allunyar-se'n, malgrat que aquest li repetís:

-Dels vius, Daniel, has de tenir por...

En arribar al fons del recinte emprengué el camí de retorn per l'avinguda central. A mà esquerra, gairebé al final i prop de l'entrada al cementiri, davant d'una llosa senzilla es deturaven el temps d'un parenostre per pregar pels familiars difunts que allí reposaven. Ara era diferent. Allí dessota hi havia quelcom més concret que un familiar desconegut: hi reposava el seu pare, aquell home bo i generós; i ni de l'ombra que semblava que l'envoltava mai ningú no n'havia fet esment, sinó que al contrari, sempre li repetien: "Només que en sortissis un most semblant, ja podries donar-te per satisfet".

En Daniel pensava que si la seva mare n'hi parlés, desvetllés d'una vegada per sempre aquell misteri que no ho era per a tothom, potser entendria per què havia escrit al parent capellà. Ara, tal com anaven les coses, la impressió que en treia era que volia allunyar-lo de l'entorn on havia viscut el seu pare, de les coses que parlaven del seu pare (els documents del bagul), perquè no influís en la seva vida d'home adult.

En Daniel notà un pes a l'espatlla i es quedà paralitzat.

-No t'espantis, home!

En Daniel reconegué el metge de capçalera. La seva veu inconfusible; i girà el cap.

-Sortim fora? No m'atreveixo a fumar aquí dins. . .

En Daniel sortí darrera seu. I se li acudí de pensar si el metge no aniria a visitar els seus morts, que devien ser molts, a pregar per ells o a demanar-los excuses per haver-los enviats allí... El metge el portà a la realitat.

-Fa dies que volia parlar-te, Daniel...

En Daniel se'l mirà als ulls.

-...el lloc no l'he escollit jo! Però quan no t'he trobat a casa he pensat immediatament que series aquí... no, no t'he seguit. M'ha estat més fàcil travessar la població que donar el tomb que deus haver fet tu... ho endevino? Et conec, Daniel. I n'he tingut prou de recordar les paraules que s'escapaven de la teva boca els dies que vas restar inconscient... Voldria que em demanessis que continués... No vull forçar-te...

En Daniel mormolejà, amb un nus a la gola:

-Li ho prego...

-Gràcies, Daniel. T'hagués parlat malgrat que la teva mare m'ha demanat que ho fes per un altre motiu... després te'n parlaré. Abans he dit que fa dies que volia parlar-te i no és ben cert: fa anys... i no ho volia fer per tu, sinó per la teva mare, perquè el rosec que porta al cor no la deixa viure... Perquè te'n facis capaç, quan jo li deia que a tu el que et falta és estimació, ella em responia que no s'atrevia, perquè robava un dret del teu pare... Això sembla demencial!, però és cert. ¿Com podia robar-lo al teu pare, si era mort? No t'esveris pel que et diré. La teva mare se sent culpable de la mort del teu pare. No li agradava la vida militar: que ho era tot per al teu pare! Moltes nits el teu pare havia de sortir inesperadament. Eren èpoques aquelles que no podia dormir quan volia... Però en ell la vocació era més forta. No li importava. A la teva mare sí. I tant insistí, li pregà, l'amenaçà... que el teu pare una nit no féu cas d'un avís urgent... Una nit que curiosament la teva mare va perdre un fill i l'absència a la caserna era plenament justificada! Però no hi valgueren raons. El teu pare fou enjudiciat i expulsat de l'exèrcit, i la vida del teu pare poc temps després s'estroncà... A tu, segurament et van vendre no se què d'una vaga: no és cert. Aquella nit, la teva mare no era culpable!

Posa-t'ho al cap, Daniel: no era culpable! Però ella sempre s'hi ha sentit.

En Daniel buscà el mocador. Se sentia els ulls molls. El nas ple de llàgrimes. El metge li donà el seu i continuà:

-Sigues home, Daniel. I plora com a home, si et sents millor...

En Daniel es mocà i suplicà:

-Continuï, li ho prego!

-Així, així m'agrada. Ets ja un home... i com si fossis un home ara ve la segona part... No facis tan beneita la teva mare, si penses que no s'adonà que havies llegit la carta al parent capellà... No s'atrevia a dir-t'ho i la deixà mal tancada expressament. L'endemà la va trobar closa com un pany... deduï que l'havies llegida...

El metge féu una pausa i li posà el braç per damunt de les espatlles. Continuà:

-I ara sigues fort. En record del teu pare, Daniel! Tots perdem quelcom al llarg de la vida... El teu pare sacrificà la seva vocació a la pau familiar, recorda't! Bé. La contestació del parent fa dies que ha arribat... La teva mare no s'ha vist amb cor de dir-t'ho... He vist l'emissora que has fet; he parlat amb el farmacèutic... Tens un esdevenidor per

davant... La teva mare cobrarà una pensió: no li farà falta el teu sou...I a tu et fa falta un ambient nou... En primer lloc per a retrobar-te. De lluny comprendràs la teva mare... I tindràs ocasió d'estudiar de ferm, obrir-te un camí... aquí, en el poble no ho veig possible... Es tot, Daniel. I ara passa al davant; jo vaig més a poc a poc...

En veure que Daniel quequejava, el metge li posà afectuosament la mà a la boca.

-No em diguis res. Ho havia de fer. Sigues amable amb la teva mare: res més... Per ella serà un gran sacrifici desprendre's de la teva companyia... Au, ves: passa al davant...

En Daniel començà a caminar, però sentí que el metge el cridava:

-Fill! Els metges ho som tot, en un poble...fins carters! Me n'havia oblidat. Coneixes una noia? Sí, la Carme... Té, això és per a tu. Però no ho pregonis! Ja parlen prou malament de mi els morts que tinc aquí dins...

En Daniel entomà la carta i se l'amagà a la butxaca. Sortí corrent.

La seva mare encara era a la botiga, però en Daniel s'escapà escales amunt cap a l'habitació. Estava nerviós i esquinçà el sobre. La Carme li deia:

Estimat Daniel: no em surten les paraules. Voldria només escriure per repetir mil vegades estimat Daniel, estimat Daniel... El metge m'ha dit que marxés fora i per quines circumstàncies... Jo em trobo al llit; per res, pel mateix de cada mes. Però no et pensis perquè estic malalta: ni de bon tros! La mare en té la culpa, per dir-ho d'alguna manera. Ja saps com són els pares. A ella la hi feien posar, al llit, i conseqüentment jo haig de fer el mateix. No parlem de tocar aigua... Verge del Carme! Aquests dies ni em deixa rentar plats ni quasi rentar-me la cara! Absurd, perquè a mi cada vegada que em passa això salto d'alegria; es un món obert a moltes més possibilitats reservades a la dona adulta... No et puc negar que no em senti tova, quan la soledat de la cambra m'envaeix, ni que no m'agafin ganas de plorar. Ara, avui, demà, realment és per tu, que ploro... Voldria llançar-me als teus braços i petonejar-te... Ai, mareta! ¿Creuràs que m'he tornat vermella? No dispo de més temps, el metge m'espera. No saps la cara que ha posat quan li he proposat que et lliurés la carta? ¿Com ha estat, que ha vingut? Pel pare que rebutja les pastilles que li va receptar amb l'excusa que la cabellera de moresc li va millor... T'estimo, Daniel. Escriu-me! Esperaré les teves cartes tots els mesos, cada setmana, cada dia... Et trobaré a faltar: com mai! Adéu, Daniel.

Ploro, ploro, ploro! T'estimo, Daniel, T'estimo,
Daniel. T'estimo...

En Daniel deixà la carta i s'emportà les
llàgrimes amb els punys closos. Engegà la ràdio.
Engegà l'emissora i davant del micròfon cridà:

-CQ, DX, CQ, DX: Ajuda! Ajuda! Ajuda!

FI